

КЕЛІСІМ ӘЛЕМІ

МИР И СОГЛАСИЕ | PEACE AND ACCORD

№4 | 2023

ӘЛЕМДІК ЖӘНЕ ДӘСТҮРЛІ
ДІНДЕР ЛИДЕРЛЕРІ СЪЕЗІНІҢ
XXI ХАТШЫЛЫҒЫ

СОБСТВЕННИК:

Некоммерческое акционерное общество
«Центр Н.Назарбаева по развитию
межконфессионального и
межцивилизационного диалога»

Свидетельство о постановке на учет
периодического печатного издания,
информационного агентства и сетевого издания
№ KZ47VPY00066113 от 10.03.2023 г.

ВЫДАНО:

Комитет информации Министерства
информации и общественного развития
Республики Казахстан

ОТВЕТСТВЕННЫЙ РЕДАКТОР:

Б. Сарсенбаев

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

А. Серикбаева

АВТОРЫ ВЫПУСКА:

Б. Сарсенбаев, Д. Есенова, С. Мухамедкали,
А. Серикбаева, Н. Өрғара, Г. Арипбаев,
Д. Кожаметов, А. Куанышев, М. Құдайберген.

АДРЕС:

Республика Казахстан, г. Астана,
ул. Тәуелсіздік, 57,
Дворец Мира и Согласия, 5 этаж

ЭЛЕКТРОННАЯ ВЕРСИЯ:

religions-congress.org

КЕЛІСІМ ӘЛЕМІ

МИР И СОГЛАСИЕ

PEACE AND ACCORD

№4 | 2023

МАЗМҰНЫ/ СОДЕРЖАНИЕ/ CONTENTS

1

АЛҒЫСӨЗ/

Приветственное слово/ Foreword

6

2

ОРТАЛЫҚТЫҢ ҚЫЗМЕТІ ТУРАЛЫ/

О деятельности Центра/ Center's activities

7

Заседание Рабочей Группы XXI Секретариата Съезда лидеров мировых и традиционных религий

7

Двусторонние встречи Председателя Правления Центра Н.Назарбаева по развитию межконфессионального и межкультурного диалога

9

Визит членов группы дружбы «Армения-Казахстан» в Центр Н.Назарбаева

11

Брифинг с представителями зарубежных СМИ

12

Қазақстанның Рухани келісім күніне орай халықаралық конференциясы

13

Around table on the topic "Religious freedom and civic responsibility-partnership between Kazakhstan and USA"

15

3

ӘЛЕМДІК ЖӘНЕ ДӘСТҰРЛІ ДІНДЕР ЛИДЕРЛЕРІ СЪЕЗІНІҢ XXI ХАТШЫЛЫҒЫ /

XXI Секретариат Съезда лидеров мировых и традиционных религий/

XXI Session of the Secretariat of the Congress of the Leaders of World and Traditional Religions

17

XXI Секретариат Съезда лидеров мировых и традиционных религий

17

Обращение Президента Республики Казахстан Касым-Жомарта Токаева к участникам XXI заседания Секретариата Съезда лидеров мировых и традиционных религий

19

Выступление Председателя Сената Парламента Республики Казахстан, Руководителя Секретариата Съезда лидеров мировых и традиционных религий М.Ашимбаева	20
Выступление Председателя Управления Мусульман Кавказа Шейх-уль-Ислам Аллахшукюр Пашазаде	24
Приветственные выступления участников XXI заседания Секретариата Съезда лидеров мировых и традиционных религий	26
Коммюнике по итогам XXI Секретариата Съезда лидеров мировых и традиционных религий	40
Инфографика	43
Цитаты участников XXI Секретариата Съезда лидеров мировых и традиционных религий	45
Фоторепортаж	49

4

САРАПТАМАЛЫҚ ПІКІР/ Экспертное мнение/ Expert opinion	56
--	-----------

Интервью Министра культуры и информации Республики Казахстан Айды Балаевой	56
Интервью Ректора Университета «Somaia Vidyavihar» Самира Сомайя	60
Интервью Заместителя Министра иностранных дел Республики Казахстан Романа Василенко	62
Интервью Главы Митрополичьего округа Русской Православной Церкви в РК Митрополита Астанайского и Казахстанского Александра	66
Интервью Руководителя группы диалога Организации исламской культуры и связей Ирана Захры Рашид Бейги	71

5

ӘЛЕМДІК ЖӘНЕ ДӘСТҮРЛІ ДІНДЕР ЛИДЕРЛЕРІ СЪЕЗІНІҢ 2023-2033 ЖЫЛДАРҒА АРНАЛҒАН ДАМУ ТҰЖЫРЫМДАМАСЫ/ Концепция развития Съезда лидеров мировых и традиционных религий на 2023-2033 гг./ 2023-2033 Development Concept of the Congress of the leaders of world and traditional religions	72
---	-----------

«Уважаемые читатели!

Я рад приветствовать Вас на страницах ежеквартального корпоративного онлайн-журнала «Келісім әлемі».

В этом году мы отмечаем 20-летие Съезда лидеров мировых и традиционных религий, который занимает в мировом сообществе особую нишу по укреплению принципов согласия, толерантности и взаимопонимания.

11 октября 2023 года в Астане состоялось XXI заседание Секретариата Съезда лидеров мировых и традиционных религий.

Секретариат, возглавляемый Председателем Сената Парламента Республики Казахстан – Руководителем Секретариата Съезда М.Ашимбаевым, собрал за одним круглым столом религиозных лидеров ислама, христианства,

иудаизма, буддизма, даосизма, синтоизма, индуизма, бахаи, а также политических деятелей и представителей международных организаций из 23 стран мира.

В четвертом выпуске вниманию читателей представлены важные месседжи, интервью и авторские статьи участников XXI заседания Секретариата Съезда, итоговый документ - Коммюнике и «Концепция развития Съезда лидеров мировых и традиционных религий на 2023-2033 гг.», разработанная по поручению Президента Республики Казахстан Касым-Жомарта Токаева.

Надеюсь, что наш журнал станет для вас надежным источником информации и именно в этом издании каждый читатель найдет для себя что-то новое, полезное и увлекательное.

**Председатель Правления Центра Н. Назарбаева
по развитию межконфессионального и
межцивилизационного диалога
Б. Сарсенбаев**

СОСТОЯЛАСЬ РАБОЧАЯ ГРУППА ХХІ СЕКРЕТАРИАТА СЪЕЗДА ЛИДЕРОВ МИРОВЫХ И ТРАДИЦИОННЫХ РЕЛИГИЙ

10 октября 2023 года в г.Астане состоялось заседание Рабочей Группы Секретариата Съезда лидеров мировых и традиционных религий. В работе мероприятия приняли участие первый заместитель Министра иностранных дел РК - заместитель Руководителя Секретариата Съезда лидеров мировых и традиционных религий К.Умаров, вице-министр культуры и информации РК - заместитель Руководителя Секретариата Съезда лидеров мировых и традиционных религий К.Искаков, Председатель Правления Центра Н.Назарбаева по развитию межконфессионального и межкультурного диалога - Уполномоченный по продвижению целей и задач Съезда лидеров мировых и традиционных религий Б.Сарсенбаев, а также члены Рабочей Группы от ислама, православия, католицизма, англиканства, лютеранства, буддизма, индуизма.

В ходе заседания обсуждены итоги VII Съезда лидеров мировых и традиционных религий и перспективы деятельности Секретариата, дата и место проведения XXII заседания Секретариата Съезда, а также рассмотрен проект документа «Концепция развития Съезда лидеров мировых и традиционных религий на 2023-2033 годы» и итоговый документ Секретариата Съезда – Коммюнике.

БУЛАТ САРСЕНБАЕВ ПРОВЕЛ ДВУСТОРОННИЕ ВСТРЕЧИ С УЧАСТНИКАМИ XXI СЕКРЕТАРИАТА СЪЕЗДА ЛИДЕРОВ МИРОВЫХ И ТРАДИЦИОННЫХ РЕЛИГИЙ

С 10 по 12 октября текущего года Уполномоченный по продвижению целей и задач Съезда лидеров мировых и традиционных религий, Председатель Правления Центра Н.Назарбаева по развитию межконфессионального и межкультурного диалога Булат Сарсенбаев провел ряд двусторонних встреч с участниками XXI Секретариата Съезда.

В ходе встречи с Заместителем Генерального секретаря Ассоциации буддистов Китая - Пу Чжен, смотрителем крупнейшего даосского храма в Пекине «Байюньгуань» - Ли Синьцзюнь, Б.Сарсенбаев подчеркнул участие большой делегации буддистов из Тайланда, Монголии, Китая, Кореи, а также даосской организации и выразил слова признательности своим собеседникам за сотрудничество, поддержку и участие в работе Секретариата.

На встрече с Генеральным секретарем «Академии исламских исследований Аль-Азхара» Назиром Мухаммедом Аядом Б.Сарсенбаев отметил, что «Аль-Азхар» вносит весомый вклад в

развитие исламского образования и исследований в Казахстане.

По итогам встречи стороны, в рамках реализации Меморандума о сотрудничестве, договорились о создании совместного постоянного комитета и определении координаторов с обеих сторон для проведения различных межрелигиозных и межкультурных мероприятий, в том числе круглого стола в Каире в 2024 году.

В рамках встречи с Президентом НПО «Фонд этнического взаимопонимания», раввином Марком Шнайером Председатель Правления Центра остановился на итогах XXI Секретариата Съезда лидеров мировых и традиционных религий. Также договорились продолжить совместную работу в рамках подписанного 6 февраля т.г. Меморандума о взаимопонимании.

Во время встречи, с Генеральным секретарем «Мусульманского Совета Старейшин», Мухаммедом Абдель Саламом обсудили дальнейшее укрепление взаимодействия двустороннего сотрудничества Центра Н.Назарбаева с Мусульманским Советом Старейшин в рамках подписанного в 2022 г. Меморандума.

Напомним, 11 октября т.г. в Астане состоялась официальная церемония открытия филиала Мусульманского совета старейшин в Центральной Азии. Идея открытия представительства была озвучена на VII Съезде лидеров мировых и традиционных религий Верховным имамом Аль-Азхара шейхом Ахмедом ат-Тайебом.

На церемонии открытия выступили Председатель Сената Парламента РК – Руководитель Секретариата Съезда лидеров мировых и традиционных религий М.Ашимбаев, Генеральный секретарь Академии исламских исследований Аль-Азхара Назир Мухаммед Аяд, Генеральный секретарь «Мусульманского Совета Старейшин» Мухаммед Абдель Салам. Также в мероприятии приняли участие Министр культуры и информации РК А.Балаева, участники XXI Секретариата Съезда, религиозные деятели, а также представители дипломатических миссий, аккредитованных в Казахстане.

На встрече с Председателем Попечительского совета «Глобального центра мирного сосуществования Короля Хамада», Шейхом Абдаллом бен Ахмад Аль Халифой были обозначены ключевые вопросы межконфессионального и межкультурного взаимодействия, являющиеся лейтмотивом прошедшего XXI Секретариата Съезда. По итогам встречи достигнута договоренность о подписании Меморандума в целях укрепления и развития партнерских отношений, углубления взаимодействия в области межрелигиозного и межкультурного диалога.

Также на полях заседания XXI Секретариата Съезда Б.Сарсенбаев встретился с Главой «Бюро по вопросам ислама Дикастерии по межрелигиозному диалогу Святого Престола» Халедом Акаше, Ректором Университета «Somaïya Vidyavihar» Самиром Шантилал Сомая.

В ходе двусторонних встреч стороны обсудили вопросы дальнейшего продвижения «Концепции развития Съезда на 2023-2033 годы»,

разработанной по поручению Президента Республики Казахстан К.Токаева, а также сотрудничества в сфере межрелигиозного диалога, проведения совместных мероприятий, в том числе круглых столов по популяризации задач Съезда и Концепции.

В целом, по итогам двусторонних встреч, участниками XXI Секретариата Съезда был обсужден широкий круг вопросов и обозначены приоритетные направления дальнейшего сотрудничества на двустороннем и многостороннем уровне.

Участники Секретариата дали высокую оценку инициативам Казахстана по продвижению межкультурного и межкультурного диалога, которые имеют успешные результаты, а также организации и проведению XXI заседания Секретариата Съезда под руководством Председателя Сената Парламента РК – Руководителя Секретариата Съезда лидеров мировых и традиционных религий М.Ашимбаева.

Отметим, XXI заседание Секретариата Съезда лидеров мировых и традиционных религий состоялось 11 октября 2023 года в Астане. Религиозные лидеры и их представители – участники из 23 стран мира обсудили ход реализации положений Декларации, принятой на VII Съезде лидеров мировых и традиционных религий. Также утверждена Концепция развития Съезда на 2023-2033 годы, разработанная по поручению Президента РК К.Токаева. Во Дворце мира и согласия за круглым столом собрались представители ислама, христианства, иудаизма, буддизма, индуизма, даосизма, синтоизма, а также международных организаций.

СОСТОЯЛСЯ ВИЗИТ ЧЛЕНОВ ГРУППЫ ДРУЖБЫ «АРМЕНИЯ-КАЗАХСТАН» НАЦИОНАЛЬНОГО СОБРАНИЯ РЕСПУБЛИКИ АРМЕНИЯ В ЦЕНТР Н. НАЗАРБАЕВА

21 ноября т.г. состоялась встреча Председателя Правления Центра Н.Назарбаева по развитию межконфессионального и межкультурного диалога Булата Сарсенбаева с представителями группы дружбы «Армения-Казахстан» Национального Собрания Республики Армения, в лице заместителя председателя Постоянной комиссии по региональным вопросам и вопросам Евразийской интеграции Национального Собрания Республики Армения, члена партии «Гражданский договор» В.С. Акобяна, Чрезвычайного и Полномочного Посла Республики Армения в Республике Казахстан А.В.Гевондяна, председателя Счетной комиссии Национального Собрания Республики Армения, членов Постоянной комиссии по вопросам науки, образования, культуры, диаспоры, молодежи и спорта Н.С.Бабаяна, председателя Постоянной комиссии по финансово-кредитным и бюджетным вопросам Национального Собрания Республики Армения Г.А.Папояна, членов Постоянной комиссии по финансово-кредитным и бюджетным вопросам Национального Собрания Республики Армения Н.А.Григоряна и др.

В ходе встречи Б. Сарсенбаев в качестве Уполномоченного по продвижению целей и задач Съезда лидеров мировых и традиционных религий ознакомил гостей с уникальной казахстанской моделью миролюбивого сосуществования, построения толерантного общества и межкон-

фессионального диалога. Отдельное внимание в ходе разговора было уделено инициативе Казахстана – Съезду лидеров мировых и традиционных религий, а также принятой на XXI заседании Секретариата Съезда Концепции развития Съезда лидеров мировых и традиционных религий на 2023-2033 гг. «Религиозные лидеры за справедливый и безопасный мир». Председатель Правления Центра отметил, что «документ направлен на углубление сотрудничества Съезда с институтами ООН и другими авторитетными международными организациями с целью расширения круга партнеров и географии деятельности форума».

В свою очередь, представители группы дружбы высоко оценили уникальную площадку Казахстана в обеспечении межрелигиозного согласия в стране и в мире, а также подчеркнули важность казахстанских инициатив в консолидации миротворческих усилий в вопросах безопасности на международной арене.

Подводя итоги, участники встречи сошлись во мнении, что опыт Казахстана является показателем успешного выстраивания собственной модели межкультурного взаимодействия, который способствует развитию мира на глобальном уровне.

В завершении встречи для членов делегации Армении была организована экскурсия по Музею мира и согласия.

Справочно: участники из Армении на Секретариате Съезда и Съезда лидеров мировых и традиционных религий: на II Съезде - Гарегин II Верховный Патриарх и Католикос всех армян, III Съезд - Епископ Маркос Ованнисян Глава Гегаркинской Епархии Армянской Апостольской церкви, IV Съезд - Маркос Оганнесян Предводитель Гегаркунической епархии Армянской Апостольской Церкви, VI Съезд - Архиепископ Натан Оганисян Заместитель Верховного Патриарха и Католикоса всех армян по международным вопросам.

СОСТОЯЛСЯ ПРЕСС-БРИФИНГ С ПРЕДСТАВИТЕЛЯМИ ЗАРУБЕЖНЫХ СМИ

9 октября 2023 года в рамках XXI заседания Секретариата Съезда лидеров мировых и традиционных религий состоялся пресс-брифинг с зарубежными журналистами из 13 стран с участием заместителя министра иностранных дел Республики Казахстан Р.Василенко и Председателя Правления Центра Н.Назарбаева по раз-

витию межконфессионального и межкультурного диалога Б.Сарсенбаева. На встрече были обсуждены вопросы внешней политики Республики Казахстан, механизмы межконфессионального сотрудничества, а также повестка дня XXI заседания Секретариата Съезда лидеров мировых и традиционных религий.

АСТАНАДА РУХАНИ КЕЛІСІМ КҮНІНЕ АРНАЛҒАН ХАЛЫҚАРАЛЫҚ КОНФЕРЕНЦИЯ ӨТТІ

Биыл 18 қазанда Бейбітшілік және келісім сарайында «Рухани келісім - қазіргі қоғамның сын-қатерлері жағдайындағы бейбітшілік пен бірліктің негізі» тақырыбында Рухани келісім күніне арналған халықаралық конференция өтті.

Іс-шараны ұйымдастырушылар: Конфессияаралық және өркениетаралық диалогты дамыту жөніндегі Н. Назарбаев орталығы, Астана қаласының әкімдігі және Астана қаласының Діндерді зерттеу орталығы.

Конференцияға Астана қаласы әкімінің орынбасары Е. Байкен, Астана қаласы мәслихатының төрағасы Е. Каналимов, ҚР Мәдениет және ақпарат министрлігі Дін істері комитетінің төрағасы Е. Нүкежанов, Конфессияаралық және өркениетаралық диалогты дамыту жөніндегі Н. Назарбаев орталығының Басқарма Төрағасы Б. Сәрсенбаев, ҚР еңбек сіңірген қоғам қайраткері Т. Мұхамеджанов, діни бірлестіктердің басшылары, ҚР-дағы дипломатиялық миссиялар-

дың өкілдері, сондай-ақ Ливан, Германия және Ресей мемлекеттерінен қатысушылар қатысты.

Конференцияның мақсаты - қазақстандық қоғамдағы бейбітшілік пен тұрақтылық мақсатында толеранттылық, рухани келісім идеяларын ілгерілету, азаматтарды ортақ рухани және адамгершілік құндылықтар төңірегінде топтастыру.

Айта кетейік, 1992 жылы Алматы қаласында қабылданған манифестте I Конгреске қатысушылар 18 қазанды Рухани келісім күні - қақтығыстар мен қақтығыстарға мораторий күні, татуласуды іздеу, адамдар арасында өзара түсіністік орнату күні, мейірімділік пен көршісіне көмек күні деп жариялады.

Астана қаласы әкімінің орынбасары Есет Байкен өзінің алғысөзінде Елордада діни бірлестік өкілдерімен өткізілетін іс-шараларға, оның ішінде Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының Съезін өткізуге, түрлі форматтағы халықаралық іс-шараларға, қайырымдылық ак-

цияларына және жыл сайынғы ағаш отырғызуға мемлекеттің тарапының ерекше қолдауын атап өтті.

Өз кезегінде, Н. Назарбаев Орталығының Басқарма Төрағасы Болат Сәрсенбаев ҚР Парламенті Сенатының Төрағасы, Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері Съезі Хатшылығының басшысы Мәулен Әшімбаевтың төрағалығымен өткен Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері Съезі Хатшылығының XXI отырысының маңыздылығын, оған әлемнің 23 елінен өкілдер қатысқанын атап өтті. Қазақстан Республикасының Президенті Қ.Тоқаевтың тапсырмасы бойынша әзірленген Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің Съезін дамытудың 2023-2033 жылдарға арналған тұжырымдамасын Қазақстанда және шетелде одан әрі ілгерілетудің маңыздылығын атап өтті.

«Съездің XXI Хатшылығы мүшелерінің бірлескен қажырлы еңбегінің нәтижесінде тарихи құжат - Съезді дамытудың 2023-2033 жылдарға арналған тұжырымдамасы қабылданды. Алдағы уақытта Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшылары Съезінің қызметі үш негізгі бағыт бойынша жүзеге асырылатын болады: бірінші, өзекті жаһандық трендтер мен сын-қатерлерді ескере отырып, дінаралық

форумдарды дайындау және өткізу. Екінші, Съездердің декларацияларын жүйелі іске асыру негізінде қазіргі әлемнің жаһандық проблемаларын шешуге жәрдемдесу. Үшінші, Рухани дипломатияны дамыту, Съездің халықаралық институт және алаңдармен, халықаралық қатынастардың басқа да субъектілерімен әріптестік қатынастарын нығайту. Әрбір Съездің қорытындысы бойынша форум серіктестерімен бірлесіп Қазақстанда да, халықаралық деңгейде де Съезд Декларациясын ілгерілету және практикалық іске асыру жөніндегі Жол карталары қабылданатын болады. Бұл көпжақты диалог пен ынтымақтастықтың, Съезд миссиясын қолдайтын әлемдік және дәстүрлі діндер, халықаралық, ұлттық, қоғамдық институттар көшбасшыларының күш-жігерін үйлестірудің тиімді тұғырнамасы ретінде әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері Съезінің мәртебесін едәуір арттыруға мүмкіндік беретініне сенімдімін», - деп атап өтті Басқарма төрағасы Б.Сәрсенбаев.

Жалпы, қатысушылар Рухани келісім күнінің ерекше маңыздылығына тоқталып, оның Қазақстандағы бірлік пен амандықты сақтаудағы рөлін атап өтті. Сондай-ақ 25 қазанда өтетін басты ұлттық мереке Қазақстан Республикасы күнімен құттықтады.

A ROUND TABLE ON THE TOPIC «RELIGIOUS FREEDOM AND CIVIC RESPONSIBILITY - PARTNERSHIP BETWEEN KAZAKHSTAN AND THE USA»

On November 2, 2023, the Palace of peace and accord hosted a round table on the topic «Religious freedom and civil responsibility - partnership between Kazakhstan and the United States» with the participation of the Committee for Religious Affairs of the Ministry of Culture and Information of the Republic of Kazakhstan, LYN Community and N.Nazarbayev Center for Development of Interfaith and Intercivilization Dialogue.

The round table was attended by Chairman of the Committee for Religious Affairs E.Nukezhanov, Chairman of the Board of N.Nazarbayev Center for Development of Interfaith and Intercivilization Dialogue B.Sarsenbayev, Director of international cooperation of Caspian University Yulya Kharkova, as well as representatives of international organizations and heads of religious associations of Kazakhstan.

The participants touched upon such topics of our time as intercultural religious literacy and social unity, as well as religious freedom in the context of women's rights and human dignity.

The participants also highly appreciated

Kazakhstan's efforts to promote inter-civilizational and interreligious dialogue, support cultural diversity and expressed their intention to develop interrelated approaches to discussing topical issues and further develop international cooperation.

ӘЛЕМДІК ЖӘНЕ ДӘСТҮРЛІ ДІНДЕР ЛИДЕРЛЕРІ СЪЕЗІНІҢ XXI ХАТШЫЛЫҒЫ/ XXI SESSION OF THE SECRETARIAT OF THE CONGRESS OF THE LEADERS OF WORLD AND TRADITIONAL RELIGIONS

XXI ЗАСЕДАНИЕ СЕКРЕТАРИАТА СЪЕЗДА ЛИДЕРОВ МИРОВЫХ И ТРАДИЦИОННЫХ РЕЛИГИЙ

11 октября 2023 года в Астане состоялось XXI заседание Секретариата Съезда лидеров мировых и традиционных религий. Религиозные лидеры и их представители – участники из 23 стран мира обсудили ход реализации положений Декларации, принятой на VII Съезде лидеров мировых и традиционных религий. Также утверждена Концепция развития Съезда на 2023-2033 годы, разработанная по поручению Главы государства. Во Дворце мира и согласия за круглым столом собрались представители ислама, христианства, иудаизма, буддизма, индуизма, даосизма, синтоизма и других религий, а также международных организаций.

Открывая работу заседания, Председатель Сената Парламента РК – Руководитель Секретариата Съезда лидеров мировых и традиционных религий Маулен Ашимбаев зачитал обращение Президента страны Касым-Жомарта Токаева к участникам встречи. Глава государства отметил, что за два десятилетия своей деятельности Съезд лидеров мировых и традиционных религий внес значимый вклад в укрепление межрелигиозного мира и согласия, продвижение идей толерантности и взаимоподдержки, способствовал решению значимых мировых проблем.

«На этой площадке звучат идеи и предложения, направленные на сохранение мира, укрепление диалога и культуры взаимного уважения и сотрудничества. В нынешней непростой международной обстановке возрастает значение таких ценностей, как нравственность, доброта, гуманизм. С целью преодоления фундаментальных вызовов, стоящих перед человечеством, важно сформировать но-

вую систему международной безопасности. Для этого необходимо объединить глобальные силы, выступающие за мир и стабильность. В современных условиях большую роль могут сыграть духовные лидеры. Уверен, что главы мировых религий объединят усилия и внесут существенный вклад в решение глобальных проблем человечества. На сегодняшнем заседании Секретариата будут обсуждаться эти и другие важные вопросы. Уверен, что заседание пройдет содержательно и плодотворно», – говорится в приветственном обращении.

Уникальность этой диалоговой площадки в ходе своего выступления подчеркнул и Председатель Сената Парламента Республики Казахстан – Руководитель Секретариата Съезда Маулен Ашимбаев. Он отметил, что формат работы Съезда, как открытого и честного межрелигиозного диалога с участием авторитетных политических и общественных деятелей, руководителей международных организаций позволяет всесторонне рассматривать актуальные вопросы мирового развития, призывать к разрешению конфликтов и противоречий на основе взаимного уважения и взаимопонимания. Важный вклад Съезда был отмечен и в преодолении угроз «столкновения цивилизаций» и конфликтов на религиозной почве. Фундаментом современного общества, как отметил Маулен Ашимбаев, должны быть незыблемые духовные и нравственные ценности, культура толерантности и диалога. Именно они должны формировать основу нового мирового порядка и отражены в итоговой Декларации VII Съезда лидеров мировых и традиционных религий.

«Президент нашей страны Касым-Жомарт Ке-

мелевич Токаев на 78-й сессии Генеральной Ассамблеи ООН подчеркнул, что Казахстан продвигает межрелигиозный и межконфессиональный диалог как неотъемлемые элементы культуры мира и согласия. Большую тревогу вызывают действия провокаторов, которые в корыстных целях пытаются манипулировать религиозными чувствами верующих. Сожжение священных книг, оскорбление религиозных символов – это вандализм, разжигающий враждебность между народами и религиями. Такие непозволительные и варварские акции, как отметил Глава государства, не имеют ничего общего со свободой слова. Именно эти ценности способны обеспечить мир и прочную основу нового мирового порядка. Роль лидеров мировых и традиционных религий в этом процессе является очень важной», – подчеркнул Спикер Сената.

В ходе заседания участники утвердили Концепцию развития Съезда на 2023-2033 годы, подготовленную по поручению Президента страны. Документ предполагает углубление сотрудничества Съезда с институтами ООН и другими авторитетными международными структурами, расширение круга партнеров и географии деятельности форума.

«Концепция предлагает обновленное видение развития нашего форума на предстоящие годы. Ключевой новацией в проекте Концепции является расширение миссии нашего Съезда. Мировые религиозные лидеры, объединившись, могли бы внести весомый вклад в преодоление глобальных проблем современного мира, бедности, неравенства, дезинтеграции. Способствовать прекращению войн и конфликтов, распространению культуры диалога и взаимоуважения. В Концепции изложены механизмы продвижения миссии Съезда на новом этапе. Предлагается ввести институт Послов доброй воли Съезда. Планируется проведение Форума молодых религиозных лидеров. Концепция должна заложить четкий вектор динамичного развития нашего форума на предстоящие годы», – отметил Маулен Ашимбаев и остановился на ключевых направлениях развития Съезда, обозначенных в Концепции.

В свою очередь, в ходе своих выступлений религиозные лидеры отмечали особую важность работы казахстанского форума. Подчеркивалась важность объединения усилий религиозных и политических лидеров для достижения взаимопонимания и согласия между религиями и культурами. Акцентировалось духовными лидерами внимание и на масштабности поднимаемых в рамках Съезда вопросов, направленных на выполнение общей миссии всех участников Съезда – поддержание мира и межконфессионального согласия.

Кроме того, в ходе встречи состоялась церемония награждения участников заседания Секретариата государственными наградами Республики Казахстана и памятными медалями Съезда. Так, за вклад в становление и развитие этой диалоговой площадки орденом «Достық» II степени был награжден Председатель Духовного управления Мусульман Кавказа Шейх-Уль-Ислам Аллашукюр Пашазаде, также ряд участников были удостоены медалей «Шапағат» и Почетных медалей Съезда.

По итогам заседания его участниками было принято коммюнике, в котором его участники отметили успешную 20-летнюю деятельность и важную созидательную роль Съезда, а также поддержали идею Президента Республики Казахстан Касым-Жомарта Токаева о необходимости создания нового глобального движения за мир в целях построения прочной системы международной безопасности и преодоления острых вызовов и проблем. В частности, было отмечено, что значительным шагом в практической реализации этой идеи является Инициатива о мировом единстве за справедливый мир и согласие, выдвинутая Казахстаном в качестве Председателя Шанхайской организации сотрудничества. Также участники встречи решили провести следующее XXII заседание Секретариата Съезда осенью 2024 года в Астане.

В этот же день состоялась торжественная церемония гашения юбилейной почтовой марки, специально выпущенной по случаю 20-летия Съезда лидеров мировых и традиционных религий. Выпущенная тиражом в 10 тысяч штук, она будет добавлена в филателистические каталоги мира.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ПРЕЗИДЕНТІ ҚАСЫМ-ЖОМАРТ КЕМЕЛҰЛЫ ТОҚАЕВ ХАТШЫЛЫҚТЫҢ ХХІ ОТЫРЫСЫНА ҚАТЫСУШЫЛАРҒА АРНАЙЫ ҚҰТТЫҚТАУ ЖОЛДАУЫ

«Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшылары Съезі Хатшылығының ХХІ отырысына қатысушыларға.

Аса мәртебелі дін өкілдері! Қадірлі меймандар! Баршаңызды Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшылары Съезі Хатшылығының ХХІ отырысының ашылуымен шын жүректен құттықтаймын!

Биыл алғашқы Съездің шақырылғанына 20 жыл. Бұл игі бастама өзінің өміршеңдегін дәлелдеп, аз уақыт ішінде маңызды өркениетаралық диалог алаңына айналды. Форум дінаралық татулық пен келісімді нығайтуға, бүкіл

адамзатқа ортақ түйткілдердің шешімін табуға және толеранттылықты дәріптеуге септігін тигізіп келеді.

Бас қосу аясында әлемнің рухани көшбасшылары жаңан жұртын алаңдатқан өзекті мәселелерді талқылап, бейбітшілікті сақтау және өзара құрмет пен сыйластықты насихаттау туралы ойларын ортаға салады.

Қазір геосаяси ахуал ұшығып, түрлі сын-қатерлер күшейіп тұр. Осы алмағайып кезеңде ізгілік, мейрімділік, бауырмалдылық, жауапкершілік сияқты қағидаттардың қадірі арта түсті.

Сондай-ақ халықаралық қауіпсіздіктің жаңа жүйесін қалыптастыру өте маңызды мәселеге айналды. Ол үшін әлем халқын бейбітшілікке шақыратын жаңа жаңандық қозғалыс қажет. Бұл ретте дін көшбасшылары айрықша рөл атқарады. Рухани лидерлер осы бағытта күш жұмылдырып, барша адамзатқа ортақ проблемаларды шешуге сүбелі үлес қосады деп сенемін.

Хатшылықтың бүгінгі отырысы да осы мақсатқа орай ұйымдастырылып отыр. Қазақстан дінаралық және өркениетаралық ынтымақтастыққа негіз болатын бастамаларға әрдайым қолдау көрсетеді. Оны сыртқы саясаттың негізгі басымдықтарының бірі ретінде ұсынады.

Баршаңызға Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшылары Съезі Хатшылығының жұмысына белсене қатысқандарыңыз үшін ризашылығымды білдіремін. Ізгілік жолындағы істеріңізге толайым табыс тілеймін!

ВЫСТУПЛЕНИЕ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ СЕНАТА ПАРЛАМЕНТА РК, РУКОВОДИТЕЛЯ СЕКРЕТАРИАТА СЪЕЗДА ЛИДЕРОВ МИРОВЫХ И ТРАДИЦИОННЫХ РЕЛИГИЙ МАУЛЕНА АШИМБАЕВА НА ОТКРЫТИИ XXI СЕКРЕТАРИАТА СЪЕЗДА ЛИДЕРОВ МИРОВЫХ И ТРАДИЦИОННЫХ РЕЛИГИЙ

Жоғары мәртебелі және қадірлі меймандар! Құрметті отырысқа қатысушылар!

Баршаңызды Хатшылықтың және жеке өз атымнан да Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері Съезінің жиырма жылдығымен шын жүректен құттықтаймын!

Форум осы уақыт ішінде жаһандық дінаралық және өркениетаралық диалогтың маңызды платформасына айналды.

Сондай-ақ, өзара құрмет, татулық пен келісім мәдениетін дәріптеуге үлкен үлес қосты.

Өткен жиырма жылда әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері, мемлекет және қоғам қайраткерлері, халықаралық ұйымдардың өкілдері Қазақстанның дінаралық диалогты дамыту жөніндегі бастамаларына үлкен қолдау көрсетті. Форумның миссиясы мен мақсаттарын іске асыруға зор үлестерін қосты.

Сондықтан Съездің барлық қатысушыла-

рына айрықша алғысымызды білдіреміз. Бүгінде Хатшылықтың отырыстары Съезд жұмысының маңызды бөлігіне айналды. Біздің кездесулеріміз қашанда сенім мен ашықтық принциптеріне негізделеді. Сол арқылы ең өзекті мәселелерді конструктивті түрде талқылау игі дәстүр ретінде қалыптасты. Съезд Хатшылығының XXI отырысына қатысу үшін Астанаға 22 елден 28 делегация келді.

Олардың арасында бұған дейінгі Съездер мен отырыстарға қатысып жүрген, сондай-ақ, Қазақ елінің астанасына алғаш рет келген меймандарымыз бар. Баршаңызды осы залдан көргенімізге қуаныштымыз. Қош келдіңіздер!

Жалпы, біздің әр отырысымызда Съезд идеялары мен мақсаттарын іске асырудың бағыт-бағдары айқындалады. Сондықтан Хатшылықтың бүгінгі отырысы да мазмұнды әрі нәтижелі өтеді деп сенемін.

Уважаемые участники и гости Секретариата!

За два десятилетия в столице Казахстана состоялись семь содержательных и представительных Съездов лидеров мировых и традиционных религий.

Во многих странах под эгидой форума проведены сотни встреч, «круглых столов» и других мероприятий. Подписаны более 30 соглашений о сотрудничестве с различными международными структурами.

Таковы количественные итоги деятельности Съезда.

Однако гораздо важнее качественные результаты, которые достигнуты благодаря нашей совместной работе.

Во-первых, наш Съезд за 20 лет стал уникальной диалоговой платформой, объединяющей первых лиц и наиболее авторитетных

высоких представителей всех мировых и традиционных религий.

В прошлом году в VII Съезде участвовали более 100 делегаций из 50 стран мира.

С большой благодарностью и теплотой мы вспоминаем визит в Казахстан Папы Римского Франциска, Верховного имама Аль-Азхара, шейха Ахмеда ат-Тайеба, наших уважаемых гостей из России, Израиля, Китая, Индии, США, Монголии, Европы, стран Центральной Азии, Кавказа и из других регионов.

VII Съезд стал событием глобального масштаба, к которому было приковано внимание всего мира.

Во-вторых, когда мы говорим о результатах деятельности Съезда, важно учитывать историю его возникновения.

Двадцать лет назад, после чудовищных террористических атак в США человечество оказалось на грани цивилизационного раскола.

Созванный в ответ на эту угрозу Съезд духовных лидеров стал одной из первых площадок, где за одним столом встретились высокие представители ислама, христианства, иудаизма и других традиционных религий.

Мирный и уважительный диалог духовных лидеров ясно продемонстрировал, что экстремизм и терроризм не имеют ничего общего с истинной сутью религии.

Сегодня можно сказать, что благодаря мудрости мировых религиозных лидеров в начале XXI века человечество избежало сценария «столкновения цивилизаций».

Следующий важный результат деятельности Съезда – это весомый вклад в становление и успешное развитие глобального межрелигиозного диалога.

Вокруг первых встреч духовных лидеров в Астане было немало скептиков. Многие не верили в перспективу и важность организации диалога религиозных лидеров. Они серьезно ошиблись.

Сегодня межрелигиозный диалог стал не просто реальностью, но и важным фактором

международных отношений.

Ярким подтверждением этого является подписание Документа «О человеческом братстве» между Святым Престолом и Аль-Азхар Аль-Шариф, Мекканская декларация, открытие Дома семьи Авраама в Объединенных Арабских Эмиратах и множество других мероприятий, объединяющих представителей разных религий и конфессий.

Как отметил Президент нашей страны Касым-Жомарт Кемелевич Токаев на 78-й сессии Генеральной Ассамблеи ООН, Казахстан продвигает межрелигиозный и межконфессиональный диалог как неотъемлемые элементы культуры мира.

Это вклад нашей страны в конструктивное развитие международных отношений.

Но мы также особенно ценим вклад Съезда в гармоничное развитие нашего собственного многоконфессионального общества.

История распорядилась таким образом, что сегодня в Казахстане проживают представители более 100 этнических групп, относящих себя к 18 различным религиям и конфессиям.

Мы признательны участникам Съезда за поддержку наших усилий по укреплению межэтнического и межрелигиозного согласия в Казахстане.

Ваши Превосходительства!

В то время, как религиозные лидеры демонстрируют пример успешного диалога и взаимопонимание, в мировой политике нарастают разногласия и конфликты.

Мы видим рост геополитического соперничества крупных держав и эрозию международной системы безопасности.

К глубокому сожалению, пока не дают осязаемого результата попытки остановить кровопролитие в Украине и других «горячих точках».

Нас всех тревожит серьезная эскалация на Ближнем Востоке, обострение палестино-израильского конфликта, повлекшего многочисленные жертвы среди мирного населения.

В этих условиях призываем к поиску поли-

тических инструментов для решения ситуации мирным путем и не прибегая к действиям, которые могут привести к дальнейшей эскалации и расширению конфликта.

Одновременно мы видим, что снижается эффективность международных усилий по преодолению глобальных стратегических вызовов.

На фоне сегодняшних острых кризисов на второй план отходят вопросы устойчивого развития, изменения климата, биологические угрозы, ядерное разоружение, проблемы неравенства и другие фундаментальные вызовы.

Опасность этих экзистенциальных угроз растет. Причем для их преодоления требуются совместные усилия всего мирового сообщества.

Серьезной угрозой остается распространение «языка ненависти и вражды».

Большую тревогу вызывают действия провокаторов, которые в корыстных целях пытаются манипулировать религиозными чувствами верующих.

Сожжение священных книг, оскорбление религиозных символов – это вандализм, разжигающий враждебность между народами и религиями.

Как было отмечено Президентом Казахстана на сессии Генеральной Ассамблеи ООН, такие nepoзвoлитeльныe и вapвapcкиe aкции нe имeют ничeгo oбщeгo cо cвoбoдoй cлoвa.

В настоящее время, в условиях возрастающей международной напряженности, жизненно важно найти новые подходы к укреплению глобального диалога и доверия. Об этом говорили многие участники VII Съезда.

Очевидно, что в основе большинства проблем современного мира лежит нравственный кризис.

Погоня за материальным успехом, потребительское отношение к природе и окружающим людям, девальвация моральных приоритетов деструктивно влияют на человеческое общество.

В этих условиях роль мировых и традици-

онных религий, как хранителей фундаментальных и нравственных ценностей, имеет огромную важность.

Как неоднократно подчеркивали лидеры мировых религий, фундаментом современного общества должны быть незыблемые духовные и нравственные ценности, культура толерантности и диалога.

Именно эти ценности способны обеспечить мир и основу нового мирового порядка.

В этой связи Президент Казахстана выступил с инициативой формирования нового глобального движения за мир в целях построения прочной системы международной безопасности.

Роль лидеров мировых и традиционных религий в этом процессе является очень важной.

Поэтому Казахстан твердо намерен продолжать содействовать объединению усилий религиозных лидеров для решения важнейших проблем, с которым сегодня сталкивается международное сообщество.

Уважаемые участники заседания!

На VII Съезде неоднократно отмечалась необходимость дальнейшего развития и укрепления нашей диалоговой платформы.

В итоговой Декларации форума была поставлена задача по разработке проекта Концепции развития Съезда на 2023-2033 годы.

Сегодня нам необходимо рассмотреть проект этого документа, который был подготовлен совместно с участниками Съезда.

Это концептуальный документ, который предлагает обновленное видение развития нашего форума на предстоящие годы.

Ключевой новацией в проекте Концепции является расширение миссии нашего Съезда.

На первом этапе деятельности нашего форума – с 2003 по 2023 годы – его основной целью было укрепление и продвижение многостороннего межрелигиозного диалога.

Сегодня мы можем уверенно сказать, что эта первоначальная миссия Съезда успешно выполнена.

В предстоящие годы Съезд продолжит уси-

лия, направленные на развитие и укрепление межрелигиозного диалога. В то же время мы видим огромный потенциал в духовной дипломатии.

Мировые религиозные лидеры, объединившись, могли бы внести весомый вклад в преодоление глобальных проблем современного мира, бедности, неравенства, дезинтеграции.

Способствовать прекращению войн и конфликтов, распространению культуры диалога и взаимоуважения.

В Концепции изложены механизмы продвижения миссии Съезда на новом этапе.

Так, предполагается углубление сотрудничества Съезда с институтами ООН и другими международными структурами, расширение круга партнеров и географии деятельности форума.

Предлагается ввести институт Послов доброй воли Съезда, который может стать важным инструментом духовной дипломатии.

В соответствии с принципом инклюзивности в работу форума предполагается шире вовлекать молодежь, женщин, людей с ограниченными возможностями.

Планируется проведение Форума молодых

религиозных лидеров. Данная инициатива должна способствовать сохранению традиций и преемственности диалога духовных лидеров.

Будем расширять сотрудничество с исследовательскими и образовательными структурами, шире вовлекать в продвижение миссии Съезда экспертное сообщество.

Таким образом, проект Концепции предлагает системный взгляд на дальнейшую деятельность нашего Съезда.

Вчера проект Концепции был всесторонне обсужден на рабочей группе.

Надеюсь, что сегодня на заседании Секретариата этот документ будет всесторонне рассмотрен и поддержан.

Концепция должна заложить четкий вектор динамичного развития нашего форума на предстоящие годы.

Уважаемые участники и гости Секретариата!

Уверен, что в рамках сегодняшнего заседания у нас состоится содержательный и конструктивный диалог.

Мы обсудим итоги прошедших лет и наметим созидательные планы на будущее. Желаю всем плодотворной работы!

ВЫСТУПЛЕНИЕ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ УПРАВЛЕНИЯ МУСУЛЬМАН КАВКАЗА ШЕЙХ-УЛЬ-ИСЛАМА АЛЛАХШУКЮР ПАШАЗАДЕ

Именем Единого Всемогущего Творца!

**Ваше Превосходительство, Председатель
Сената Парламента Республики Казахстан
господин Маулен Ашимбаев!**

**Досточтимый муфтий Казахстана, уважае-
мые участники встречи, религиозные, госу-
дарственные и общественные деятели!**

Искренне приветствую участников нашей
высокой встречи и имею честь передать брат-
скому членам секретариата Съезда и всего
казахскому народу приветствия и наилучшие
пожелания от главы государства, Его Превос-
ходительства президента Ильхама Алиева и
всего народа Азербайджана. Я возношу свои
молитвы Всевышнему благословить наши
усилия и деятельность на благо рода челове-
ческого.

Казахстанский Съезд как традиционная
площадка на высшем уровне для встреч вли-
ятельных религиозных лидеров мира, пред-
ставляет собой платформу глобального ме-
жрелигиозного диалога, утвердившую свою

значимость на международном уровне на
протяжении более двух десятилетий. Исклю-
чительное значение этого Съезда состоит в
том, что он является постоянно действующей
площадкой встреч религиозных лидеров с по-
литическими и общественными деятелями.
Хотел бы выразить глубокую признательность
Казахстанскому государству и его мудрому
политическому руководству, обеспечившему
создание и устойчивое существование такой
важной общечеловеческой инициативы. Под
руководством Его Превосходительства, Пре-
зидента Казахстана Касым-Жомарта Токаева,
Казахстан уверенно движется на пути про-
гресса и нравственного развития. Проводятся
большие работы по развитию культурного и
духовного наследия страны, а также в поли-
тической и экономической сферах, реализу-
ются важнейшие проекты и инициативы. Мы
уверены, что Казахстан и впредь будет играть
активную роль в процессе развития межрели-
гиозного и межкультурного диалога.

Уважаемые участники заседания! Сегодня,
когда мир переживает великие потрясения,
идеи человеческой солидарности приобрета-
ют как никогда важное значение. И как всегда,
непреложным приоритетом является защита
человеческой жизни – этой священной ценно-
стью, дарованной нам Всевышним. Попытки
спровоцировать столкновения цивилизаций
могут поставить мир на грань великих ката-
строф.

Возникшая в некоторых странах Европы
тенденция неоднократных актов сожжения
Корана - священной книги мусульман, пред-
ставляет собой весьма серьезное преступле-
ние. Тот факт, что Совет ООН по правам че-
ловека созвал срочное заседание по поводу

подобных инцидентов и осудил сожжение и оскорбление Священного Корана, совершённое в некоторых европейских странах, является показателем фактического признания серьезности ситуации. Поэтому похвальным является инициированное в этом году специальное обсуждение этого вопроса на сессии ООН. Долг каждого политического и религиозного лидера – предотвращать выступления и действия, призывающие к ненависти и разжигающие конфронтацию под предлогом свободы слова и демократии. Мы, религиозные лидеры, должны решительно осудить все формы и факты злоупотребления религией в политических целях, равно как проявления терроризма, призывов к ненависти, ксенофобии, в том числе экстремистских актов, совершаемых против верующих в церквях, мечетях, синагогах и других храмах. Мы должны возвысить свои голоса протеста против случаев оскорблений религиозных символов и святынь.

Как религиозный лидер, я призываю политических деятелей содействовать инициативам, направленным на спасение мира и принять их в качестве приоритета в своей деятельности, заставить оружие смолкнуть, и поддержать дипломатические усилия ради установления устойчивого мира. Экологические и военные преступления, совершаемые в современном мире, приведение плодородных земель в непригодное состояние, разрушение экосистемы, проблемы нехватки питания и воды – все эти проблемы находятся во главе списка угроз существованию человечества. Гуманитарные кризисы, которые мы переживаем, являются ничем иным, как следствием конфликтов и войн.

В Священном Коране Всемогущий Аллах велит:

«И не сейте беспорядок на земле после того,

как она приведена в порядок» (сура Араф, 56).

В настоящее время, после восстановления своей территориальной целостности на основе Устава ООН и четырех известных резолюций Совбеза ООН, Азербайджан восстанавливает на освобожденных от оккупации территориях разрушенные объекты своего культурного и духовного наследия, в том числе, подвергнутые вандализму мечети, церкви и храмы. Мы благодарны всем странам, оказывающим Азербайджану помощь и поддержку в восстановительных работах, в проектах реконструкции, разминировании. В частности, мы выражаем глубокую благодарность братскому Казахстану за преподнесенный в дар Центр развития творчества имени Курмангазы, построенный в городе Физули. В минувшем году в рамках своего визита в нашу страну этот Центр посетил Президент Казахстана Касым-Жомарт Токаев совместно с Президентом Азербайджана Ильхамом Алиевым. Этот Центр является для нас чрезвычайно ценным подарком от наших братьев.

Уважаемые участники заседания! Еще раз выражаю глубокую благодарность и наилучшие пожелания казахскому государству, его руководству и организаторам мероприятия за теплое гостеприимство и высокий уровень сегодняшнего заседания Секретариата Астанинского Съезда. Мы поддерживаем все инициативы, выдвинутые секретариатом в рамках подготовки к очередному Съезду в Астане, и выражаем готовность внести свой вклад в их осуществление. В этой связи, Управление мусульман Кавказа представило ранее в Секретариат свои и предложения по проекту концепции развития Съезда лидеров мировых и традиционных религий на 2023-2033 годы.

Да ниспошлет Всевышний нашим странам мир и спокойствие и да защитит наш мир! Аминь!

ВЫСТУПЛЕНИЕ ГЕНЕРАЛЬНОГО СЕКРЕТАРЯ АКАДЕМИИ ИСЛАМСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ АЛЬ-АЗХАРА НАЗИРА МУХАММЕДА ЕЛЬНАЗИР АЯДА

Во имя Аллаха Милостивого и Милосердного! Хвала Аллаху, Господу миров! Да благословит Аллах и приветствует нашего господина и владыку Мухаммада, его семейство и его сподвижников!

Ваше Превосходительство Председатель Сената господин Маулен Ашимбаев! Ваше Превосходительство Министр культуры и информации! Ваше Святейшество, Преподобие, Ваша честь! Уважаемые присутствующие! Мир вам и милость Аллаха, и его благоденствие!

Вначале нам хотелось бы выразить искреннюю благодарность и признательность Республике Казахстан за любезное приглашение, направленное благородному Аль-Азхару, принять участие в данном важном форуме, который проходит сегодня с представительным участием мировых религиозных лидеров, а также проходит в рамках ваших благословенных усилий по укреплению вопросов сосуществования и человеческого братства и в знак празднования 20-летия данной платформы.

Для меня честь передать всем вам и, в частности, Республике Казахстан и Его Превосходительству Президенту, а также Председателю Сената искренние приветствия и глубокое почтение Его чести Верховного имама, профессора, доктора Шейха Аль-Азхар Ахмада ат-Тайеба, да хранит его Аллах и проявляет заботу о нем, который обращается с мольбой к Всевышнему Аллаху благословить ваши шаги и увенчать ваши усилия успехом.

Уважаемые присутствующие! Мы сегодня собрались, чтобы обсудить и провести диалог. Это является нашим важным долгом. В это время эта ожидаемая роль религиозных лидеров в их устремлении в претворении принципа совместного существования и строительства устойчивого развития с тем, чтобы подтвердить значимость этой темы, обсудить механизм этой платформы, которая была запущена несколько лет назад, и пути достижения этих целей.

Я хотел бы подтвердить, что эта тема является своевременной, и она должна рассматриваться как актуальная. Я не преувеличу, если скажу, что эта тема должна быть предметом разговора ежечасно, потому что религиозные институты могут совместно с политиками внести свой вклад в установление мира, развития и благосостояния для всех.

Уважаемые присутствующие, ни для кого не секрет, что сегодня переживает мир, – боль, которую он испытывает в результате использования силы оружия и произвола. Все это подтверждает лишь то, что мир в наше время и нашу эпоху больше всего нуждается в голосе мудрости и призыва к уму. Этот призыв, через который мир может вернуться к своему естеству и продолжить свои пути. Я думаю, что вы

согласитесь со мной, что этот голос может исходить лишь из Неба и постулатов Неба. Это подтверждает, что этот Голос (я имею в виду небесные постулаты) отличается своей объективностью и справедливостью по отношению к угнетенным. Это с одной стороны.

С другой стороны, реалии, которые мы сегодня переживаем, подтверждают, что это политическое лицемерие, которое сегодня закрывает глаза на права угнетенных, оправдывает действия угнетателей и не признает существование жертв, которые имеют право защищать себя. Поэтому сегодня возникает острая необходимость в голосе Неба и призыве Господа, и это может быть осуществлено лишь посредством религиозных лидеров.

Уважаемые присутствующие, исламская религия призывает своих последователей к сосуществованию с другими и необходимости положительного взаимодействия с ними, исходя из принципа знакомства и доброты между человеком и его братом, который закреплен в священном Коране.

Мы хорошо понимаем, что требования гражданской позиции и совместного существования разворачиваются вокруг уважения культур народов, их верований и сохранения их территории, имущества, происхождения, рассматривая их, что это является заданными с Небес вещами.

С другой стороны, если будет поднят вопрос с этой точки зрения, то это создаст перспективы для сотрудничества между людьми. Каждая нация имеет право иметь то, что ее отличает в культуре, политическом устройстве и шкале ценностей, а также постоянном договоре – и это то, о чем было указано Верховным имамом, когда он сказал, что когда мы говорим о приоритете установления мира среди религиозных лидеров и представителей, мы здесь не имеем в виду призыв, чтобы религии слились воедино, это невозможно, это не принимает ни один здравый смысл.

Уважаемые присутствующие, позвольте мне

сейчас поднять перед вами несколько вопросов. Я прошу Священного Аллаха, чтобы мы нашли на них ответ.

Во-первых, какова роль религиозных институтов и центров по диалогу в укреплении центров сосуществования, человеческого братства, в частности, на этой нашей встрече, где собрались религиозные лидеры и представители различных конфессий?

Во-вторых, каков правильный механизм в противостоянии дискурса, ненависти, насилия и уважения культур и святынь?

В-третьих, каковы будущие перспективы и шаги, которые мы можем принять, чтобы приостановить войны и конфликты, которые привели к значительным жертвам и разрушениям?

В-четвертых, может ли быть у нас смелость, чтобы мы могли создать культуру мира и выйти из теоретической плоскости в практическую? Я скажу, я сомневаюсь в этом, но я почти уверен, что если ответить на этот последний вопрос, то страны сегодня в поиске своих законных прав обращаются с обвинениями, потому что они защищаются, а другие при этом проявляют деспотизм и распространяют гнет в этом мире. При этом их рассматривают дифференцированно, потому что сегодня есть те, кто угнетает морально и материально.

Я хочу вам подтвердить, что нет альтернативы и нет другого выхода перед миром, кроме как услышать голос религиозных лидеров, установить духовные ценности и перейти из теоретической плоскости в практическую в этом современном мире, который полон кризисов, лишь светом этих божественных религий, как сказано в Коране, потому что все это было направлено в качестве милости. И это не то, что избирают некоторые в качестве своих политических или корыстных интересов, чтобы достичь каких-либо материальных целей.

Уважаемые присутствующие, религии играют большую роль и несут сегодня большое бремя в претворении устойчивого развития и призыве к совместному существованию и про-

тивостоянию дискурса атеизма, исключительных случаев, которые сегодня касаются детей, женщин и всего мира.

Уважаемые присутствующие, я на этой встрече выражаю свою искреннюю благодарность и почтение всем, кто организовал ее, прежде всего Республике Казахстан, которая пропагандирует сегодня эту культуру и идеологию.

Также хотелось бы добавить, что все, что мы упоминали среди наших предложений, может внести свой вклад в развитие данной платформы. Необходимо разрешать проблему культурного понимания среди народов через утверждение культуры плюрализма.

Во-первых, мы должны признать, что это может осуществиться через сосуществование между молодежью, представителями различных религий, через культурные или научные форумы и площадки, и эти площадки молодежи могут также объединять некоторых ученых и политиков, учитывая, что религиозные улемы должны предупреждать и просвещать, а применение и претворение – это плоскость политиков.

Во-вторых, необходимо показать роль ученых в человеческой цивилизации через различ-

ные совместные научные проекты.

В-третьих, нужно создать мирового гражданина, который будет опираться на Кодекс человеческого братства – документ, который в своем содержании указывает на права и обязанности всех членов сообщества.

В-четвертых, необходимо создавать караваны мира. Здесь мы приветствуем благословенные усилия Казахстана, который выдвигает эту инициативу. Эти караваны мира могут привести к объединению усилий молодежи, которая верит в плюрализм, свободу вероисповедания и идеальное сосуществование, в котором человек уважает ценности своего брата – человека.

Наконец, для меня было честью принимать участие вместе с вами здесь среди ученых, а также религиозных лидеров всего мира. Я благословляю ваши усилия. Мы надеемся, что нас ждут дальнейшие встречи, которые устремлены к реализации данных целей.

Я обращаюсь к Аллаху с просьбой, чтобы была установлена справедливость и деспот был наказан и отвращен от своего пути. Еще раз позвольте вам передать приветствие Верховного имама Шейха Аль-Асхара и его почтение. Мир вам, милость Аллаха и его благоденствие!

SPEECH BY MONSIGNOR KHALED AKASHEH, HEAD OF THE BUREAU FOR ISLAMIC AFFAIRS OF THE DICASTERY FOR INTERRELIGIOUS DIALOGUE OF THE HOLY SEE

In different ways, we believe, Your Excellency Mr. Maulen Ashimbayev, dear brothers and sisters, that the Almighty has created the universe and the one human family, and that, in his providential bounty, He continues to take care of us in ways that remain, at least partly, mysterious for us.

So I thank Him, and, if you allow me, also in your names, not only for bringing us together another time, but also for the marvellous twenty-years journey of the Congress of Leaders of World and Traditional Religions. No doubt that the Congress is a unique platform not only for religious leaders, but also for political leaders, intellectuals, media actors, providing suitable and friendly space for promoting the culture of dialogue, encounter and fraternity.

Allow me two personal considerations. The first: I have been privileged to be part of this beautiful adventure since its beginning, observing its growth and growing with it as well. The second thought: I am reminded through the Congress that to be a "religious person" is an honour, but

also a responsibility. I thought it opportune to concentrate my considerations on a special event that took place during the twenty years life of the Congress: the visit of Pope Francis to Kazakhstan (13-15 September 2022) and his participation in the VII Congress. His Holiness pronounced two discourses that interest us in a special manner: the first, during the meeting with the Authorities, Civil Society and the Diplomatic Corps ("Qazaq Concert Hall", 13 September 2022); the second, at the reading of the Final Declaration and Conclusion of the Congress ("Palace of Independence", 15 September). The number "ten" is holy, because it evokes the Ten Commandments; this is why I will concentrate my thoughts in short ten words or thoughts present in the two above-mentioned discourses of Pope Francis.

Three of these "ten words" have already been highlighted by His Holiness: 1) peace, 2) women, and 3) young people.

1 Bureau Chief for Islam, Dicastery for Interreligious Dialogue, Vatican City The remaining most important words or concepts are: 4) Kazakhstan and its peoples; 5) Human dignity, human rights; 6) Dialogue; 7) religious freedom; 8) fraternity; 9) Democracy; 10) Healthy relation between religion and politics through a secular state.

1) Peace According to Pope Francis peace "is a synthesis of everything, the expression of a heartfelt plea, the dream and the goal of our journey". It "is born of fraternity; it grows through the struggle against injustice and inequality; it is built by holding out a hand to others". This is why "We must bear witness to peace, preach peace, implore peace".

2) Women His Holiness affirms that "Our quest of peace must ...increasingly involve women".

But why? “Because women bestow care and life upon the world: they are themselves a path towards peace”. So women should be “increasingly respected, acknowledged and involved!”

3) Young people “Young people are – according to Pope Francis – messengers of peace and unity, in the present and in the future. ...more than anyone else”, they “call for peace and respect for the common home of creation”. They rightly reject “attitudes of domination and exploitation, the hoarding of resources, nationalism, war and carving out spheres of influence” as well as “... a world that has no room for their hopes and dreams”. Besides, they should not be educated to “harsh and repressive forms of religion” that belong to the past, “not to the future”.

4) Kazakhstan and the Kazakh people Pope Francis mentioned either Kazakhstan or its inhabitants twenty times. Kazakhstan, a land “vast” and “ancient”... Being “at the heart of the great and pivotal continent of Asia”, it is for religious leaders a “natural place” to meet. Quoting Pope John Paul II who visited Kazakhstan in September 2001 - 11 days after the terroristic attack against the USA, Pope Francis said that this country is a “land of martyrs and of believers, land of deportees and of heroes, land of intellectuals and artists” (Pope John Paul II, Address at Welcome Ceremony, 22 September 2001), that “embraces a glorious history of culture, humanity and suffering”. Yet, you Kazakhs, did not let yourselves remain prisoners of these past injustices, but chose to have “a deep concern for inclusion” (Pope Francis).

5) Human dignity, human rights When the Pope referred to the sufferings endured by the people of Kazakhstan, he expressed the hope that “the memory of the sufferings and trials... endured be an indispensable part of your journey towards the future, inspiring you to give absolute priority to human dignity, the dignity of every man and woman, and of every ethnic, social and religious group”. Let us listen to these inspiring words of Pope Francis about every person and about the human family: “In their absolute uniqueness, if

they are in contact with the divine, every man and woman can radiate a special light in our world. For this reason, the Catholic Church, which tirelessly proclaims the inviolable dignity of each person, created “in the image of God” (cf. Gen 1:26), also believes in the unity of the human family”.

6) Fraternal and open Dialogue Pope Francis affirmed that he came to Kazakhstan “as a pilgrim of peace, seeking dialogue and unity.” We can say the same thing about ourselves. His Holiness addressed interreligious dialogue, but also dialogue as necessary instrument for peace between countries to avoid unrest and conflicts, and favour understanding and strengthen multilateralism, building a world peaceful and stable. Such dialogue needs “understanding, patience and dialogue with all”. In this context, the Pope praised Kazakhstan for having renounced nuclear weapons, for its efforts to develop opportune energy and environmental policies, and for promoting interreligious dialogue. The whole is seen as a “sign of hope” for our troubled and wounded world.

7) Freedom of religion or belief Transcendence is among “...the highest human aspirations”. Religions are carrying out an irreplaceable role: seeking and witnessing to the Absolute. Religions therefore “cannot be excluded from public life and relegated solely to the private sphere”. Religious freedom should “never be a mere abstraction but a concrete right”. “Consequently, those who legitimately desire to voice their beliefs must be protected, always and everywhere”. However, Pope Francis had to state that many people are, even in our days, discriminated against and persecuted because of their beliefs. In their defence the Pope quoted the Final Declaration of the VII Congress which “insistently appealed to governments and relevant international organizations to provide assistance to religious groups and ethnic communities whose human rights and fundamental freedoms have been violated, or subjected to violence by extremists and terrorists, also as a result of wars and military conflicts (cf. No. 6).” “We defend -he stressed- everyone’s right to religion, to hope, to

beauty: to Heaven". "In their absolute uniqueness, if they are in contact with the divine, every man and woman can radiate a special light in our world".

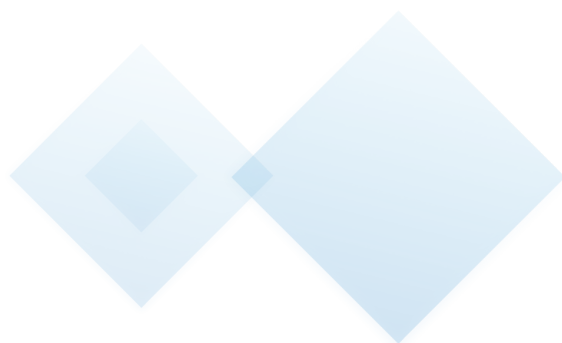
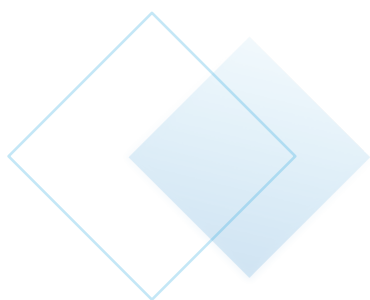
8) Fraternity Christians of the Middle East, when speaking of Muslims say "our Muslim brothers" (this does not exclude women!), and it is the same when Muslims speak of Christians. However, the fraternity is universal, extending to believers and nonbelievers alike. The "Document on human fraternity for world peace and living together" signed by Pope Francis and the Grand Imam of Al-Azhar, sheikh Ahmad Al-Tayyib, gave a boost to this fundamental concept. We have heard from Pope Francis that fraternity generates the so needed peace: "Peace is fruit of fraternity". All persons of good will, believers and non-believers alike, "are called to testify to the existence of a shared spiritual and moral patrimony, based on two principles: transcendence and fraternity. "For one cannot profess genuine fidelity to the Creator without showing love for his creatures".

9) Democracy Democracy, "constitutes the most suitable form for translating power into service to the entire people". In this regard, Pope Francis said that he was aware of the process of democratization that has been initiated in Kazakhstan, aiming in particular at "a greater distribution of power". Democracy and modernization everywhere must be embodied in concrete service to people: a "good politics", born of listening to people and responding to their legitimate needs. Every country in the world likewise needs measures to combat corruption. This truly democratic political "style" is the most effective response to possible cases of extremism, personalism and populism.

There is also "a need for economic security. This is a challenge that concerns Kazakhstan but also the world as a whole. It is the task of the State, but also of the private sector, to treat all groups in society with justice, with equality of rights and duties, and to promote economic development not on the basis of the profits of a few, but of the dignity of each worker".

10) Healthy relation between religion and politics through a secular state The secularity of the state is a political issue of utmost importance for all its citizens. The necessity is obviously for a "healthy secularity": "...one that acknowledges the important and indispensable role of religion" and, at the same time, "resists the forms of extremism that disfigure it". Such secularity "represents an essential condition for the equal treatment of each citizen, while fostering a sense of loyalty to the country on the part of all its ethnic, linguistic, cultural and religious groups". According to Pope Francis, Kazakhstan's flag reminds us of "the need to maintain a healthy relationship between politics and religion". "There is thus a healthy connection between politics and transcendence, a sound form of coexistence that keeps their spheres distinct. "No", then, to confusion between politics and transcendence, but "no" also to their separation, for the highest human aspirations cannot be excluded from public life and relegated solely to the private sphere. I like to end with the words of blessing of Pope Francis at the end of the VII Congress: "May the Most High bless the vocation of peace and unity proper to Kazakhstan, the country of encounter". Thank you, Mr Chairman.

Thank you all.

ВЫСТУПЛЕНИЕ ЗАМЕСТИТЕЛЯ ГЕНЕРАЛЬНОГО СЕКРЕТАРЯ ВСЕМИРНОЙ ИСЛАМСКОЙ ЛИГИ, ДОКТОРА АБДУРАХМАНА АБДУЛЛА АЛЬ-ЗАЙДА

Мир вам, милость Аллаха и Его благоденствие! Благословение Господину всех Пророков и Посланников, его роду, его сподвижникам. Будут ниспосланы приветствия и благословение всем Посланникам Аллаха и всем тем, кто последовал за ним с добром до судного дня.

Ваше Превосходительство, уважаемый Председатель Сената Парламента Республики Казахстан, руководитель Секретариата Съезда лидеров мировых и традиционных религий господин Маулен Ашимбаев, для меня честь в начале своей речи передать Вам приветствие Его Превосходительства шейха доктора Мухаммада бин Абдула Карима Исса – Генерального секретаря Всемирной Исламской лиги и Председателя Организации мусульманских улемов, также его пожелание успехов Вам и работе XXI юбилейного заседания Секретариата Съезда лидеров мировых и традиционных религий.

Уважаемая благословенная публика, Всемирная Исламская лига имела честь принимать деятельное участие в одном из важнейших ме-

роприятий, которое было организовано в наше столетие, – это Съезд лидеров мировых и традиционных религий в Казахстане. Я лично имел честь присутствовать на трех его сессиях.

Этот современный город собрал всех нас, и мы неоднократно подтверждали наше желание к становлению мира во всем мире, наше стремление достичь общественного согласия, которое преодолевает глубину наших разногласий, чтобы закрепить наши общечеловеческие ценности и претворить их в эффективные проекты, которые смогли бы сблизить наши видения и позиции касательно большого количества современных вызовов, которые призывают нас к еще большей солидарности и серьезному диалогу относительно судьбы нашей планеты в контексте эскалации проблем мира.

Это реалии, которые вызывают у всех нас боль. Они нашли отражение в исторической Мекканской декларации, которая была принята более чем 1200 улемами и мыслителями, представляющими различные конфессии, религиозные направления и относятся к 139 государствам. Они также получили поддержку хранителя двух святынь Короля Салмана ибн Абдул-Азиза Аль-Сауда, да хранит его Аллах, а также содействие и поддержку Его Высочества наследного принца, Председателя Совета министров, Его Королевского Высочества Эмира Мухаммада ибн Салмана Абдул-Азиза Аль-Сауда, да хранит его Аллах!

На мировом уровне религиозные лидеры христианства, иудаизма во всех их формах приветствовали содержание документа, поскольку он содержит религиозные и общечеловеческие ценности. В связи с этим англиканские религиозные организации в США провели празднование этого документа и установили, что Всемир-

ная исламская лига сегодня считается важным исламским союзником.

Также на VII Съезде лидеров мировых и традиционных религий, который прошел в Казахстане в сентябре 2022 года, было упомянуто о создании данного документа. В пункте 6 документа говорится: «Межцивилизационный диалог является самым лучшим путем к установлению взаимопонимания, равноправного с другим, и знакомства с общим, что объединяет его с Ним, также содержит принципы преодоления препон на пути взаимосуществования и решения соответствующих проблем. Это то, что вносит вклад в действенное признание его права на существование, а также других его законных прав, чтобы были установлены справедливость и взаимопонимание между разнящимися между собой людьми, что устанавливает уважение к их особенностям, также позволит преодолеть историческую вражду, которая ведет к усилению ненависти, теории заговора и ошибочным обобщениям, когда единичные случаи принимаются как за правило».

Уважаемые присутствующие, прежде всего нам нужно быть солидарными в призыве к тому, чтобы освободить мир от текущих кризисов и сосредоточить внимание на общечеловеческих справедливых ценностях, а также проводить серьезную работу по предотвращению войн, избавлению мира от трагедий. В частности, это касается войны в Украине, которая сегодня на грани превращения в третью мировую войну, которая может погубить человечество и способности нашего мира. Также искры этой войны могут распространиться, когда мы слышим о повторяющихся угрозах использования ядерного оружия, чтобы мы восстановили свою болезненную память, которую мы сегодня пытаемся бесполезно забыть.

Мы во Всемирной исламской лиге призываем к прекращению губительных войн. Мы призы-

ваем государства мира избавиться от ядерного потенциала по примеру Республики Казахстан, которая добровольно избавилась от этого разрушительного оружия и выбрала вместо этого путь диалога, взаимопонимания в качестве средства для решения конфликтов и преодоления проблем в своей исторической позиции, за которую мы благодарим Правительство республики и народ.

Уважаемые дамы и господа, мировые религиозные лидеры на данном форуме и его различных сессиях всегда подтверждали их настойчивое стремление выразить истины религий и их стремления к миру и разъясняют миру, что религии невинны в отношении многих трагедий и преступлений, которые сегодня совершаются от имени религии.

В заключение хотел бы выразить благодарность Его Превосходительству доктору Касым-Жомарту Токаеву – Президенту Республики Казахстан за его усилия по проведению Съездов лидеров мировых и традиционных религий и его успешное руководство Секретариатом в течение многих лет. А также выражаем благодарность Правительству Республики Казахстан за его успешные усилия по проведению Съездов лидеров мировых и традиционных религий и различных его секций, и Всемирная исламская лига имеет честь поддерживать его и проявлять интерес к различным его мероприятиям.

Также я поздравляю членов Секретариата, который представлен его Председателем уважаемым господином Мауленом Ашимбаевым. Хочу поздравить их за особые усилия в организации данного мероприятия и желаю вам еще больших успехов. Выражаю всем вам благодарность за внимание и молю Всевышнего Аллаха дать вам успех.

Слава Аллаху, благодаря которому осуществляются благие деяния! Мир всем рабам! Мир вам от нашего Всемилостивого Господа!

ВЫСТУПЛЕНИЕ СЕКРЕТАРЯ ПО МЕЖРЕЛИГИОЗНЫМ ОТНОШЕНИЯМ ОТДЕЛА ВНЕШНИХ ЦЕРКОВНЫХ СВЯЗЕЙ МОСКОВСКОГО ПАТРИАРХАТА, ДИАКОНА ИЛИИ КАШИЦЫНА

Уважаемые участники заседания!

Прежде, чем начать свое выступление, мне хотелось бы поблагодарить организаторов за проведение сегодняшнего мероприятия, за возможность религиозным деятелям собраться и сверить часы в это особое время. С течением времени мы все могли убедиться в том, что развитие межрелигиозного диалога – это залог сохранения мира и порядка как внутри конкретного государства и общества, так и в международных отношениях. Ведь именно религия во время обострения отношений между странами и народами остается последним связующим звеном и залогом мира. Но при этом религию нередко пытаются использовать для разжигания ненависти и насилия.

После глобальной эпидемии и серьезного пересмотра ценностей человечеством мир столкнулся с новыми, еще более опас-

ными вызовами. Главным из них стал фундаментальный кризис системы международных отношений, прав человека и экономики, которая сложилась после Второй мировой войны. Наиболее трагичным последствием данных событий является то, что их заложниками становятся простые люди, не имеющие отношения к политике или вооруженной конфронтации. Даже продовольственная безопасность планеты, и особенно бедных стран, принесена в жертву ради удовлетворения амбиций тех или иных политических сил. Seriously обострились проблемы нетерпимости на этнической или религиозной почве, участились резонансные факты оскорбления религиозных чувств людей. Те, кто вчера говорил о толерантности и защите прав меньшинств, сегодня находятся в авангарде провоцирования ненависти и фобий на национальной или религиозной почве.

Мы, религиозные деятели, осознаем, что призваны защищать и оберегать вверенную нам паству от всех пагубных для нее явлений. Мы призваны свидетельствовать о заповедях мира, добра и любви к ближнему, которые вверены нам Богом. Мы также призваны хранить верующих от негативного влияния, напоминать миру об ответственности человека перед Творцом. И поскольку эти угрозы касаются всех и каждого, то они в равной мере угрожают всем религиям.

Поэтому сегодня, как никогда прежде, важно, чтобы религиозное сообщество планеты показало свою сплоченность и выступило в защиту своих ценностей. Это невозможно без справедливого диалога между религиями, обмена опытом помощи ближним и миротворчества. Наша деятельность будет угодна Богу

только тогда, как она будет иметь целью проповедь любви и милосердия, защиту страждущих и мир между людьми, даже если этот мир кажется недостижимым. Сам Христос в Священном Писании приводит примером любви к ближнему притчу о милосердном самарянине – человеке иной веры, который пришел на помощь пострадавшему, не взирая на его национальность и религию (Лк. 10: 29-37).

Русская Православная Церковь не один десяток лет успешно развивает диалог с традиционными религиями в разных концах света. Двадцать лет тому назад мы поддержали инициативу Казахстана о проведении Съезда лидеров мировых и традиционных религий, который сегодня стал одной из главных мировых диалоговых площадок. В диалоге с руководством Казахстана мы всегда находили понимание важности межрелигиозного диалога и старались максимально содействовать его развитию. Можно с уверенностью констатировать, что представленный сегодня на наше обсуждение проект Концепции Съезда

является важнейшим и востребованным программным документом для межрелигиозного ответа на вызовы современности. Хотелось бы поблагодарить разработчиков Концепции за сбалансированный и содержательный текст, в котором отражена очень правильная мысль – без опоры на заложенные в религии моральные принципы невозможно построить по-настоящему сильное, счастливое и процветающее общество.

В завершение выступления хотелось бы пожелать, чтобы идеи, заложенные в деятельности Съезда лидеров мировых и традиционных религий, сегодня широко распространялись и помогали миру освободиться от ложных представлений о том, что человек стоит во главе угла со всеми своими желаниями, пороками и страстями. Чем скорее придет осознание ложности потребительского отношения к ближнему, к нашей планете – тем быстрее закончатся конфликты, несправедливость и глобальный кризис.

Благодарю всех за внимание!

SPEECH BY THE REPRESENTATIVE OF THE CHIEF ASHKENAZI RABBI OF ISRAEL JOEL ADLER

Dear honourable Chairman Head of the Secretariat of the Congress and distinguished participants!

I would like to thank our hosts for the warm and caring hospitality. Each time that I have been here, I am here for the second time, it deeply impresses me and I am grateful for making the congress such an enjoyable and memorable event.

The purpose of this Congress is to bring together leaders of world and traditional religions to promote mutual understanding and contribute to peace and harmony in the world.

I am speaking to you with a broken heart and tears in my eyes thinking of the thousand funerals which are taking place these days in Israel of innocent men and women, children and infants -innocent victims of abhorrent acts of terror. I am thinking of the mourning families who bitterly cry having lost their loves ones. Lives and futures destroyed.

I am thinking of the suffering of the hostages and of the many thousands injured and their families. It breaks my heart.

I came to Astana from Jerusalem the holy city of so many religions. Jerusalem – the city whose name includes Salem – shalom – peace.

I was in Jerusalem to celebrate the Jewish High Holidays. I want to tell you about my experience on the last day of those festivals. Last Saturday – Shabbat morning - at around 7 a.m I was woken up by the noise of siren to go to the shelter as Jerusalem was being bombarded by rockets. In the shelter a person showed me on his phone a picture of a young bleeding person helplessly lying on the floor being kicked and stepped on brutally by Hamas murderous terrorists. A tragedy was unfolding.

I want you to speak briefly what my Jewish brothers and sisters, young infants and sick elderly people have experienced on that day in the hands of antisemitic murderous brutal merciless terrorists – Murdering in cold blood fathers and mothers in front of their innocent screaming young children and then abducting the poor children into Gaza. Just imagine it was your child, just imagine it was you who was the parent. Just imagine the elderly grandmother – survivor of the Holocaust. All these atrocities were taking place with fanatic screams of ALU AKBAR by the bloodthirsty terrorists. No doubt by doing so they scornfully have been abusing Islam and desecrating the name of God.No religion and no religious teachings of whatever faith could and would endorse such murderous behaviour. The desecration of God affects all religions – affects all of us in this room.

As the bloody attack unfolded the jubilant Hamas terrorists uploaded with pride on social media brutal video clips of their bestiality with their screams Alu Akbar clearly heard in the background: bodies of civilian lying dead in pools of blood, elderly people abducted on motorbikes and women and children hustled into jeeps and

trucks as the terrorists spitting and stamping on them. Taking hostages – whom? A mother with two babies an old women and innocent helpless children.

Can we leaders of different faiths stay silent in face of such desecration of God and in sight of such brutal barbaric murdering of man woman and children who are created in the image of God.

Can we stay silent when we see again images of the Holocaust reoccurring? Killing innocent men women and children being murdered for no other reason than being Jewish.

Can we give up in our believes that man is created in God's image to emulate him in mercy and love? Are we not all sharing this belief? Yes of course we do. That is not about politics but about humanity about preserving basic humanity morality and tolerance. Silence would be a form of approval. Mankind cannot afford to tolerate this.

Leaders of Religions – our duties as spiritual leaders are to ensure that morality dignity and humanity do not die. We cannot and must not tolerate such brutality in silence. We must not stay silent when such evil is committed killing in the name of God of Chaim, God of Life, tolerate hating in the name of God of Ahavah, God of Love and practising cruelty in the name God Rachamim – God of compassion.

Please join me in strong worded condemnation at this Congress.

I mentioned in my opening words our Jewish festivals and I would like to conclude with some lessons to take away relating to those days. We commence our festivals with Rosh Hashana – our new year We celebrate it in the synagogue praying for all mankind and all what God has created in this world. Our prayers are focused on the universe – prayers for all nations and people and creations. We Jewish people recognise that we are vitally concerned with the problems affecting the common destiny of man, we are charged with

the responsibility of promoting progress in all fields ethical, social scientific and economic. If not for the tragic events, I would have addressed the Conference on ethics related to technology and environment and the role of religion.

This theme of universalism and responsibility is again repeated in the penultimate festival – Sukkot. According to our tradition at the time of the temple special sacrifices and prayers were made for all and every nation in the world. Again showing our commitment to overall progress and wellbeing for all.

The final last leg of our series of festivals takes a more personal private character.

Each religion has its own intimate relationship and commitment to God, practices and rituals - so do we. We particular emphasise our commitment love and relationship to God in celebrating the Torah – the bible. We are joyfully dancing and singing with Torah scrolls. The Torah teaches us that man was created in the image of God – we and all mankind are entrusted by God to lead the world by imatio dei – emulating his mercy and love to all and at the same time forcefully defending morality and humanity and values as stipulated in the Torah

Torah is a book of codex and commands, humanity morality, guidance and love to man with particular emphasis on love and tolerance to the stranger.

It is ironical that these beasts of merciless terrorists should attack us on this very day when we were celebrating the Torah.

Let me finish with a joint prayer for the many suffering injured, for the desperate hostages, the dead and mourning families.

Let's hope that antisemitism the hatred to Jewish people will be eliminated. We suffered too much.

We believe that ultimately peace humanity and love will prevail in the world. Let's try to make our contribution in spreading those values.

ҚЫТАЙ БУДДИСТЕР ҚАУЫМДАСТЫҒЫ БАС ХАТШЫСЫНЫҢ ОРЫНБАСАРЫ ПУ ЧЖЕННІҢ АЛҒЫСӨЗІ

Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері Съезі Хатшылығының Құрметті Төрағасы, Қазақстан Республикасы Парламентінің жоғарғы Палатасының спикері Мәулен Әшімбаев мырза! Қайырлы таң, құрметті достар!

Ең алдымен, мәртебелі Әшімбаев мырзаға, Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері съезінің Хатшылығына және Қазақстанның Қытайдағы Елшілігіне шақырғаны үшін алғыс айтқым келеді! Бүгін Хатшылықтың XXI отырысына қатысу мен үшін үлкен мәртебе, және әр түрлі діни қауымдастықтардың атынан сіздермен тағы бір рет кездесе алатыным өте қуанышты.

2003 жылы Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының бірінші съезі өткізілгеніне 20 жыл өтті. Соңғы екі онжылдықта Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының съезі біртіндеп дінаралық алмасу мен ынтымақтастықты нығайту мен дамытуда, барлық елдердің бейбіт және үйлесімді дамуына жәрдемдесу мен қамтамасыз етуде бірегей рөл атқаратын жаһандық дінаралық диалог үшін маңызды алаңға айналды.

Соңғы екі онжылдықтағы әлемдік қоғамдастықтың дамуы мен қазіргі жағдайына көз жүгіртсек, қазіргі әлем әлі де тұрақтылық, климаттың өзгеруі, аштық пен кедейлік, аймақтық қақтығыстар және т.б. сияқты әртүрлі факторларға байланысты қиындықтар мен қиындықтарға тап болады деп айтуға болады.

Бүкіл әлемде адамзаттың күштерін қалай біріктіруге болады, қазіргі қоғам алдында тұрған әртүрлі мәселелерді қалай шешуге болады, ортақ тағдырмен әлемді қалай құруға болады-бұл адамзаттың болашақ тағдырына қатысты негізгі мәселелердің біріне айналды.

Біріншіден, алмасу мен өзара түсіністікті ұстану, өркениеттік алмасулар мен өзара түсіністікті адамзат қоғамы прогресінің қозғаушы күші және бүкіл әлемде бейбітшілікті сақтаудың байланыстырушы буыны ету қажет. Біз әртүрлі өркениеттер арасындағы айырмашылықтарды түсінуді тереңдетуге, әртүрлі өркениеттер арасындағы алмасу мен диалогты дамытуға, олардың үйлесімді өмір сүруіне, әлемдік өркениеттер бағының гүлденуіне, ашықтық пен инклюзивтілік, өзара оқыту және өзара ризашылық принциптерін ұстануға, басқа өркениеттердің тәжірибесін бір-бірінен үйрену, бір-бірінің күшті жақтарын толықтыру және бірге пайдалану үшін белсенді түрде жәрдемдесуіміз керек прогреске жету. Біз әртүрлі ұлттардың, нанымдардың, мәдениеттер мен аймақтардың адами құндылықтарына қатысты белсенді түрде консенсус қалыптастыруымыз керек.

Екіншіден, біз халықаралық гуманистік алмасулар мен ынтымақтастықты жүзеге асыруды, өркениеттер арасындағы диалог үшін халықаралық платформаны құруды және нығайтуды жалғастырамыз.

Адамдар өркениеттік алмасулар мен өза-

ра түсіністіктің ең жақсы құралы болып табылады, ал гуманистік алмасулар мен өзара түсіністікті тереңдету кедергілерді жоюдың, консенсусқа қол жеткізудің, адамдар арасындағы түсіністік пен қарым-қатынасты дамытудың маңызды жолы болып табылады.

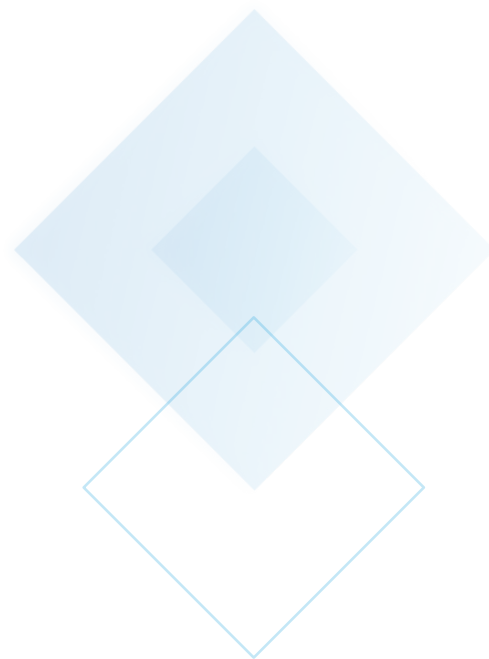
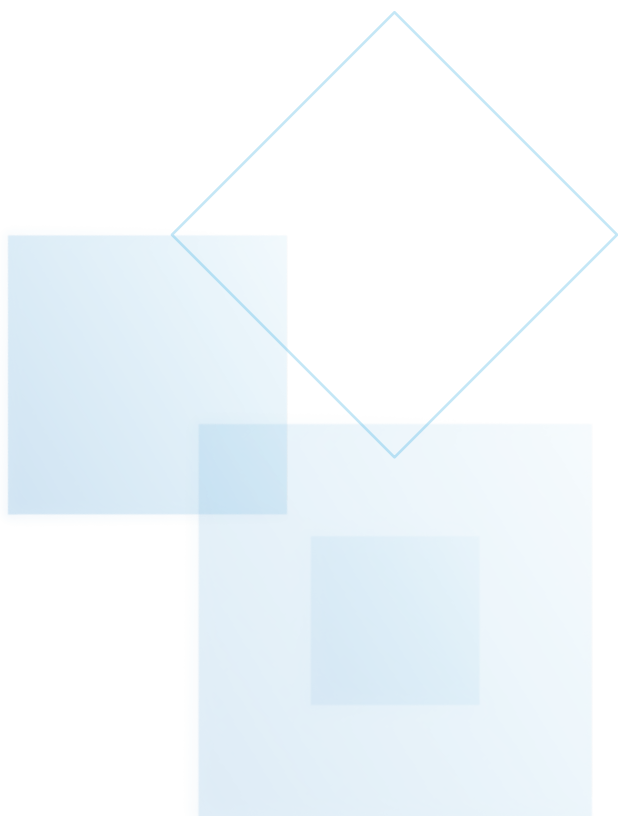
Біз өркениеттер арасындағы диалог пен ынтымақтастықтың жаһандық желісін құру мүмкіндігін белсенді түрде зерделеуіміз, алмасулардың мазмұнын байытуымыз, ынтымақтастық арналарын кеңейтуіміз, трансшекаралық, дінаралық және өркениетаралық алмасулар мен іс-шаралардың кең ауқымын жүзеге асыруымыз, сондай-ақ әлемнің барлық елдерінің адамдары арасында гуманистік алмасудың, мәдени араласудың және өзара түсіністіктің жаңа жағдайын құру үшін өркениеттер арасындағы тең құқылы диалог, алмасу және өзара түсіністік үшін платформа мен жағдай жасауымыз керек.

Әр өркениеттің өзіндік ерекшелігі бар. Біз бұл Хатшылық өркениеттер арасындағы тең құқықты диалог, алмасу және өзара түсіністік үшін тамаша алаң екенін білеміз.

Осылайша, біз оның әлемнің барлық елдерінің адамдары арасында жаңа жағдай, жаңа алмасу және өзара түсіністік тудыратынын түсінеміз.

Әр елде әртүрлі діни конфессиялар бар. Әр діннің өз ілімдері мен ілімдері бар. Сондай-ақ, Қазақстан мен Қытай достық қарым-қатынастарын жалғастырады, олар жаңа дәуірде одан да өркендеп, жарқын болашаққа қарай жылжиды деп үміттенеміз.

Осындай іс-шараларға қатысу, Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының съезіне және Қазақстан тарапы ұйымдастырған Хатшылықтың отырысына қатысу біз үшін әр жолы үлкен мәртебе. Сондай-ақ, екі елдің діни конфессиялары мен екі елдің халықтары арасындағы қатынастар одан да тығыз болады, ал Қытай мен Қазақстан бір-бірін жақынырақ және барған сайын түсініп, жарқын болашаққа қарай жылжиды, дінаралық қатынастарды жақсартады, осылайша жарқын болашаққа қол ұстасып жылжиды деп үміттенеміз. Назар аударғандарыңыз үшін алғыс айтамын. Рақмет.

КОММЮНИКЕ ПО ИТОГАМ XXI СЕКРЕТАРИАТА СЪЕЗДА ЛИДЕРОВ МИРОВЫХ И ТРАДИЦИОННЫХ РЕЛИГИЙ

11 октября 2023 года в столице Республики Казахстан в г.Астана состоялось XXI заседание Секретариата Съезда лидеров мировых и традиционных религий.

Председательствовал на заседании Председатель Сената Парламента Республики Казахстан, Руководитель Секретариата Съезда лидеров мировых и традиционных религий Маулен Ашимбаев.

В заседании приняли участие члены Секретариата, а также почетные гости.

Члены Секретариата:

Представители Ислама:

Абдурахман Абдулла аль-Зайд, Заместитель Генерального секретаря Всемирной Исламской Лиги, доктор.

Назир Мухаммед Мухаммед аль-Назир Аяд, Генеральный секретарь Академии исламских исследований Аль-Азхара.

Шейх-уль-Ислам Аллашукюр Пашазаде, Председатель Управления Мусульман Кавказа.

Наурызбай кажы Таганулы, Председатель Духовного управления мусульман Казахстана, Верховный муфтий.

Мухаммед бен Абдул Уахид Аль-Ариф, Советник Министерства по делам Ислама, призыва и наставления Королевства Саудовская Аравия.

Мухаммад аш-Шаххат Абдулхамид Мухаммад ал-Жинди, Ректор Египетского университета исламской культуры «Нур-Мабарак».

Мухаммед Зия уль-Хак, Генеральный директор Института по исследованию ислама Международного исламского университета Исламабада.

Али Акбар Зиаи, Руководитель Центра межрелигиозного и межкультурного диалога Исламской Республики Иран.

Нешет Бодур, Советник по религиозным

вопросам Посольства Турецкой Республики в г.Астана.

Представители Христианства:

Геннадий, Управляющий делами Православной Церкви Казахстана, епископ Каскеленский.

Илия Кашицын, Секретарь по межрелигиозным отношениям Отдела внешних церковных связей Московского Патриархата, диакон.

Томаш Бернад Пэта, Архиепископ-митрополит Римской Католической Архиепархии Святой Марии в г. Астана.

Халед Акаше, Глава Бюро по вопросам Ислама Дикастерии по межрелигиозному диалогу Святого Престола, Ватикан, монсеньор.

Юрий Новгородов, Представитель Всемирной Лютеранской Федерации, Архиепископ Евангелическо-Лютеранской Церкви в Республике Казахстан.

Джо Бэйли Уэллс, Заместитель Генерального Секретаря Англиканской общины, епископ.

Представители Иудаизма:

Ешая Элазар Коген, Главный раввин Казахстана.

Жоель Адлер, Представитель Главного Ашкеназского раввина Израиля.

Представители Буддизма:

Пу Чжэн, Заместитель Генерального секретаря Ассоциации буддистов Китая.

Бямбажав Хунхур, Да Лама монастыря «Гандан Тэгчэнлин» – Центра монгольских буддистов, Генеральный секретарь Азиатской буддийской конференции за мир.

Чжу Гёнг, Председатель Центрального Совета Ордена «Чогие», монах.

Монтиан Тананарт, Генеральный Секретарь Всемирного сообщества буддистов.

Представитель Индуизма:

Сомая Самир Шантилал, Ректор Универси-

тета «Somaiya Vidyavihar».

Представитель Даосизма:

Ли Синьцзюнь, смотритель Пекинского храма «Байюньгуань» Китайской даосской ассоциации.

Представитель Синтоизма:

Шинсаку Мицуи, Директор Департамента внешних связей Ассоциации Синтоистских храмов «Джидзю Хончэ».

Представитель Бахаи:

Ляззат Янгалиева, Директор офиса общественной информации «Сообщество Бахай г.Астана».

Представители международных организаций:

Анна Павлюченко, Советник Высокого представителя Альянса Цивилизаций ООН.

Мухаммед Абдельсалам, Генеральный секретарь Мусульманского Совета Старейшин.

Представители Республики Казахстан:

Кайрат Умаров, Первый Заместитель Министра иностранных дел Республики Казахстан, Заместитель Руководителя Секретариата Съезда лидеров мировых и традиционных религий.

Канат Искаков, Вице-министр культуры и информации Республики Казахстан, Заместитель Руководителя Секретариата Съезда лидеров мировых и традиционных религий.

Булат Сарсенбаев, Председатель Правления НАО «Центр Н. Назарбаева по развитию межконфессионального и межкультурного диалога», Уполномоченный по продвижению целей и задач Съезда лидеров мировых и традиционных религий.

Почетные гости:

Аида Балаева, Министр культуры и информации Республики Казахстан.

Афра Мухаммед Альсабри, Генеральный директор Министерства толерантности и сосуществования Объединенных Арабских Эмиратов.

Замир ажы Ракиев, Верховный муфтий Кыргызской Республики.

Ишматбеков Хамид Бахрамович, Первый

заместитель Председателя Духовного управления мусульман Узбекистана.

Шейх Абдалла бен Ахмад Аль Халифа, Председатель Попечительского совета Глобального центра мирного сосуществования Короля Хамада.

Марк Шнайер, Президент НПО «Фонд этнического взаимопонимания», раввин.

Участники XXI заседания Секретариата Съезда обсудили состояние и динамику межрелигиозного диалога, а также широкий круг вопросов межрелигиозного сотрудничества в рамках Съезда лидеров мировых и традиционных религий.

Состоялся плодотворный и конструктивный обмен мнениями по вопросам реализации и продвижения итоговой Декларации VII Съезда лидеров мировых и традиционных религий.

Участники заседания отметили успешную 20-летнюю деятельность и важную созидательную роль Съезда в укреплении и развитии межрелигиозного и межкультурного диалога.

При этом отмечалось, что в условиях растущей геополитической напряженности, эрозии мирового порядка и роста конфликтности Съезд лидеров мировых и традиционных религий обретает особую значимость как платформа для глобального межрелигиозного и межкультурного диалога.

Участники Секретариата поддержали идею Президента Республики Казахстан Касым-Жомарта Кемелевича Токаева о необходимости создания нового глобального движения за мир в целях построения прочной системы международной безопасности и преодоления острых вызовов и проблем, с которыми сегодня сталкиваются многие страны мира. Значительным шагом в практической реализации этой идеи стала Инициатива о мировом единстве за справедливый мир и согласие, выдвинутая Республикой Казахстан в качестве Председателя Шанхайской организации сотрудничества.

Религиозные деятели подчеркнули важ-

ность задействования потенциала духовной дипломатии в формировании глобального движения за мир и решении актуальных международных проблем.

Участники заседания выразили общее стремление к справедливому, безопасному и процветающему миру, активному продвижению принципов межрелигиозного и межконфессионального согласия. При этом подчеркивалась фундаментальная важность нравственных ценностей и ориентиров для духовного и социального благополучия человечества.

Участники XXI заседания Секретариата выразили глубокую озабоченность в связи с серьезным обострением конфликта на Ближнем Востоке, повлекшим многочисленные жертвы среди мирного населения. Они выразили приверженность к миру в регионе, призвали обе стороны и международное сообщество предпринимать усилия для мирного урегулирования ситуации.

Религиозные деятели единодушно осудили надругательство над священными книгами и любые провокации, оскорбляющие чувства верующих и направленные на нагнетание напряженности, подрыв доверия между народами и религиями. Подчеркивалось, что подобное поведение не может считаться проявлением свободы слова.

Было также отмечено, что экстремизм, радикализм, терроризм и другие формы во-

оруженного насилия, какими бы мотивами и целями они не прикрывались, должны быть решительным образом отвергнуты.

Одним из главных итогов XXI заседания Секретариата стало принятие Концепции развития Съезда лидеров мировых и традиционных религий на 2023-2033 годы.

Концепция определяет перспективные направления деятельности Съезда, раскрывает его роль и место в международных усилиях по построению безопасного, стабильного, толерантного и процветающего мира. Реализация Концепции будет способствовать как дальнейшему развитию Съезда в качестве платформы глобального межрелигиозного диалога и сотрудничества, так и более широкому использованию потенциала духовной дипломатии.

По итогам заседания участники приняли решение провести следующее XXII заседание Секретариата Съезда осенью 2024 года в г. Астана. В целях качественной подготовки XXII заседания Секретариата Съезда решено провести в 2024 году очередное заседание Рабочей Группы Секретариата.

В заключение участники заседания выразили признательность казахстанской стороне за традиционное гостеприимство и высокий уровень организации XXI заседания Секретариата Съезда лидеров мировых и традиционных религий.

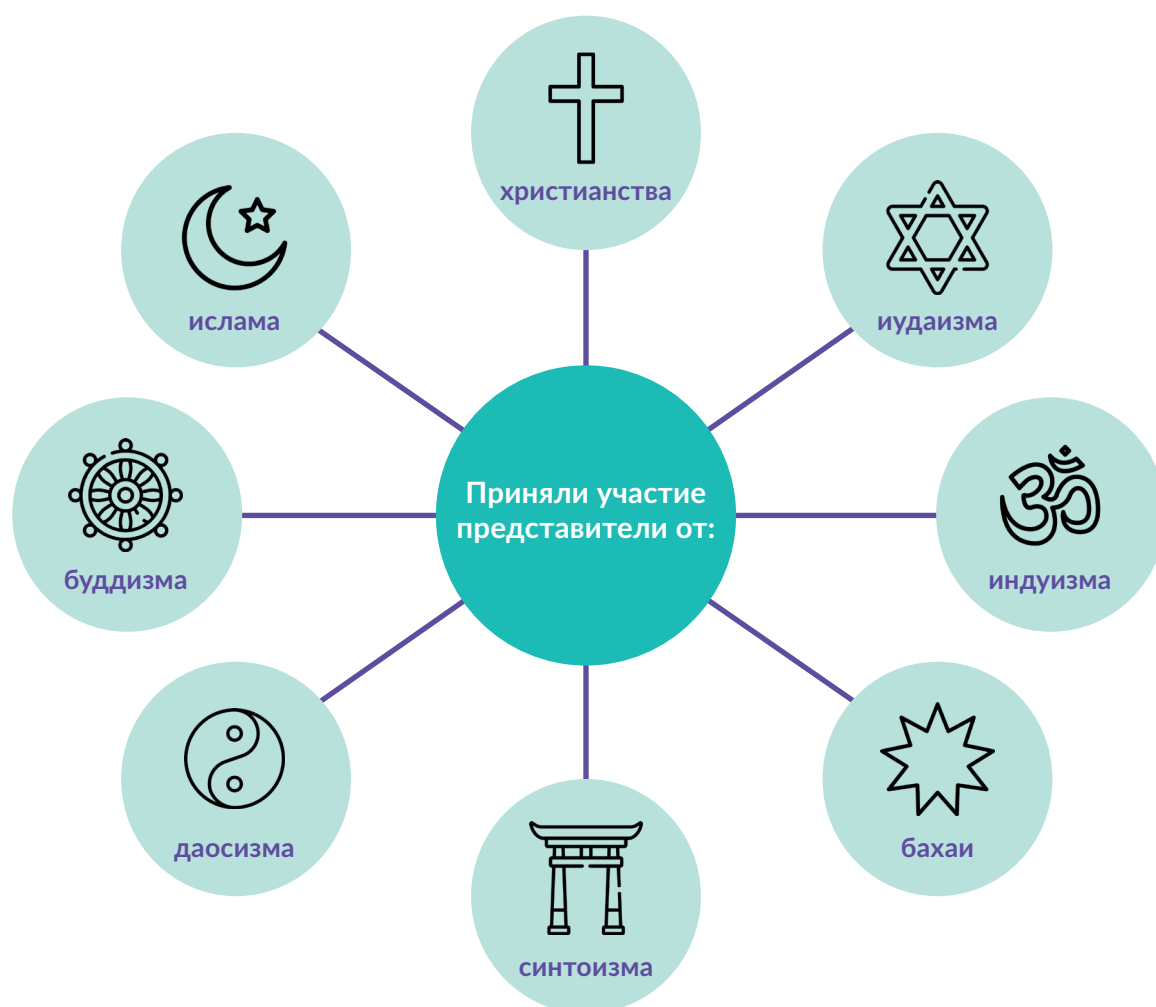
**Республика Казахстан, г.Астана,
11 октября 2023 года.**

ИНФОГРАФИКА:

Страны:

В работе XXI Секретариата Съезда приняли участие **28 делегаций** из **21 страны мира**:

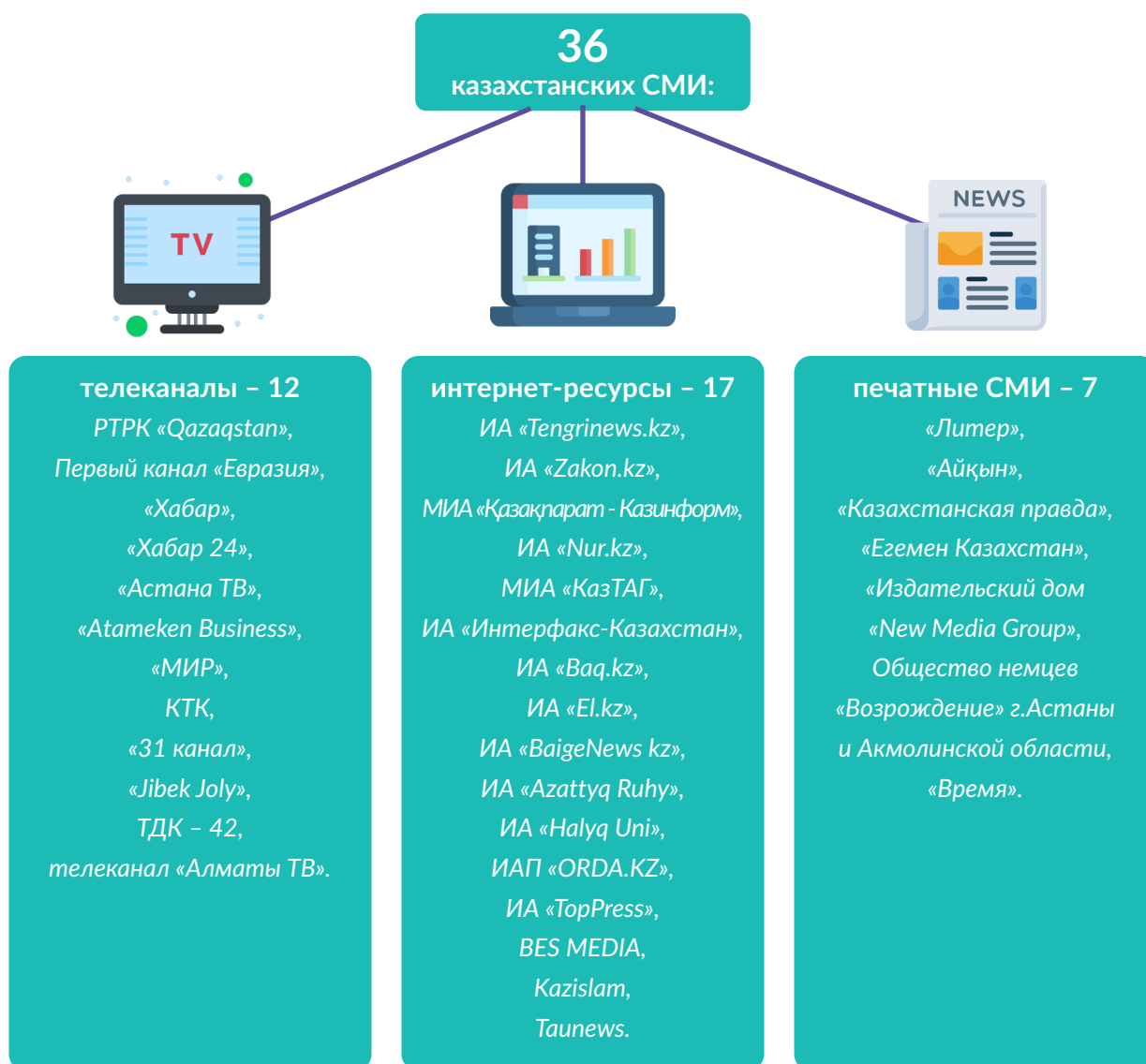
 Египет	 Узбекистан	 Республика Корея
 КСА	 Израиль	 Китай
 Азербайджан	 РФ	 Таиланд
 Турция	 Ватикан	 Япония
 Пакистан	 Великобритания	 Индия
 Иран	 США	 ОАЭ
 Кыргызстан	 Монголия	 Бахрейн

Всего аккредитовалось 54 СМИ

18 международных СМИ:

 «Astana Times» (Казахстан)	 ИА ТАСС (Россия) News agency TASS (Россия)	 издание «Yonhap News» (Южная Корея)
 ИА «London Post» (Великобритания)	 издание «EWTN Vatican Bureau» (Ватиканский офис EWTN США)	 «International Press Syndicate Japan» (Япония)
 ИА «Report.az» (Азербайджан)	 газета «Israel Hayom» (Израиль)	 газета «Имруз News» (Таджикистан)
 ИА «Il Giornale» (Италия)	 газета «Iran News» (Иран)	 «Akhbar Elyoum» (Egynet)
 ИА «Al Watan Al Arabi» (ОАЭ)	 газета «Bangkok Business Newspaper» (Тайланд)	 телеканал «ТэнГэр ТВ» (Монголия)
 ИА «National Herald Tribune» (Пакистан)		 радио «Voice of Arabs» (Egynet)

ӘЛЕМДІК ЖӘНЕ ДӘСТҮРЛІ ДІНДЕР ЛИДЕРЛЕРІ СЪЕЗИ ХАТШЫЛЫҒЫНЫҢ ХХІ ОТЫРЫСЫНЫҢ ҚАТЫСУШЫЛАРЫНЫҢ ЦИТАТАЛАРЫ

**Қазақстан Республикасының Президенті ҚАСЫМ-ЖОМАРТ
КЕМЕЛҰЛЫ ТОҚАЕВТЫҢ құттықтау жолдауынан:**

”
Биыл алғашқы Съездің шақырылғанына 20 жыл. Бұл игі бастама өзінің өміршеңдегін дәлелдеп, аз уақыт ішінде маңызды өркениетаралық диалог алаңына айналды. Форум дінаралық татулық пен келісімді нығайтуға, бүкіл адамзатқа ортақ түйткілдердің шешімін табуға және толеранттылықты дәріптеуге сенімдігін тигізіп келеді.

**Председатель Сената Парламента Республики Казахстан,
Руководитель Секретариата Съезда лидеров мировых и
традиционных религий МАУЛЕН АШИМБАЕВ:**

”
Ключевой новацией в проекте Концепции является расширение миссии нашего Съезда. На первом этапе деятельности нашего форума – с 2003 по 2023 годы – его основной целью было укрепление и продвижение многостороннего межрелигиозного диалога. Сегодня мы можем уверенно сказать, что эта первоначальная миссия Съезда успешно выполнена. В предстоящие годы Съезд продолжит усилия, направленные на развитие и укрепление межрелигиозного диалога. В то же время мы видим огромный потенциал в духовной дипломатии. Мировые религиозные лидеры, объединившись, могли бы внести весомый вклад в преодоление глобальных проблем современного мира, бедности, неравенства, дезинтеграции, способствовать прекращению войн и конфликтов, распространению культуры диалога и взаимоуважения.

Председатель Управления Мусульман Кавказа Шейх-Уль-Ислам АЛЛАХШУКЮР ПАШАЗАДЕ:

Как религиозный лидер, я призываю политических деятелей содействовать инициативам, направленным на спасение мира, и принять их в качестве приоритетов в своей деятельности, заставить оружие смолкнуть, поддержать дипломатические усилия ради установления устойчивого мира. Экологические и военные преступления, совершаемые в современном мире, приведение плодородных земель в непригодное состояние, разрушение экосистем, проблемы нехватки питания и воды – все эти проблемы находятся во главе списка угроз существованию человечества. Гуманитарные кризисы, которые мы переживаем, являются ничем иным, как следствием конфликтов и войн.

Генеральный Секретарь Академии исламских исследований Аль-Азхара НАЗИР МУХАММЕД ЕЛЬНАЗИР АЯД:

Необходимо создавать караваны мира. Здесь мы приветствуем благословенные усилия Казахстана, который выдвигает эту инициативу. Эти караваны мира могут привести к объединению усилий молодежи, которая верит в плюрализм, свободу вероисповедания и идеальное сосуществование, в котором человек уважает ценности своего брата – человека.

MONK JOOKYUNG, Chairman of the Central Council of the Jogye Order of Korean Buddhism:

What's more concerning is that environmental destruction, which has led to climate change, the outbreak of infectious disease, and the breakdown of ecosystems, have brought unprecedented crises upon humanity.

We must realize that all these current and future disasters are driven by the poison of our mind and deeply contemplate our role as religious leaders in addressing these issues.

Секретарь по межрелигиозным отношениям Отдела внешних церковных связей Московского Патриархата, диакон ИЛИЯ КАШИЦЫН:

Хотелось бы поблагодарить Секретариат и руководство Съезда за проект Концепции развития Съезда, в которой отражена очень важная мысль, а именно мысль о том, что без опоры на религию и религиозные ценности невозможно построить действительно счастливое, успешное и процветающее общество как в масштабе отдельного государства, так и в масштабе всего мира. В этом смысле хотелось бы пожелать, чтобы те идеи, которые сегодня предлагает Съезд лидеров мировых и традиционных религий, как можно шире распространялись, находили отклик в сердцах людей. Тогда можно быть уверенными в том, что мир сделает очень большой шаг навстречу мирному сосуществованию, навстречу дружбе и процветанию.

KHALED AKASHEH, Bureau Chief for Islam of the Dicastery for Interreligious Dialogue, Vatican city:

His Holiness affirms that "Our quest of peace must ...increasingly involve women". But why? "Because women bestow care and life upon the world: they are themselves a path towards peace". So women should be "increasingly respected, acknowledged and involved!". "Young people are – according to Pope Francis – messengers of peace and unity, in the present and in the future. ...more than anyone else", they "call for peace and respect for the common home of creation". They rightly reject "attitudes of domination and exploitation, the hoarding of resources, nationalism, war and carving out spheres of influence" as well as "... a world that has no room for their hopes and dreams". Besides, they should not be educated to "harsh and repressive forms of religion" that belong to the past, "not to the future."

JO BAILEY WELLS, Deputy Secretary General of the Anglican Communion, bishop:

The logic of the Development Concept is not so much that women and youth and universities and mediation and diplomacy will help achieve our goals. It's that we cannot and will not achieve those game-changing goals any other way. Here is escalation: when we foster diverse connections, when we model courageous conversation, when we demonstrate how to disagree agreeably in such a way that it catches the wind, it inspires our followers, it enhances the capacity of World and Traditional Religions for the kind of transformation we preach.

Қазақстанның сыртқы істер Министрінің бірінші орынбасары, Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының Съезі Хатшылығы басшысының орынбасары ҚАЙРАТ ОМАРОВ:

Біздің күш-жігеріміздің негізгі тақырыбы-бар кедергілер мен келіспеушіліктерді жеңу үшін күш біріктіру. Бұл қиындықтарды жеңудің ең сенімді жолы-қоғамдағы бейбітшілік пен келісімге әкелетін коллективаға ұжымдық ұмтылыс, біздің ізгі ниет пен ынтымақтастыққа деген ұжымдық ұмтылысымыз. Сондықтан Қазақстанда біз диалог барлық салаларда – саяси, экономикалық, мәдени немесе рухани салаларда өміршең тәсіл болып қала беретініне сенімдіміз. Сондықтан біз Конгресс ең өткір мәселелерді шешу үшін күш біріктіруде сындарлы рөл атқаруы керек деп санаймыз.

ФОТОРЕПОРТАЖ ХХІ СЕКРЕТАРИАТА СЪЕЗДА ЛИДЕРОВ МИРОВЫХ И ТРАДИЦИОННЫХ РЕЛИГИЙ

INTERVIEW OF MINISTER CULTURE AND INFORMATION OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN AIDA BALAYEVA WITH “LONDON POST”

London Post: *What are some notable achievements or contributions that the Congress has made during its almost 20-year history?*

Minister: At every juncture, the Congress has introduced novel ideas and initiatives, culminating in the summit's final documents – Declarations and Appeals directed to the citizens, peoples, and governments worldwide. These initiatives not only invigorate and accelerate global intercivilizational and interreligious dialogue but also underscore the Congress's foundational significance. Each of the seven Congresses conducted is unique and relevant. The 2022 Congress, in particular, stands out. The Declaration adopted as a result of it, without a doubt, elevated the forum, as it was focused on the most acute political problems of the

modern world. The Declaration, consisting of 35 points, encapsulates core tenets, stating that the Congress of Leaders of World and Traditional Religions should continue with its commitment to peace and dialogue between religions, cultures and civilizations. The documents of the Congress are unique in that the religious leaders themselves participated in their formulation. By adopting the documents of the Congress, religious figures undertake a moral obligation to commit to facilitating their realization. All the main documents were promptly disseminated to the UN, OSCE, and other international bodies.

It's worth highlighting that the propositions of religious leaders offer a sustainable pathway to amplify and advocate intercivilizational and interreligious dialogue's priorities, furthering global peace, harmony, stability, and security.

London Post: How does the regular convening of the Congress contribute to bringing different religions closer together and fostering peace and respect in society?

Minister: Regularly convening the Congress of Leaders of World and Traditional Religions undoubtedly contributes to the rapprochement of different religions and strengthens peace and respect in society. In an atmosphere of mutual respect and cooperation, representatives of Islam, Christianity, Buddhism, and other religions collectively discuss the most pressing issues of our time, devise strategies for fostering interfaith dialogue, spearhead various peacemaking initiatives to end conflicts in different parts of

the world, and call for mutual trust, kindness, and peace. Humanity needs solidarity and the Congress plays a pivotal role in fortifying peace, harmony, and a robust international security framework.

Kazakhstan exemplifies a profound yet straightforward truth to the world: it is possible to live in harmony, without conflicts, and it is possible and necessary to resolve differences through dialogue. Unity can be achieved while preserving various beliefs and multi-confessional diversity.

London Post: President Tokayev mentions the rich cultural and religious diversity in Kazakhstan. How has this diversity influenced the country's approach to interfaith dialogue and cooperation?

Minister: At the 77th session of the UN General Assembly, President Kassym-Jomart Tokayev highlighted that the third decade of the 21st century will be remembered as a time when "the world seems to have entered a new period of growing geopolitical confrontation. The long-established international system based on order and responsibility is giving way to a new, more chaotic and unpredictable international system". One of the reasons for the proliferation of global crises is the erosion of spiritual and moral values.

A quick look at history reveals that Kazakhstan stands out as a distinctive nation, having welcomed and integrated various ethnicities and religious groups within its borders.

Historically, our country has been at the intersection of trade routes, migration flows, economic and cultural ties, and has fostered active inter-ethnic, inter-religious and inter-confessional interaction. It has been a bridge connecting Asia and Europe, West and East.

The people of Kazakhstan have absorbed the traditions of different civilizations and religions, including the spirit of tolerance and openness. Therefore, the principle of "unity in diversity" is fundamental for us. Currently, representatives of more than 130 ethnic groups live in harmony and accord in Kazakhstan,

and approximately 4,000 religious associations representing 18 confessions are present in our country. This diversity is our invaluable strength and asset.

Thanks to these foundations, modern Kazakh society is characterized by its rich multi-ethnic, multi-confessional and multicultural way of life, which made it possible to form the Kazakh model of social harmony.

I would like to emphasize that strengthening unity, consolidation, and dialogue are key priorities for Kazakhstan, in both domestic and foreign policy. The state and its designated agencies continually strive to uphold a culture of neighborliness, mutual understanding, and respect across various ethnicities and confessions. They also work tirelessly to counteract xenophobia and discrimination based on religion or ethnicity. These principles are enshrined in Kazakhstan's Constitution.

London Post: Can you provide examples of how Kazakhstan's policy of tolerance and openness has positively impacted social harmony and international relations?

Minister: With its unique ethnic and confessional diversity, Kazakhstan has preserved inter-ethnic and inter-religious peace throughout its history and maintained a balance of interests of various communities. Followers of Orthodoxy, the Catholic Church, Protestantism, Judaism, Buddhism, and other faiths coexist harmoniously with Muslims. This mutual respect and understanding have been pivotal in reinforcing our unity, underpinning the stability of our nation, and promoting its sustained growth. Internationally, Kazakhstan is recognized for its proactive role in the global anti-nuclear movement. We set a precedent by voluntarily relinquishing a vast nuclear arsenal and shutting down the Semipalatinsk nuclear test site. We've consistently urged other nations, particularly in Central Asia and the Middle East, to emulate our lead. This anti-nuclear stance is emblematic of our international identity. Furthermore, we've

played a crucial role in global peace initiatives. Kazakhstan has offered venues for peace discussions regarding the Syrian conflict and the Iranian nuclear program. We've championed intercultural and interfaith dialogue, especially during our tenure as chair of both the OSCE and the Organization of Islamic Cooperation. In December 2010, Kazakhstan hosted the OSCE Summit, which adopted the Astana Declaration. In 2011, Astana hosted the 38th session of the Council of Foreign Ministers of the Organization of Islamic Cooperation. We're also proud of our contributions, such as the UN's proclamation of 2010 as the International Year for the Rapprochement of Cultures, among others. All these initiatives underscore our unwavering dedication to lasting peace, global security, and the continued advancement of humanity.

London Post: In what ways does the Congress help Kazakhstan strengthen its position as a global center for inter-civilizational, interreligious, and interfaith dialogue?

Minister: We are all witnesses to the fact that today the world is becoming fragile in the face of interfaith conflicts. The events of recent years have once again clearly demonstrated that stability in the world depends in no small measure on interfaith dynamics.

The Congress, acknowledged by top international forums, has championed dialogue among civilizations and religions. The successful execution of the Congress of Leaders of World and Traditional Religions has elevated our secular state's global standing, showcasing our capacity to address pressing challenges of our times.

This Congress, a hallmark contribution from Kazakhstan, has cemented its place in global efforts to foster interfaith dialogue and boost mutual understanding and cooperation, both domestically and internationally.

London Post: How does Kazakhstan plan to promote the ideas and initiatives of the Congress on a global scale, and what efforts are made to engage foreign politicians, experts, and

journalists in this dialogue?

Minister: The influence and relevance of the Congress of Leaders of World and Traditional Religions are growing yearly. The rising global interest in participating in the Congress speaks volumes. In 2003, the First Congress saw 17 delegations from 13 countries across Europe, Asia, Africa, and the Middle East. By 2022, the Seventh Congress boasted participation from over 100 delegations spanning 50 countries. This diverse group includes religious figures, politicians, experts, representatives of international organizations, diplomats, volunteers, and international media journalists.

We all have one common goal – the development of dialogue and collaboration to strengthen peace and stability, and to build a harmonious world.

London Post: Could you share specific instances where leaders of the world and traditional religions, as well as prominent political figures, have played a role in achieving long-term stability through the Congress?

Minister: Speaking about specific examples, I would like to note that the launch of the Congress was supported by influential politicians from all over the world – George Bush, Margaret Thatcher, Jian Zemin, Nelson Mandela, Giscard d'Estaing, Kofi Annan, as well as global spiritual and religious leaders, international organizations, and religious associations.

Voices from academia, politics, and leading international organizations like the UN, OSCE, and UNESCO also showed interest in this dialogue platform.

The VII Congress of Leaders of World and Traditional Religions stands as a testament to the weight and influence of this platform in fostering inter-religious dialogue. Its success can be gauged by the prominent figures who attended, representing a multitude of religious backgrounds, geographic regions, and cultures. They included Pope Francis, the head of the Catholic Church, Supreme Imam of the

Islamic University “Al-Azhar”, Sheikh Ahmed al-Tayeb; Chairman of the Caucasus Muslims Administration, Sheikh-ul-Islam Allahshukur Pashazade; Secretary General of the World Islamic League, Dr. Mohammed bin Abdulkarim al-Isa; Patriarch Theophilus III of Jerusalem; Chairman of the Department for External Church Relations of the Moscow Patriarchate, Metropolitan Anthony of Volokolamsk; Metropolitan Kirill of Kazan and Tatarstan; Chief Ashkenazi Rabbi of Israel, David Lau; Chief Sephardic Rabbi of Israel, Yitzhak Yosef; as well as delegations from leading religious and international organizations from the United States, Europe, and Asia.

It's important to note that the VII Congress occurred during a crucial moment in history. Amid the increasing geostrategic challenges of the post-pandemic era, there was a pressing need to forge new strategies to enhance global inter-civilizational dialogue and trust. The speeches delivered by religious leaders and esteemed political figures at the Congress instilled hope and faith in millions worldwide.

London Post: What future goals and objectives does Kazakhstan have for the Congress of Leaders of World and Traditional Religions in furthering its mission of promoting interfaith harmony and global peace?

Minister: Time has shown that the strengthening internal political stability, interethnic and interfaith harmony, overcoming all kinds of inequality - which can lead to national upheavals and global crises - are vital elements of Kazakhstan's long-term strategy.

President Kassym-Jomart Tokayev, in his address at the VII Congress, very clearly outlined the goals and tasks that Kazakhstan envisions for the Congress of Leaders of World

and Traditional Religions. This is to further its mission of advancing interfaith harmony and global peace. He proposed an initiative to adopt the Concept for the Congress of Leaders of World and Traditional Religions for 2023 - 2033, including specific steps and stages to further strengthen the influence of the Congress. He stated: “Kazakhstan, in accordance with the priorities of its domestic and foreign policy, will fully support the consistent activity of the Congress. Today, it is more important than ever to realize the peacemaking potential of religions, to unite the efforts of spiritual authorities to achieve long-term stability. All religions are based on humanistic ideals, recognition of the supreme value of human life, aspiration for peace and creation. It is necessary for these fundamental principles to be embodied not only in the spiritual sphere, but also in the socio-economic development of states and international politics”.

The key task is to ignite the passion of contemporary religious leaders for dialogue, leveraging their vast capabilities and resources to address the pressing political, environmental, and spiritual challenges facing humanity.

During the XXI meeting of the Secretariat of the Congress of Leaders of World and Traditional Religions it is planned to discuss and adopt the Concept of the Congress.

Our common task is to consistently promote the conceptual provisions of this document in order to further strengthen the influence of the forum, to promote the decisions of the Congress at the international level, as well as to find ways to achieve balance and reconcile the disparities of today's world for the benefit of all.

London Post: Thank you very much.

Londonpost.news

<https://londonpost.news/interview-of-minister-of-culture-and-information-of-the-republic-of-kazakhstan-%D0%B0ida-balayeva-with-london-post/>

САМИР СОМАЙЯ: ҮЛКЕН ЖҮРЕКТІ АДАМДАР ҮШІН ӘЛЕМ – БІР ОТБАСЫ

Ертең елордамызда өтетін Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшылары съезі Хатшылығының ХХІ отырысына әлемнің көптеген елінен қонақтар қатысады. Соның бірі – Үндістандағы Индология және дінаралық диалогті зерттеу жөніндегі «Сомайя Видьявихар» институтының төрағасы Сомайя Самир Шантилал. 2003 жылы өткен алғашқы съезге Сомайя Самирдің әкесі қатысқан еді. Одан кейінгі форумдардың біріне институт төрағасының өзі келген. Хатшылық отырысы қарсаңында газетімізге арнайы сұхбат берген ол діндер съезінің маңызы мен еліміздегі конфессияаралық келісім туралы ойын ортаға салды.

– Әлемдегі ұлтаралық және дінаралық ахуал күрделенген сайын өзара диалог пен достыққа шақыратын басқосулардың маңызы артып келеді. Осы орайда біздің елімізде 20 жылдан бері өтіп келе жатқан діндер съезінің маңызын қалай бағалар едіңіз?

– Мен қазіргі күні бұл форумның маңызы

аса үлкен екенін айтқым келеді. Әлемнің көптеген елінде әртүрлі дін негізінен бір-біріне қарама-қайшы құбылыс ретінде көрсетіледі. Сонымен қатар олар ортақ тіл табысудан гөрі, өздерін бір-бірінен алшақ ұстауға тырысады. Алайда соған қарамастан әлемдік діннің бәрі ұзақ ғасырлық тарихты басынан өткерді, сондықтан әртүрлі діни кітапта, олардың өмір салтында, өздері насихаттайтын ойлары мен тәжірибесінде терең мағына бар. Мысалы, индуизм дінінде мынадай тәмсіл бар:

«Мынау менікі, ал анау сенікі» деген сөзді санасы шектеулі адамдар айтады. Ал үлкен жүректі адамдар үшін әлем – бір отбасы».

«Бір ғаламшар, бір болашақ, бір отбасы» деген тақырыппен өткен «Үлкен жиырмалық» отырысында да Үндістанның премьер-министрі Шри Наренда Моді негізгі ой ретінде осы тәмсілді негізге алған болатын.

Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының съезі түрлі дін өкілінің басын қосады және бәрімізге ортақ адамгершілік құндылықтарын ұсынады. Сондықтан біз әр жерден келген дін өкілдерімен кездесіп қана қоймай, бейбітшілік пен тұрақтылықты сақтауға қолдау көрсеткеніміз жөн.

– Біздің еліміз секілді Үндістан да бірнеше конфессиядан тұратын мемлекет. Осы съезден өздеріңізге қандай да бір пайда алдыңыздар ма?

– Әрине, бұл форум бізді өзінің көрсеткен жолымен жүруге шақырады және түрлі дін мен сенім өкілін біріктіретін іс-шаралар өткізуге үндейді. Бәрімізге ортақ құндылықтар жайында ойландырады. Съезд барысында айтылған пікірлер өз елімізде және қызмет ететін саламызда бейбітшілік пен үйлесімділікті қалыптастыру үшін әрекет етуге мүмкіндік ашып берді. Біз мұнда бірнеше

жыл сайын кездесіп отыратындықтан, өзара достығымыз бен ынтымағымызды нығайту үшін бас қосып, идеяларымызбен алмасатын таптырмас алаңға айналды.

– Өкінішке қарай, әлемнің кейбір елінде дінаралық қақтығыстар болып жатқанын білеміз. Оның себебі неде деп ойлайсыз? Бізге не жетіспейді?

– Кабир есімді үнді мистик-ақыны болған. Соның мынадай өлеңі бар:

«Су ішетін жалғыз құдық,
Ал адам көп қаншама.
Тек ыдыста – әртүрлілік,
Ал су бірдей баршаға».

Бұл – мағынасы өте терең шумақ. Дінаралық кикілжіңдердің пайда болу себебі – адамдар өздерін әртүрлі «ыдыс» ретінде көреді, ал оның ішіндегі суы бәріне ортақ екеніне мән бермейді. Иә, біздің мәдениетімізде, тілімізде, дәстүрлерімізде, құлшылық ететін орындарымыз бен амалдарымызда әртүрлілік пен айырмашылықтар бар. Бірақ мұның бәрі әлемді байытып тұр. Дегенмен біз әрқайсысымыздың ішіміздегі «су» бірдей екенін ұмытпауымыз керек. Бұл өзара сенім мен бейбіт қатынасқа жетелейтін түсінік.

– Біздің еліміздегі дінаралық келісім мен толеранттылыққа қандай баға бересіз?

– Қазақстан – конфессияаралық келісім мен толеранттылық тұрғысынан көпке үлгілі ел. Бхагавад-гитада (Бхагавад-гита – көне үнді діни-пәлсапалық кітабы – Е.З.) мынадай жолдар бар:

«Адамдар жақсы адамдарды үлгі етеді».

Бұл форум, шын мәнінде, мемлекеттің дінаралық толеранттылық пен әртүрлілікке қолдау білдіріп отырғанын көрсетеді. Ал одан да маңыздысы, Съезд әр үш жыл сайын өтіп отыратындықтан, Қазақстанның әлемге көрсетіп отырған өнегесі уақыт өткен сайын артып келеді. Осы ашық ұстанымның арқасында әр елдің адамдары өздеріне бағытталған жолдауды сезініп, оны өмір дағдысына айналдыруға тырысады.

– Алда өтейін деп жатқан хатшылық отырысынан не күтесіз? Қандай мәселе көтерер едіңіз?

– Бұл жиында бәріміз бас қосып, әділетті де бейбітсүйгіш әлем құру ісіне деген ортақ ұстанымымызды одан әрі нығайтамыз деп ойлаймын. Мен өз сөзімді Ригведадағы Үнді әдебиетіндегі діни гимн жинағы – Е.З.) мына шумақпен аяқтағым келіп тұр:

«Бір болыңдар, бір мақсатта сөйлеңдер.
Әр адамды ортақ болған ой демдер...
Мұраттарың алдарыңда бір болсын,
Ынтымақтың игілігін көргендер.
Бірге қылсаң ақыл менен тілекті,
Бір мақсатқа бастар әрбір жүректі.
Бәріміз де бақытты өмір сүруге,
Ізгілікке бағыттайық ниетті».

Сөз соңында мен Қазақстан Республикасына және Президенті Қасым-Жомарт Тоқаевқа осы ізгі бастамаларға деген айнымас адалдығы және барлық әлемде бейбітшілік пен келісімді нығайтуға қосқан үлесі үшін алғысымды білдіргім келеді.

– Әңгімеңізге рахмет.

Egemen.kz

<https://egemen.kz/article/350665-somayya-shantilal-ulken-dgurekti-adamdar-ushin-alem-%E2%80%93-bir-otbasy>

KAZAKHSTAN'S HAS MULTI-VECTOR PEACEFUL AND PRAGMATIC FOREIGN POLICY: ROMAN VASSILENKO

LP: How has Kazakhstan's foreign policy evolved for the country to become a proponent of peace and constructive diplomacy in recent years?

Mr. Roman Vassilenko: Kazakhstan's foreign policy of is characterised by a multi-vector, peace-loving, balanced, and pragmatic nature. This strategy was outlined in the early 1990s and has been consistently and successfully implemented for more than three decades.

Today, Kazakhstan maintains diplomatic relations with 186 countries, and has representative offices on all continents, including 62 embassies and more than 20 consulates. Strategic partnership relations have been established with many key global players.

The foreign policy strategy, aimed "at gaining friends, not enemies", plays a key role in ensuring the country's security and stability. Kazakhstan has no conflicts or unresolved issues with any state in the world.

A pragmatic multi-vector policy has enabled

Kazakhstan to integrate into the world community, promote its national interests as effectively as possible, and create optimal external conditions for addressing internal development issues. This includes economic development: our country is the undisputed leader in Central Asia in terms of attracting foreign direct investment, accounting for 60 percent of the total FDI in our region.

Kazakhstan firmly adheres to the course set at the dawn of independence. Under the leadership of President Kassym-Jomart Tokayev, the country continues to expand the horizons of its foreign policy to preserve and strengthen its engagement on the world stage.

Leader of the anti-nuclear movement Kazakhstan's independence began with several major decisions of the country's leadership, which were unprecedented in the annals of global history.

Semipalatinsk, the world's largest nuclear test site run by the Soviet Union, was closed down by a presidential decree on 29 August 1991. It functioned for several decades, leaving deep scars on the Kazakh land, and affecting the lives of 1.5 million of our citizens.

Post-independence, Kazakhstan confronted another pressing dilemma: what to do with the vast nuclear arsenal – the 4th largest in the world – inherited from the Soviet Union. A pragmatic decision was taken by the leadership to voluntarily renounce its nuclear power status, which not only strengthened the country's authority in the international arena, but also enhanced trust, particularly among investors.

Such decisions cemented one of the core tenets of our country's foreign policy. Today, Kazakhstan is recognised as a leader in the global movement for nuclear disarmament and non-proliferation. The date marking the Semipalatinsk

site's closure, 29 August, has been inscribed in the UN calendar as the International Day against Nuclear Tests through a unanimous decision of the UN General Assembly. Furthermore, in 2006, the Central Asian Nuclear-Weapon-Free Zone was established. In 2017, the IAEA Low Enriched Uranium Bank was opened in our country.

Kazakhstan is a party to all major international nuclear disarmament and non-proliferation treaties. Notably, it was one of the first countries to sign and ratify the new Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons (CTBT).

Multilateral co-operation.

Kazakhstan is an active member of more than 40 international organisations, including the UN (since 2 March 1992) and its specialised agencies, as well as the WTO, IAEA, OSCE, SCO, OIC, CIS, CSTO. Additionally, we are part of prominent global financial entities such as the IMF, IBRD, and EBRD.

One of the facets of our multi-vector policy is our commitment to not just actively participate in the activities of key international organizations, but also to initiate new multilateral platforms for dialogue and cooperation.

A testament to this approach was our early initiative to establish the Conference on Interaction and Confidence Building Measures in Asia, which was presented at the UN General Assembly in 1992. Today, CICA has 28 member countries and is in the process of transformation into a full-fledged organization.

Kazakhstan played a crucial role in the creation of the Commonwealth of Independent States and the Eurasian Economic Union, both of which have significantly bolstered economic cooperation between the countries of the former Soviet Union.

We were also at the forefront of establishing the Shanghai Cooperation Organisation, a substantial and influential body comprising China, Kazakhstan, Kyrgyzstan, India, Iran, Pakistan, Russia, Tajikistan, along with Uzbekistan.

Further cementing our proactive stance in the

international community, Kazakhstan, along with other countries, spearheaded the creation of the Turkic Council, which has recently transformed into the Organisation of Turkic States.

World recognition

Over the past 30 years, Kazakhstan has consistently received acknowledgments of the effectiveness of its foreign policy, a course from which it has never wavered since the first days of independence.

A significant affirmation of our nation's role as a responsible global player came in 2010, when Kazakhstan chaired the Organisation for Security and Cooperation in Europe in 2010. Kazakhstan became the first post-Soviet republic and the first Asian state to be entrusted with the chairmanship of an organisation with a membership exceeding 50 countries. A crowning achievement of Kazakhstan's diplomacy was successfully hosting the first, and as of now, the only OSCE summit of the twenty-first century. This summit culminated in the adoption of the Astana Declaration. In 2017-2018, Kazakhstan made its debut in the UN Security Council as a non-permanent member, an honour bestowed upon us by a majority vote from the member nations of this global body. This election marked the first time a Central Asian country served on the Security Council. Over those two years, Kazakhstan diligently pursued its priorities, including achieving a nuclear weapon-free world, resolving local conflicts and threats, promoting the interests of Central Asia in the sphere of regional security, and countering terrorism.

Over the past 30 years, Kazakhstan has hosted many events of the highest level. We have hosted summits for organizations such as the SCO, CIS, OIC, CICA, EAEU, and the Turkic Council. In 2017, the Kazakh capital also hosted the International Specialised Exhibition EXPO.

Kazakhstan has a unique reputation in the international community as an "honest broker", which enables our country to play a distinctive

role in world politics. In particular, as a result of our foreign policy, the Kazakh capital hosted negotiations aimed at resolving the crisis in Syria. Through the Astana Process, both the official Syrian authorities and the armed opposition came together at the negotiations table for the first time, along with representatives of the three guarantor states – Iran, Russia and Türkiye. Twenty rounds of talks were held.

Further testament to the appreciation for Kazakhstan's diplomacy is the prominent roles our representatives hold in major international organizations and structures. For example, in 2011-2013, President of Kazakhstan Kassym-Jomart Tokayev served as the Deputy Secretary-General of the United Nations and Director of the organisation's office in Geneva. Between 2018 and 2022, Bagdat Amreev assumed the role of Secretary General of the Organisation of Turkic States. Today, Askar Mussinov serves as the Deputy Secretary General of the OIC, Kairat Sarybay is Secretary General of CICA, and Kairat Abdrakhmanov holds the position of OSCE High Commissioner on National Minorities.

LP: Could you elaborate on the role and significance of the Congress of Leaders of World and Traditional Religions in promoting interreligious and interfaith dialogue on a global scale?

Mr. Roman Vassilenko: The Congress of Leaders of World and Traditional Religions was initiated by Kazakhstan in 2003 in the country's capital, Astana. Its primary mission is to foster dialogue, understanding, and cooperation among religious leaders from various faiths around the world.

The Congress brings together a diverse array of religious leaders representing world religions, including Christianity, Islam, Judaism, Buddhism, Hinduism, Taoism, and many other faiths. This diversity ensures a comprehensive representation of religious beliefs and practices for enriched discourse.

The Congress meets every three years,

providing a consistent platform for interfaith dialogue. This ensures continuous discussions and evolving strategies to bolster peace and mutual understanding.

The discussions at the Congress are not limited to theological or doctrinal issues. The Congress often addresses contemporary global challenges, such as terrorism, extremism, and the misuse of religious narratives for violent purposes. By doing so, it aids in situating religious teachings within contemporary contexts and encourages a collective stance against the distortion of religious principles. Given its broad international participation, the resolutions, declarations, and discussions of the Congress have a global reach. The Congress acts as a beacon for other regional and local interfaith initiatives, amplifying the importance of interfaith dialogue at multiple levels.

One of the pivotal outcomes of the Congress's deliberations is the fostering of mutual respect among different religious traditions. By providing a platform where differences are acknowledged but also transcended for the common good, the Congress plays a role in reducing religious prejudices and misconceptions.

The ultimate goal of the Congress is the promotion of global peace. Through dialogue and understanding, the Congress hopes to reduce religious conflicts and tensions and encourage religions to be forces for unity, peace, and constructive development.

The Seventh Congress, held in September 2022 in Astana, hosted eminent religious leaders, including Pope Francis, Grand Imam of Al-Azhar Sheikh Ahmed al-Tayeb, chief rabbis of Israel, among others.

The Congress plays a pivotal role in advancing interreligious and interfaith dialogue on a global scale. Its efforts underscore the importance of mutual respect and understanding in a world that is increasingly interconnected yet also faces challenges of religious misunderstandings and misinterpretations.

LP: President Tokayev mentions the rich cultural and religious diversity in Kazakhstan. How has this diversity influenced the country's approach to interfaith dialogue and cooperation?

Mr. Roman Vassilenko: The rich cultural and religious tapestry of Kazakhstan has played an influential role in shaping the country's approach to interfaith dialogue and cooperation.

Kazakhstan's location as a nexus between Europe and Asia has historically made it a crossroads of cultures, ethnicities, and religions. The Silk Road, which passed through the region, facilitated not just trade but also the exchange of ideas and beliefs. Over the centuries, various religious traditions, from Islam and Christianity to Buddhism and Shamanism, have coexisted in the region.

Today, while most Kazakhs identify as Muslims (primarily of the Sunni denomination), there are significant communities of Russian Orthodox Christians, Protestants, Catholics, and smaller groups of Buddhists, Jews, and adherents of other religions. This diversity has necessitated an approach to governance that fosters mutual respect and harmony among these groups.

Kazakhstan's Constitution emphasizes the secular nature of the state, ensuring that no religion can dominate or be used to infringe on the rights of others. This secular framework has provided a space for various religious communities to coexist and practice their faith without state interference.

Recognizing the value of its religious diversity, Kazakhstan has been proactive in promoting

interfaith dialogue both domestically and internationally. The Congress of Leaders of World and Traditional Religions is a testament to the country's commitment to this cause. By hosting this global event, Kazakhstan underscores its role as a mediator and bridge-builder in religious dialogues.

Various educational programs and events in the country emphasize the history and value of Kazakhstan's religious diversity. By educating the younger generation about the different religious traditions present in the country, Kazakhstan aims to foster a sense of mutual respect and understanding.

Under the leadership of President Tokayev, Kazakhstan has consistently emphasized a policy of religious tolerance. This approach is not just a top-down directive but is also embedded in the cultural psyche of the Kazakh people, who have historically lived in a multi-ethnic and multi-religious society.

Kazakhstan's commitment to interfaith dialogue is also evident in its diplomatic endeavours. The country frequently emphasizes the importance of religious tolerance and dialogue in its interactions with other nations and international organizations.

The rich cultural and religious diversity of Kazakhstan has been a driving force behind its proactive and inclusive approach to interfaith dialogue and cooperation. Rather than seeing diversity as a challenge, Kazakhstan has embraced it as a strength, leveraging its position to promote peace, understanding, and cooperation both within its borders and on the global stage.

Londonpost.news

<https://londonpost.news/kazakhstans-has-multi-vector-peaceful-and-pragmatic-foreign-policy-roman-vassilenko/>

МИТРОПОЛИТ АЛЕКСАНДР: ПРАВОСЛАВНАЯ ЦЕРКОВЬ КАЗАХСТАНА БУДЕТ ПРИЗЫВАТЬ К МЕЖЭТНИЧЕСКОМУ, МЕЖРЕЛИГИОЗНОМУ МИРУ И СОГЛАСИЮ

В храмах Казахстана ежедневно звучит молитва о мире и благополучии многонационального народа Республики, сообщил Глава Митрополичьего округа Русской Православной Церкви в РК Митрополит Астанайский и Казахстанский Александр в интервью Toppress.kz.

– Ваше Высокопреосвященство, в 2023 году будет праздноваться важнейшая историческая дата – 20-летие с момента учреждения Казахстанского Митрополичьего округа – Православной Церкви Казахстана. Расскажите, какова ее роль в общем историческом контексте нашей страны?

– В преамбуле «Закона о религиозной деятельности и религиозных объединениях», принятого в 2011 году отмечена «историческая роль ислама ханафитского направления и православного христианства в развитии культуры и духовной жизни народа». Действительно, Православие имеет на земле Ка-

захстана глубокие корни. Можно вспомнить, что еще в 1261 году по ходатайству святого князя Александра Невского на территории Золотой Орды хан Берке учредил епархию Русской Православной Церкви, которую возглавил епископ Митрофан. Примечательно, что Берке первым из монгольских ханов принял мусульманство, поэтому можно утверждать, что именно им заложены принципы мирного сосуществования христианской и исламской религии. Да и сам Александр Невский, которого связывали узы дружбы с ханом Сартаком, бывал на нашей земле. В 1247 году он проделал длительное путешествие из столицы Золотой Орды, Сарая, в Орду Великую – Каракорум. Три месяца, в сопровождении специальных монгольских чиновников, предоставленных ему ханом Батыем, Александр вместе с братом Андреем передвигался по степям и предгорьям современного Казахстана. Это путешествие Александра Ярославича увековечено в стенной живописи нескольких новопостроенных храмов г. Алматы.

В новое время, после учреждения в 1872 году Туркестанской епархии в городах и поселениях Великой степи и в Семиречье начинается активное строительство храмов. Сюда привозят дорогие всему православному миру святыни: частицы мощей Божиих угодников, чудотворные иконы. Повсеместно мы наблюдаем трогательное, заботливое отношение прихожан к своим храмам.

В начале прошлого века в Казахстане были построены величественные соборы, ставшие украшением края, ценнейшим достоянием мировой культуры. Милостью Божией, не-

которые из них не были разрушены в советское время. Прежде всего следует отметить шедевр деревянного зодчества, Вознесенский кафедральный собор в Алматы, и храм Христа Спасителя, так называемый «золотой» храм в Уральске.

Совершенно особые, трагические и героические страницы были вписаны в историю нашей страны в XX веке. Бескрайняя казахстанская степь стала местом страданий и гибели сотен тысяч людей, неугодных советской власти. Все эти люди также составляют богатство, драгоценное достояние Казахстана.

Насильственный захват власти большевиками осенью 1917 года немедленно повлек за собой физическое устранение всех активно сопротивлявшихся ее беззакониям. По стране прокатились первые репрессии священнослужителей. Одним из первых пострадавших был святитель города Верного, епископ Пимен (Белоликов). Его расстреляли уже в сентябре 1918 г.

Репрессии против духовенства и верующих не прекращались все 20-е годы. Но совершенно новая, леденящая душу и в то же время славная эпоха мученичества началась после печально известного Постановления Совета народных комиссаров СССР «Об использовании труда уголовно-заключённых» 11 июля 1929 г. В соответствии с ним началось формирование сети исправительно-трудовых лагерей (ИТЛ), получившей впоследствии название «ГУЛаг» (Главное Управление исправительно-трудовых лагерей, трудовых поселений и мест заключения ОГПУ). Системе ГУЛага надлежало сыграть ключевую роль в формировании чудовищной системы политических репрессий безбожного коммунистического режима. И совершенно особая роль в ней была отведена Казахстану. Со всех концов Советского Союза сюда, в Карагандинский и другие лагеря, будут свозить крепкие крестьянские семейства, духовен-

ство, интеллигенцию, национальные группы – сотни тысяч человек.

Почитание святых страдальцев, умученных за веру и правду Божию, не прекращалось в Казахстане никогда. Можно сказать, что святые мученики – это и прошлое, и настоящее нашей Церкви. В том смысле, что память о них увековечена и бережно сохраняется ныне на всех православных приходах.

– Какие мероприятия запланированы в рамках празднования 20-летия с момента учреждения Казахстанского Митрополического округа?

– 20 лет назад, 7 мая 2003 года Священный Синод Русской Православной Церкви образовал новую структуру – Казахстанский Митрополический округ – Православную Церковь Казахстана.

Первым Главой нового административного образования стал митрополит Астанайский и Алма-Атинский Мефодий (Немцов).

Тогда же в интервью газете «Известия» Святейший Патриарх Московский и всея Руси Алексей II отметил, что подобное решение было продиктовано потребностью «скоординировать деятельность трех епархий на территории одной страны и поддержать многомиллионное православное население...».

С 5 марта 2010 г. Казахстанскую Церковь возглавил митрополит Александр (Могилев).

Следующий важный шаг был сделан в 2011 году: Архиерейский Собор внес необходимые изменения в фундаментальный документ Русской Православной Церкви, в ее Канонический Устав. Был утвержден Устав и Внутреннее положение об округах. Согласно им, высшая церковная власть в Митрополическом округе принадлежит Синоду округа, состоящему из епархиальных и викарных архиереев всех епархий. Синод Православной Церкви Казахстана самостоятельно разрабатывает основополагающие документы, касающиеся ее жизнедеятельности, в том числе, гражданский устав Церкви, уставы епархий,

учебных заведений, а также учреждает отделы и комиссии, иные канонические подразделения, принимает изменения и дополнения в этих документах.

При этом все решения Синода Православной Церкви Казахстана следует представлять на утверждение Святейшему Патриарху Московскому и всея Руси и Священному Синоду. Таким образом в управлении сохраняется баланс: Православная Церковь Казахстана имеет самостоятельность в организации и координации всей церковной работы, но сохраняет живую каноническую связь с органом управления Русской Православной Церкви – Священным Синодом.

Кроме того в нынешнем году мы будем отмечать 15-летие установления Дня празднования Собора новомучеников и исповедников, пострадавших на земле Казахстана.

В 90-х годах прошлого века была проведена большая научно-исследовательской работа, которая позволила установить имена многих праведных страдальцев во имя Христово. В 2008 году митрополит Астанайский и Алма-Атинский Мефодий (Немцов) обратился с прошением на имя Святейшего Патриарха Алексия II об установлении отдельного дня празднования Собора новомучеников и исповедников, пострадавших на земле Казахстана. Его решено было проводить в первое воскресенье после дня памяти первомученика Казахстанской земли – епископа Верненского Пимена. 28 февраля 2008 года этот новый праздник был установлен и внесен в церковный календарь. Собор включает в себя более 60-ти имен.

Под знаком этих двух памятных дат будет проходить нынешний 2023 год. Намечено много разнообразных мероприятий: принятие в Казахстан почитаемых православных святых, проведение торжественных богослужений во всех епархиях, детский и молодежный летний Фестиваль учащихся воскресных школ, вручение премий за достижения в

области литературы, церковного искусства, образования и социальной деятельности, издательская программа и другое. Мы постараемся, охватить этими мероприятиями всех православных верующих нашей страны и вновь засвидетельствовать миротворческий и созидательный потенциал православной религии во всем общественном пространстве.

– Как развивается церковная жизнь в Казахстане на сегодняшний день?

– После исторического события – обретения Казахстаном государственной независимости в 1991 году, Православная Церковь в нашей стране получила возможность свободного развития.

Прежде всего была возрождена традиция возведения новых храмов. Уже в XXI веке в Казахстанском митрополичьем округе построены и освящены несколько замечательных церквей, некоторые из которых признаны памятниками архитектуры: прежде всего, это церковь святого равноапостольного князя Владимира в Алма-Ате. Храмостроительство и сегодня идет практически во всех епархиях. В Астане, Караганде, Павлодаре, Кокшетау, Талдыкоргане, Актюбинске появились величественные, вместительные храмы, которые стали кафедральными соборами новообразованных епархий.

Храм – это место особого Божественного присутствия. Человек, который регулярно посещает богослужения, имеет навык к молитве, – получает духовные силы, становится способен переносить все невзгоды и испытания. В благоукрашении храмов каждый стремится проявить свои художественные таланты, лучшие качества души – жертвенность, бескорыстие.

Сегодня в Православной Церкви Казахстана насчитывается уже 10 епархий, которые возглавляют опытные иерархи.

Наша Церковь стремится нести свет христианского образования всем, кто открывает

свой ум и сердце. Созданная в 2010 году в Алма-Ате духовная семинария, сеть воскресных школ для детей и взрослых, которые возглавляют опытные педагоги, воплощают эти устремления.

В 2016 году в округе учреждена особая премия, которая носит имя подвижника веры и благочестия митрополита Алма-Атинского Иосифа (Чернова). Награда вручается за существенный вклад в развитие духовного просвещения, благотворительности, литературы, церковного искусства, храмостроительства, молодежной работы.

Целью вручения этой награды является поощрение конкретных людей, внесших особый вклад в развитие религиозного просвещения, православной педагогики и культуры и привлечение внимания церковной и светской общественности к насущным вопросам духовной и интеллектуальной жизни Казахстана, объединение людей вокруг значимых проектов, осуществляемых под эгидой Церкви Христовой. Знакомясь с именами лауреатов премии, с их делами и свершениями, можно составить представление об основных направлениях церковной работы в округе. Среди награжденных – журналисты, авторы телевизионных фильмов и просветительских программ, руководители церковных хоров и творческих коллективов, храмоздатели, художники-иконописцы, организаторы социальных проектов, педагоги.

В совместном послании архипастырей Казахстанского и Среднеазиатского округов, принятых в 2022 г. на собрании по случаю 150-летия со дня образования Туркестанской епархии, в частности, говорится: «Сегодня всем нам – архипастырям, пастырям, монашествующим и мирянам – надлежит сообщать, с горением сердца, не щадя своих сил, трудиться к славе Божией и пользе ближнего, свидетельствовать о Православии везде, куда нас направляет Промысл Божий. Мы имеем уникальные возможности, о ко-

торых лет тридцать назад не приходилось и мечтать, но реализованы они будут только в том случае, если работа наша во всех областях церковной жизни будет динамичной и неформальной. Общей актуальной задачей является сохранение в регионе мира и согласия между людьми разных национальностей, убеждений и религиозных взглядов, чтобы не было даже повода к межконфессиональным и межнациональным конфликтам. К этому призывает нас наша вера: «Если возможно с вашей стороны, будьте в мире со всеми людьми» (Рим. 12:18)».

– В чем, по Вашему мнению, состоит уникальность Казахстана как страны, где люди, исповедующие различные религиозные взгляды, живут в согласии?

– В Вашем вопросе, в некоторой степени, уже содержится и ответ на него. Конечно, мир и согласие является величайшим сокровищем народа и общества. Нужно ежедневно и ежечасно прилагать усилия, чтобы его сохранять. Благодаря мудрой политике руководства Казахстана с первых дней независимости в стране сохраняется межрелигиозный мир. В прошлом году нам пришлось пережить серьезное испытание, но народ Казахстана с честью его выдержал, сдав экзамент на прочность, не поддавшись на провокации экстремистских сил.

Казалось бы, человечество умнеет, мудреет, исследует просторы Вселенной, проникает в тайны микромира и наномира, но застарелые проблемы возникают с новой силой, на нас обрушиваются новые вызовы и несчастья. Все это свидетельствует о том, что природа человеческая несовершенна и греховна. В христианстве такое состояние человеческой души выражается понятием «первородный грех», наклонностью воли ко злу, что исцеляется только Богом и напряженной внутренней духовной работой человека. Насущная необходимость внутреннего духовного подвига, самовоспитания на осно-

ве традиционных религиозно-нравственных ценностей определяет роль и значение в современном общественном пространстве миролюбивых религиозных традиций.

В Казахстане создана уникальная модель межэтнического и межконфессионального согласия, признанная как «Казахстанский путь».

Православная Церковь Казахстана неизменно поддерживает все усилия государства, направленные на укрепление мира и стабильности во многоконфессиональном обществе. Следует отметить, что созидательный потенциал Православия как традиционной религии далеко не всегда бывает востребован в обществе, а государственно-конфессиональные отношения требуют совершенствования и развития.

– Какова роль Съезда лидеров традиционных и мировых религий в современном мире?

– С чувством глубокого удовлетворения хотел бы отметить успешное проведение осенью 2022 года в Астане VII Съезда лидеров мировых и традиционных религий, в подготовке которых самое активное участие принимает Православная Церковь Казахстана. Еще на I Съезде как важнейшие духовные приоритеты были провозглашены справедливость, истина, человеколюбие и толерантность. Было определено, что экстремизм, терроризм и другие виды насилия, совершаемые под прикрытием религиозных тезисов, не имеют никакого отношения к подлинной духовности.

Президент РК К-Ж. К. Токаев неоднократно принимал самое непосредственное

участие в подготовке нескольких Форумов. Выступая на VII Съезде, он, в частности, отметил: «В настоящее время в Казахстане в гармонии и согласии живут представители более 100 этносов, свободно действуют около 4 000 религиозных объединений, представляющих 18 конфессий. Народ Казахстана впитал в себя традиции разных цивилизаций и религий, дух толерантности и открытости. Поэтому принцип «единство в многообразии» для нас является основополагающим».

Теперь насущной задачей руководителей всех религиозных объединений нашей страны является донесение до своей паствы решений Форума, выраженных в его резолюциях, так и самого духа мира и братолюбия, которым были проникнуты его заседания.

Православная Церковь Казахстана, свидетельствуя о своих идеалах и ценностях, основанных на учении Христа Спасителя, неизменно будет призывать к межэтническому, межрелигиозному миру и согласию. Это убеждение вытекает из глубинной природы христианства – безусловной любви к ближнему.

Многочисленный сонм мучеников и исповедников земли Казахстана ныне предстоит перед Божиим престолом и молится, чтобы проводить нам жизнь мире и благочестии.

В храмах Казахстана ежедневно звучит молитва о мире и благополучии многонационального народа Республики. Да укрепит Всеблагой Господь Своею Благодатью всех граждан страны, «чтобы проводить нам жизнь тихую и безмятежную во всяком благочестии и чистоте» (2 Тим, 2: 2»).

Toppress.kz

<https://toppress.kz/article/mitropolit-aleksandr-pravoslavnaya-cerkov-kazahstana-budet-prizivat-k-mezhetnicheskomu-mezhreligioznomu-miru-i-soglasiiyu>

СЪЕЗД РЕЛИГИОЗНЫХ ЛИДЕРОВ СТАВИТ ПЕРЕД СОБОЙ БОЛЕЕ СЕРЬЕЗНЫЕ ЦЕЛИ, ЧЕМ РАНЬШЕ - ЗАХРА РАШИД БЕЙГИ

11 октября в Астане под председательством Спикера Сената Парламента РК Маулена Ашимбаева прошло XXI заседание Секретариата Съезда лидеров мировых и традиционных религий. Участники мероприятия обменялись мнениями по итогам прошедшего в прошлом году VII Съезда лидеров мировых и традиционных религий. Об итогах Секретариата и дальнейшей деятельности Съезда в своем интервью рассказала директор группы ислама, ортодоксального христианства и протестантизма Центра диалога религий и культур, доктор Захра Рашид Бейги.

- Какое влияние оказывает Съезд лидеров мировых и традиционных религий на глобальный процесс межрелигиозного и межконфессионального диалога?

- Принимая во внимание существующую в мире обстановку, религиозный диалог становится более необходимым, чем когда-либо. Сегодня мир остро нуждается в мирном сосуществовании и справедливом взаимодействии, и путь к достижению этой важной цели лежит через активное взаимодействие и диалог между мировыми религиозными лидерами. Таким образом, последователи разных

религий становятся сострадательными друг к другу и движутся к благополучию. В Священном Коране говорится: “Мы предназначены быть источником спасения для всего человечества”. Съезд лидеров мировых и традиционных религий Казахстана является успешным и организованным мероприятием, направленным на достижение этой цели. На мой взгляд, он оказывает очень положительное влияние на тенденцию религиозного диалога в мире.

- Какие у вас есть предложения по улучшению работы Съезда?

- Я предлагаю приложить больше усилий для того, чтобы результаты диалога и принятые решения распространились по всему миру. Кроме того, расширяя свое сотрудничество с участниками Съезда, Секретариат Съезда должен распространить спектр своей деятельности в других странах.

- Вы принимали участие в нескольких заседаниях Съезда лидеров мировых и традиционных религий. Какие изменения в его работе вы могли бы отметить?

- Как вы и упомянули, я принимала участие в нескольких заседаниях Съезда с начала его деятельности, и должна отметить, что Съезд ставит перед собой более серьезные цели, чем раньше. Доверие, которое сложилось между участниками в отношении эффективности этого диалога, было очень важным, и это побудило всех сотрудничать с Секретариатом Съезда, который собирается в Казахстане, в надежде на то, что Съезд будет успешным в содействии справедливому миру во всем мире.

- В заключение, что бы вы пожелали Республике Казахстан?

- Я желаю, чтобы гостеприимный и миролюбивый Казахстан всегда был благословен и пребывал в мире и был центром дружбы для всех наций и этнических групп в мире.

Baigenews.kz

https://baigenews.kz/sezd-religioznyh-liderov-stavit-pered-soboy-bolee-sereznye-tseli-chem-ranshe-zahra-rashid-beygi_161933/

Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері съезін дамытудың 2023-2033 жылдарға арналған тұжырымдамасы. Астана қ., 2023 ж.

- I. Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері съезі туралы
- II. Қазіргі әлемнің сын-қатерлері
- III. Съездің миссиясы мен мақсаттары
- IV. Қызметтің басым бағыттары және Съезд декларациясын іске асыру тетіктері
 - 4.1. Съездерді дайындау және өткізу
 - 4.2. Съезд декларацияларын жүйелі түрде іске асыру
 - 4.3. Съездің халықаралық институттармен және алаңдармен серіктестік қатынастарын нығайту, рухани дипломатияны дамыту
- V. Съезд құрылымдары
- VI. Тұжырымдаманы іске асыру нәтижелерінің пайымы

Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері съезін дамытудың 2023-2033 жылдарға арналған Тұжырымдамасының жобасы (бұдан әрі – Тұжырымдама) Астана қаласында 2022 жылғы 15 қыркүйекте қабылданған Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері VII съезінің Декларациясының 31-тармағына сәйкес әзірленді.

Тұжырымдама Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері съезінің одан әрі дамуының 2033 жылға дейінгі жалпы пайымын, миссиясын, мақсаттары мен бағыттарын айқындайды.

I. ӘЛЕМДІК ЖӘНЕ ДӘСТҮРЛІ ДІНДЕР ЛИДЕРЛЕРІ СЪЕЗІ ТУРАЛЫ

1.1. Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері съезі өз қызметінің 20 жылында жаһандық дінаралық диалогтың бірегей және беделді тұғырнамасына айналды.

1.2. Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері съезін өткізудің бастамашысы Қазақстан Республикасы болып табылады. 2001 жылғы 11 қыркүйектегі бұрын-соңды болмаған террористік шабуылдардан кейін, адамзат өркениетаралық және дінаралық алауыздықтың алдында тұрған кезде, Қазақстан бір үстелде әлемдік рухани лидерлерді біріктіретін форум өткізу туралы ұсыныс жасады. АҚШ-тағы шабуылдардан бірнеше апта өткен соң және Рим Папасы Иоанн Павел II (2001 жылғы 22-25 қыркүйек) Қазақстанға сапары күндері пайда болған идеяны көптеген әлемдік және дәстүрлі діндердің лидерлері қолдады.

1.3. Қазақстанның Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің съезін шақыру туралы ұсынысы қазақ халқының мәдени кодының ажырамас бөлігі болып табылатын діни толеранттылық пен қонақжайлылықтың ғасырлар бойғы дәстүрлеріне негізделген. Ғасырлар бойы Шығыс пен Батысты біріктірген Жібек жолының орталығында орналасқан Қазақстан аумағында әртүрлі діндер, конфессиялар мен мәдениеттердің өкілдері бейбітшілік пен келісімде өмір сүрді. Зороастрлық және буддистік храмдар, тәңірлік беліктер, христиандық шіркеулер мен

мұсылман мешіттері ежелгі заманнан бері Ұлы дала жерінде көрші болды. XXI ғасырда Қазақстан Республикасы өзара сыйластық пен рухани алуан түрлілік дәстүрін жалғастыруда.

1.4. 2003 жылы Қазақстан астанасында Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің бірінші съезі өтті. Оның жұмысына буддизмнің, христиандықтың, исламның, индуизмнің, иудаизмнің, даосизмнің және синтоизмнің өкілі болып табылатын 17 делегация қатысты. Бірінші Съезді өткізу күрделі кезеңге тұспа-тұс келді, ол кезде террористер қылмыстық әрекеттерін жалған діни риторикамен жамылып, әлемде қорқыныш пен сенімсіздік тудырды. Съезге қатысушылар экстремизмді, терроризмді және зорлық-зомбылықтың кез-келген түрін діннің шынайы мәніне ешқандай қатысы жоқ деп бірауыздан айыптады. Рухани лидерлер «...діни нанымдар мен конфессиялардың алуан түрлілігі өзара күдікке, кемсітушілікке және шиеленіске емес, әр дін мен мәдениеттің бірегейлігін көрсететін өзара қабылдау мен үйлесімділікке әкелуі керек деп жария етті. Діндер толеранттылық пен өзара қабылдауды барлық халықтардың бейбіт қатар өмір сүруінің маңызды құралы ретінде мойындай отырып, жан-жанқты ынтымақтастыққа ұмтылуы керек». I съездің қорытындысы бойынша Декларацияда қатысушылар халықтар мен елдер арасындағы бейбітшілік пен келісімді қолдаудың маңызды құралдарының бірі ретінде дінаралық диалогты нығайтуға және дамытуға шақырды.

1.5. Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің I съезіне қатысушылар дінаралық форумды тұрақты негізде – үш жылда бір рет өткізу туралы шешім қабылдады. Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің II съезі Қазақстан астанасында 2006 жылы өтті. Оның жұмысының басты нәтижесі әмбебап «Дінаралық диалог қағидаттарын» қабылдау болды. Съезге қатысушылар дінаралық диалог ашықтық, толеранттылық, өзара сыйластық, теңдік қағидаттарына негізделуі, сондай-ақ барлық діндердің бейбіт қатар өмір сүруі мен жемісті ынтымақта-

стығы жолдарын ұсынуы, диалогтың басқа түрлеріне, оның ішінде саяси және әлеуметтік диалог түрлеріне үлгі болуы тиіс екенін атап өтті. «Дінаралық диалог қағидаттары» туралы құжат Съездің кодексіне айналып оның барлық алдағы жұмыстарының негізін қалады.

1.6. 20 жыл ішінде Қазақстан Республикасының астанасында Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің жеті съезі өтті. Съез қатысушылары ең өзекті мәселелерді көтерді, діни және саяси көшбасшыларға бір-бірінің мүдделерін ескере отырып, өзара сыйластық негізінде кез-келген қарама-қайшылықтарды шешуге шақырды, әр адамның өз наным-сенімдерін еркін ұстану құқығын жақтады. Съездердің қорытынды құжаттары қазіргі әлемнің ең маңызды гуманитарлық, рухани және өркениеттік мәселелерін қозғады.

1.7. Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері съезінің құрылымдары дәйекті түрде нығайтылды. 2003 жылы рухани лидерлердің I съезіне қатысушылар дінаралық және халықаралық диалогтың тұрақты жұмыс істейтін органы ретінде Съезд Хатшылығын құру туралы шешім қабылдады. 2012 жылдан бастап Съезд шеңберінде рухани лидерлер мен халықаралық ұйымдар арасындағы өзара түсіністік пен ынтымақтастықты нығайтуға жәрдемдесуге арналған Діни лидерлер кеңесінің отырыстары өтті. VI съезге қатысушылардың бастамасымен 2019 жылы Конфессияаралық және өркениетаралық диалогты дамыту жөніндегі Н.Назарбаевтың орталығы құрылды, ол Съезд Хатшылығының жұмыс органы болып табылады.

1.8. Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері съезінің маңызды ерекшелігі оның қатысушыларының өкілді құрамы болды. Форум жұмысына барлық әлемдік және дәстүрлі діндердің жоғары өкілдері, беделді саясаткерлер, қоғам қайраткерлері, халықаралық ұйымдардың басшылары қатысады. 2022 жылы VII съезде әлемнің 50-ден астам елінен 100-ге жуық делегация жиналды, бұл осы диалог платформасының өзектілігі мен сұранысының айқын

дәлелі болып табылады. Съезд Хатшылығының жұмыс органы халықаралық, діни, білім беру және басқа да құрылымдармен 30-дан астам меморандумдар мен келісімдер жасады. Олардың қатарында Біріккен Ұлттар Ұйымының Өркениеттер альянсы, Біріккен Ұлттар Ұйымының білім беру, ғылым және мәдениет мәселелері жөніндегі ұйымы (ЮНЕСКО), әл-Азхар ал-Шариф, Қасиетті Тақтың Дінаралық диалог жөніндегі Папалық кеңесі, Мәскеу Патриархатының Сыртқы шіркеу байланыстары бөлімі, Дохадағы Дінаралық диалогтың халықаралық орталығы, Ресейдің Дінаралық кеңесі, Мұсылман ақсақалдар кеңесі және бірқатар басқа құрылымдар. Съездің жанандық дінаралық диалогтың қалыптасуы мен дамуына қосқан үлесі БҰҰ Бас Ассамблеясының қарарларымен белгіленді.

1.9. Съезд қызметінің жиырма жылдығының қорытындысы бойынша оның қатысушыларының алдына қойған бастапқы миссиясы сәтті іске асырылғанын атап өтуге болады. XXI ғасырдың басында көптеген адамдар әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің жеке кездесу мүмкіндігіне күмәнмен қарады. Бүгінгі таңда дінаралық диалог кеңінен сұранысқа ие және бүкіл әлемде қарқынды дамып келеді. Съезге қатысушылар Қасиетті Тақ пен Әл-Азхар әл-Шариф арасындағы «Бейбітшілік пен бейбіт қатар өмір сүрудің пайдасына адами бауырластық туралы» құжатқа, Мекке декларациясына қол қойылуын құптайды, Өркениеттер Альянсының, «Діндер бейбітшілік үшін» ұйымының, UNCIRF, G20 Interfaith Forum, Мұсылман ақсақалдар кеңесінің бастамалары, Біріккен Араб Әмірліктерінде Ибраһим отбасының үйінің ашылуы және басқа да бастамалар әлемдегі дінаралық диалог пен өзара түсіністікті нығайтуға бағытталған.

1.10. 2022 жылғы қыркүйектегі VII съездің қорытындысы бойынша қабылданған Декларацияда рухани лидерлер діндер, мәдениеттер мен өркениеттер арасындағы ынтымақтастықты одан әрі нығайту мақсатында диалогтық платформаны дамытуға ниет білдірді. Съезге

қатысушылар діни қауымдастықтарды, халықаралық және ұлттық құрылымдарды, сондай-ақ үкіметтік емес ұйымдарды қақтығыстарды тоқтату, адамзат алдында тұрған жаһандық проблемаларды бірлесіп шешу мақсатында ынтымақтастыққа шақырды. Бұл Тұжырымдама Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері съезін одан әрі дамыту және оның қазіргі әлемдегі дінаралық диалог пен ынтымақтастықты дамыту мен нығайтудағы рөлі туралы пайымды білдіреді.

II. ҚАЗІРГІ ӘЛЕМНІҢ СЫН-ҚАТЕРЛЕРІ

2.1. XXI ғасырдың алғашқы екі онжылдығы әлемдік экономиканың қарқынды өсуімен мен әлемдік экономикалық байланыстардың дамуымен, ал халықаралық қатынастарда – көпжақты ынтымақтастықтың кеңеюімен ерекшеленді. Жаһандық дамудың маңызды мәселелері әртүрлі халықаралық алаңдарда талқыланды. Әлемдік көшбасшылар тұрақты дамудың ортақ мақсаттарына қол жеткізу үшін бар қайшылықтарды сындарлы түрде шешуге, бірлесіп әрекет етуге дайын екендіктерін білдірді.

2.2. Сонымен бірге, XXI ғасырдың үшінші онжылдығының басы бірқатар қолайсыз тенденциялардың орын алуымен ерекшеленді. Әлем COVID-19 пандемиясының салдарынан ауыр дағдарыстар мен күйзелістер кезеңіне енді. Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының (ДДҰ) мәліметтері бойынша, бүкіл әлемде пандемия 20 миллионға жуық адамның өмірін қиды. Коронавирустың таралуы әлемдік саудаға және барлық елдердің әлеуметтік-экономикалық жағдайына жойқын әсер етті, жаһандық теңсіздік мәселесін ушықтырды.

2.3. Осыған байланысты соңғы жылдары әлемде геосаяси қарама-қайшылықтар күшейе түсті. Саяси тәжірибеге қарама-қайшылықты тәсілдер мен әскери-күштік әдістер қайта оралды. Планетадағы «шиеленіс нүктелерінің» саны артып келеді. Көптеген өңірлер үшін экстремизм мен терроризм мәселелері өзекті болып қала береді. Қазіргі уақытта жер халқының

шамамен төрттен бірі қақтығыстардан зардап шеккен елдерде тұрады. Босқындар саны жылдан жылға артып келеді және қазірдің өзінде 100 миллион адамнан асты.

2.4. Халықаралық құқық жүйесі және жаһандық қауіпсіздікті қамтамасыз ету, тиісті халықаралық институттар қақтығыстардың алдын алу міндетін орындай алмады. Украинадағы қарулы қақтығыстар ірі державардың әлемдік тәртіп моделі туралы көзқарастарындағы созылмалы қарама-қайшылықтардың бетін ашты және геосаяси жағдайдың күрт нашарлауына әкелді. Адамзат ядролық қақтығыстың қауіпті шегіне жақындады. Мұндай жағдайда халықаралық қатынастар жүйесі толық қайта жүктеуді және түбегейлі өзгерісті қажет етеді. Бейбіт даму мен ынтымақтастық моделіне қайта оралу қажет. Диалог тағы да халықаралық мәселелерді шешудің негізгі құралы болуға тиіс.

2.5. Жоғарыда аталған геосаяси факторлардың әсерінен әлемдік экономика елеулі қиындықтарға тап болуда. Жаһандық экономикалық өсу қарқыны мен сауда қатынастары айтарлықтай баяулады. Инфляция рекордтық деңгейге жетті. Көптеген елдерге қарыз дағдарысы қаупі төніп тұр. Соңғы онжылдықтарда алғаш рет кедейлікте өмір сүретін адамдар санының өсуі байқалады. Планетаның әрбір оныншы тұрғыны аштықтан зардап шегеді. Сонымен бірге өндірілген азық-түліктің бестен бір бөлігі тұтынылмайды және тасталады.

2.6. БҰҰ Тұрақты даму саласындағы күн тәртібін іске асыруда «кідірістің» орын алып жатқанын атап өтуде. Дамушы елдер дамыған елдер тарапынан жеткілікті қаржылық және технологиялық қолдаусыз 2030 жылға дейінгі мерзімде Тұрақты даму мақсаттарына (ТДМ) қол жеткізу мүмкін еместігін атап көрсетеді.

2.7. Климаттың өзгеруіне және қоршаған ортаның деградациясына қарсы күрес шараларын іске асыруда жеткіліксіз прогресс байқалады. CO2 шығарындылары мен жаһандық температура өсуде. XXI ғасырдың жиырма жылдығында 1980-1999 жылдарға қарағанда құрғақшылық,

су тасқыны және дауыл 60%-ға көп тіркелді. Көптеген өңірлерде тұщы су тапшылығы қауіп өзекті болып отыр. Бұл әлемдегі кедейліктің, аштықтың және тұрақсыздықтың одан әрі өсу қаупін арттырады.

2.8.Әлеуметтік-экономикалық проблемалар, кедейлік, әртүрлі өңірлердегі қақтығыстар халықтардың жекелеген топтарының – діни, этникалық, гендерлік және басқалардың құқықтарының бұзылуына және кемсітілуіне себеп болып отыр. БҰҰ-ның мәліметтері бойынша, әлемдегі әрбір бесінші адам адам құқықтары саласындағы халықаралық тәсілдерде көзделген белгілердің кем дегенде біреуі бойынша кемсітушілікке тап болады.

2.9. Қазіргі әлемнің көптеген жағымсыз үрдістерінің негізінде терең құндылықтардың ауысуы, адамгершілік және рухани құндылықтардың құнсыздану процесі жатыр. Экономикалық өсу жылдары «тұтыну қоғамын» қалыптастырды, сонымен бірге адамзат құндылықтары мен мәдениеті күрт өзгеруде. Қоғамда «материалдық табысты» дәріптеу, адамдар мен табиғатқа тұтынушылық қарым-қатынас қалыптасуда.

2.10. Соңғы онжылдықтар айтарлықтай технологиялық жетістіктермен ерекшеленді. Алайда, оң мүмкіндіктермен қатар, ол дәстүрлі құндылықтарды одан әрі жоюдың елеулі тәуекелдерін де көтерді. Цифрлық технологияның дамуымен байланысты революциялық өзгерістер, нейрондық желілер мен жасанды интеллекттің пайда болуы, медицинадағы жаңалықтар, био және гендік инженерия ғаламның табиғаты, адамның болмысы және өмірдің мәні туралы іргелі сұрақтарды туғызады.

2.11. Адам өмірінің орталығында рухани тәжірибе жатыр. Ерте ме, кеш пе, адамдар болмыстың негізгі мәселелеріне назар аударады және рухани дамудың қажеттілігін сезінеді. Осы сұранысқа жауап ретінде қазіргі қоғам әртүрлі-өзін-өзі жетілдіру теориялары мен жеңілдетілген жалған рухани тәжірибелерден бастап, сенімнің шынайы табиғатын және оған деген рационалды көзқарасты бұрмалайтын ради-

калды және экстремистік идеологияларға дейін жаңа идеологиялар мен субмәдениеттердің кең ауқымын ұсынады. Бұл жағдайда әлемдік және дәстүрлі діндердің іргелі рухани және адамгершілік құндылықтарды сақтаушы ретіндегі рөлі айтарлықтай артып келеді. Жаңа ұрпақтың рухани мәдениетін қалыптастыру кезінде адамзаттың мыңдаған жылдық рухани тарихының сабақтастығын сақтау маңызды.

2.12. Бірде-бір мемлекет немесе ұйым жалғыз өзі жаһандық қиындықтарды және адамзатқа қауіп төндіретін сын-қатерлерді жеңе алмайды. Ізгі ниетті адамдар – бүкіл планетадағы рухани, саяси және қоғамдық көшбасшылар қазіргі қоғамдардың ыдырау процесіне қарсы тұру, елдердің қарсылас блоктарға бөлінуіне жол бермеу, толеранттылық, бейбітшілік пен келісім құндылықтарын ілгерілетуге көмектесу үшін бірігуі керек. Бұл міндеттерді шешу үшін әлемдік және дәстүрлі діндердің интеграциялық және жасампаз әлеуетін тарту өте маңызды.

III. СЪЕЗДІҢ МИССИЯСЫ МЕН МАҚСАТТАРЫ

3.1. Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің съезі өзін ықпалды діни, саяси және қоғам қайраткерлерін біріктіретін тиімді дінаралық диалог алаңы ретінде көрсетті.

Съезд өз дамуының бірінші кезеңінде (2003-2023) дінаралық диалогтың қалыптасуы мен дамуында маңызды рөл атқарды.

Келесі кезеңде (2023 – 2033 жж.) Съезді дамыту парадигмасының негізгі элементі **адамзаттың ең өзекті мәселелерін шешуге жәрдемдесу үшін діни лидерлердің күш-жігерін біріктіру болып табылады.**

Съезд өз қызметінің алдыңғы екі онжылдығындағы оң тәжірибесіне сүйене отырып, жаһандық дінаралық және мәдениетаралық диалогты ілгерілету және насихаттау жөніндегі жұмысты жалғастырады. Сонымен қатар, қоғамда сенім мен беделге, сондай-ақ моральдық және этикалық күшке ие діни лидерлер

қазіргі әлемнің ең күрделі қарама-қайшылықтары мен сын-қатерлерін жеңуге жәрдемдесе алады. Әлемдік және дәстүрлі діндер ұлттық және халықаралық деңгейде тұрақтылықты, бірлік пен келісімді қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Қазақстан Республикасының Президенті Қ.Қ.Тоқаев Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің VII съезін аша отырып, дін қайраткерлеріне халықаралық қатынастардың поляризациясын төмендетуге және әлемдік тәртіптің эрозиясын еңсеруге бағытталған халықаралық күш-жігерге жәрдемдесуге шақырды.

Қазақстан Президенті атап өткендей, рухани көшбасшылар, саяси және қоғам қайраткерлері, сондай-ақ ізгі ниетті адамдар **бейбітшілік үшін жаһандық қозғалыс** шеңберінде бірігіп, халықаралық қауіпсіздіктің жаңа берік жүйесін қалыптастыруға және адамзат алдында тұрған өзекті саяси, әлеуметтік-экономикалық, экологиялық және өзге де сын-қатерлерді тиімді шешуге ықпал ету үшін бірге әрекет етуі тиіс.

Форумға қатысушылар бұл бастамаларды қолдады, бұл өз кезегінде VII съездің қорытынды Декларациясында көрініс тапты.

3.2. Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері съезін дамытудың жаңа парадигмасы шеңберінде алдағы онжылдықта **Съездің миссиясы әлемдік және дәстүрлі діндер қауымдастықтары арасындағы өзара түсіністік пен құрметті одан әрі нығайту, сондай-ақ бүкіл адамзатқа әділ, қауіпсіз және гүлденген болашақ құруға жәрдемдесу үшін рухани дипломатияның әлеуетін іске асыру болып табылады.**

3.3. Съездің 2023-2033 жылдарға арналған мақсаттары:

1) Көпжақты диалог пен ынтымақтастықтың, әлемдік және дәстүрлі діндер, халықаралық, ұлттық, қоғамдық институттар лидерлерінің және Съезд миссиясын қолдайтын ізгі ниетті адамдардың күш-жігерін үйлестірудің тиімді тұғырнамасы ретінде Съезді одан әрі дамыту;

2) Кез келген дәуірде тұлға мен адамзат қоғамын дамытудың мызғымас негізі болып та-

былатын іргелі рухани және адамгершілік құндылықтарды осы құндылықтарды бөліспейтіндерге құрметпен қарай отырып ілгерілету;

3) Қазіргі әлемнің жаһандық мәселелерін (*кедейлік, теңсіздік, экологиялық дағдарыстар, кемсітушілік, пандемия, экстремизм, терроризм және т. б.*) шешу үшін әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің, халықаралық ұйымдардың, мемлекеттік және қоғамдық институттардың, азаматтық қауымдастықтардың, академиялық топтардың және бүкіл әлемдегі барлық ізгі ниетті адамдардың күш-жігерін біріктіру;

4) Өзара сыйластықты, бейбітшілік пен келісімді адам өмірінің мызғымас қағидаттары ретінде бекіту, діндер, ұлттар мен этникалық топтар арасындағы диалог пен өзара сыйластық мәдениетін ілгерілету, келіспеушіліктер мен қақтығыстарды татуласу мен ымыраға келу негізінде шешу;

5) Адамдардың діни сезімдерін қақтығыстар мен соғыс қимылдарын өршіту және ушықтыру үшін пайдалануға жол бермеу, радикализмге, экстремизмге, терроризмге және зорлық-зомбылыққа олардың кез келген көріністерінде үздіксіз қарсы тұру;

6) Әлемдік және дәстүрлі діндерге жататын белгілерді, тарихи және мәдени мұра объектілерін қорғау және сақтау.

3.4. Съезге қатысушылар мен оның құрылымдары мемлекеттердің істеріне араласуды көздемейді. Сонымен қатар, рухани лидерлер неғұрлым әділетті және қауіпсіз қоғам құру мақсатында ресми ұлттық институттармен диалогқа және бірлесіп жұмыс істеуге дайын.

3.5. Съезд қызметінің іргелі қағидаттары 2003-2022 жылдар аралығында Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері әзірлеген және қабылдаған форумның қорытынды декларацияларында көрсетілген. Съезге қатысушылар мен оның құрылымдары өз қызметінде сабақтастықты сақтайды және алдыңғы дінаралық форумдарда қабылданған құжаттарға сүйенеді.

IV. ҚЫЗМЕТТІҢ БАСЫМ БАҒЫТТАРЫ ЖӘНЕ СЪЕЗД ДЕКЛАРАЦИЯЛАРЫН ІСКЕ

АСЫРУ ТЕТІКТЕРІ

Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері съезінің белгіленген миссиясы мен мақсаттарына сәйкес дамудың жаңа парадигмасы аясында 2023 – 2033 жылдардағы қызмет үш негізгі бағытта жүзеге асырылатын болады:

Бірінші. Өзекті жаһандық трендтер мен сын-қатерлерді ескере отырып, дінаралық форумдарды дайындау және өткізу.

Екінші. Съездердің декларацияларын жүйелі іске асыру негізінде қазіргі әлемнің жаһандық проблемаларын шешуге жәрдемдесу.

Үшінші. Рухани дипломатияны дамыту, Съездің халықаралық институттармен және алаңдармен, халықаралық қатынастардың басқа да субъектілерімен серіктестік қатынастарын нығайту.

4.1. Съездерді дайындау және өткізу

4.1.1. Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің съезі халықаралық ұйымдар, ұлттық үкіметтер, үкіметтік емес ұйымдар, зерттеу құрылымдары өкілдерінің қатысуына арналған ашық **дін қайраткерлерінің диалогы мен ынтымақтастығының жаһандық платформасы** ретінде дамитын болады.

4.1.2. Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің съездері үш жылда бір рет өткізілетін болады. Съездердің өтетін орны Қазақстан Республикасы болып табылады.

4.1.3. Съезге қатысушыларға өзара тану және сыйластық қағидаттарын сақтай отырып, пікірталас, ашық және сындарлы диалог үшін қолайлы жағдайлар қамтамасыз етілетін болады. Съезде рухани лидерлер мен олардың өкілдерінің көпшілік алдында сөз сөйлеу, өз көзқарастарын еркін білдіру және пікір алмасу тәжірибесі жалғастырылатын болады. Съезд аясында әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері мен олардың өкілдері шешім қабылдаған кезде **көпшілік қағидаты** сақталады.

4.1.4. Съезд жұмысын ұйымдастыру және өткізу кезінде, ортақ құжаттармен **бірлесіп жұмыс істеу барысында діндар адамдардың сенімдері мен діни сезімдерінің айырмашылықтары құр-**

метпен және түсіністікпен ескеріледі.

4.1.5. Алдағы Съездердің күн тәртібі туралы шешімдерді Хатшылық жұмыс тобының және Хатшылық отырысына қатысушылардың ұсыныстарын ескере отырып, Хатшылық қабылдайды. Съездің маңызды тақырыбы соғыстардан, қақтығыстардан, экстремизмнен, терроризмнен және сепаратизмнен азат бейбітшілікті сақтау; қайшылықтарды шешудің, келіспеушіліктер мен дұшпандықты еңсерудің оңтайлы жолдарын іздеу; рухани-адамгершілік құндылықтарды ілгерілету, өзара қабылдау және өзара сыйластық; орнықты әлеуметтік-экономикалық даму мәселелері болып қала бермек.

4.1.6. Съезд өз жұмысында Біріккен Ұлттар ұйымының (БҰҰ), Экономикалық және әлеуметтік кеңесінің (ЭКОСОС), БҰҰ Біріккен Ұлттар Ұйымының білім, ғылым және мәдениет жөніндегі ұйымының (ЮНЕСКО), Шанхай ынтымақтастық ұйымының (ШЫҰ), Еуропадағы қауіпсіздік және ынтымақтастық ұйымының (ЕКҰҰ), Азиядағы өзара іс-қимыл және сенім шаралары жөніндегі кеңестің (АӨСШК), Араб мемлекеттері лигасының, Дүниежүзілік ислам лигасының, Ислам ынтымақтастық ұйымының (ИБҰ), Білім, ғылым және мәдениет жөніндегі Ислам әлемі ұйымының (ИСЕСКО), Дүниежүзілік шіркеулер кеңесі, Православие парламентаралық ассамблеясы, Дүниежүзілік буддистер қауымдастығы, Король Абдалла ибн Абдель Азиз атындағы Дінаралық және мәдениетаралық диалог халықаралық орталығы және Съездің миссиясы мен мақсаттарын қолдайтын басқа да беделді халықаралық ұйымдардың жаһандық күн тәртібін ескеретін болады.

4.1.7. Съезге қатысушылардың негізгі идеялары, пайымдауы, ұсынымдары мен ұстанымдары қорытынды құжаттарда – декларацияларда көрсетіледі. Декларациялар тұжырымдамалық құжаттар болып табылады. Қорытынды декларацияға қол қойған Съездің барлық қатысушылары оларға салынған месседждерді ілгерілетіп, танымал ете алады.

4.1.8. Әрбір Съездің қорытындысы жөніндегі арнайы құжат ретінде – форум серіктестерімен бірлесіп Қазақстанда да, халықаралық деңгейде де **Съезд Декларациясын ілгерілету және практикалық іске асыру жөніндегі Жол картасын** қабылдау көзделген. Бұл рухани лидерлердің Съезде айтқан идеяларды, тезистер мен жобаларды іс жүзінде жүзеге асыруға ықпал етеді.

4.1.9. БҰҰ Бас Ассамблеясының ресми құжаты ретінде тіркелу үшін БҰҰ Бас хатшысының қарауына Съезд декларацияларын енгізу дәстүрі жалғастырылатын болады. Қажет болған жағдайда әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің үндеулері БҰҰ-да толеранттылық және дінаралық ынтымақтастық тақырыбы бойынша дербес, сондай-ақ халықаралық серіктестермен бірлесіп әзірленетін арнайы қарар дайындау туралы өтініштері қаралатын болады.

4.1.10. Съезд өз құжаттарында бірлескен іс-қимылдардың жалпы бағыттары мен басымдықтарын айқындайды. Барлық мүдделі тараптар – Съезге қатысушылар, діни ұйымдар, ұлттық үкіметтер, азаматтық қоғам институттары, жеке сектор және басқа да субъектілер – Съездің мақсаттарына қол жеткізуге және оның құжаттарын іске асыруға үлес қосады деп күтілуде. Съезге қатысушылар оның шешімдерін іске асыру тәсілдерін таңдауда дербес болады. Съезге қатысушылар бір-біріне жәрдем көрсетіп, халықаралық деңгейде серіктестікті дамытуға жәрдемдесетін болады.

4.1.11. Съездер бағдарламасында **Жас діни лидерлер форумын**, сондай-ақ жас рухани қайраткерлер мен зайырлы жастардың қатысуымен басқа да іс-шараларды (секциялық отырыстарды) өткізу көзделетін болады. Съезге қатысушылар форум қызметіне түрлі конфессиялардың, халықаралық және қоғамдық ұйымдардың өкілдерін, перспективалы жас ғалымдар мен саясаткерлерді тарту есебінен дінаралық және мәдениетаралық диалогтың сабақтастығына мүдделі. Жас лидерлерді Съезд қызметіне тарту алдағы жылдары өркениетара-

лық және конфессияаралық диалог дәстүрлерін сақтаудың кепілі болып табылады.

4.1.12. Съезге қатысушылар инклюзивтілік қағидатына сәйкес форум қызметіне әйелдерді, мүмкіндігі шектеулі адамдарды, басқа да мүдделі әлеуметтік топтардың өкілдерін кеңінен тартуға мүдделі. Съезд қызметіндегі маңызды басымдық адамдарға, әлеуметтік топтарға немесе қауымдастықтарға қатысты әділетсіздіктің кез келген нысандарын еңсеруге, адам құқықтарын сақтауға бағытталған халықаралық күш-жігерге жәрдемдесу болып табылады.

4.1.13. Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің съездері бұқаралық ақпарат құралдары үшін ашық өтеді. БАҚ өкілдерінің жұмысы Съездің негізгі іс-шараларының ашықтығын қамтамасыз ететіндей және бұл ретте оның қатысушыларына кедергі келтірмейтіндей үйлестірілетін болады.

4.1.14. Қазақстан Республикасы Съезд шеңберінде діни лидерлерге, қоғамдық және саяси қайраткерлерге, ұйымдарға дінаралық диалогты нығайтуға қосқан зор үлесі үшін берілетін **Дінаралық диалогқа қосқан үлесі үшін Астана халықаралық сыйлығын және Съездің Құрмет медалін** тапсыруды жалғастырады.

4.2. Съезд декларацияларын жүйелі түрде іске асыру

4.2.1. Съездаралық кезеңде Съезге қатысушылар мен оның құрылымдары өздері тартатын серіктестермен (діни лидерлер/қауымдастықтар, халықаралық ұйымдар, саясаткерлер және қоғамдық пікір көшбасшылары, ҰЕҰ, ғалымдар, сарапшылар және т. б.) бірлесіп атқаратын қызметі екі негізгі міндетті шешуге бағытталған: 1) Съездердің қорытынды декларацияларының ережелерін іске асыру, сондай-ақ олардың жетістіктеріне мониторинг жүргізу; 2) келесі Съезді өткізуге өзекті күн тәртібі мен материалдарын әзірлеу.

4.2.2. Съездаралық кезеңдегі Съезд құрылымдарының жоспарлы қызметі **Съезд Хатшылығының форум декларациясының ережелерін ілгерілету және практикалық іске асы-**

ру жөніндегі Жол картасын іске асыруға негізделеді. Жол картасын Хатшылық келіседі және оны Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері съезі Хатшылығының басшысы бекітеді.

4.2.3. Съездер арасындағы кезеңде Қазақстанда және шетелде Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерімен келісім бойынша діни лидерлері кеңесінің *(қажеттілік бойынша)*, **Съезд Хатшылығының, Хатшылықтың жұмыс тобының отырыстары, сондай-ақ Съезд аясында болатын басқа да іс-шаралар** өткізіледі.

4.2.4. Съездаралық кезеңдегі Съезд құрылымдарының басымдығы дінаралық диалог пен әлемдік күн тәртібінің өзекті мәселелері бойынша Съезге қатысушы діни лидерлердің өзара іс-қимылын қамтамасыз ету және ынтымақтастығын үйлестіру болып табылады.

4.2.5. Жол картасын іске асыру шеңберінде Съездаралық кезеңде Қазақстанда және басқа елдерде Съездің миссиясын, мақсаттары мен декларацияларын ілгерілетуге және іске асыруға бағытталған түрлі іс-шаралар (онлайн/офлайн халықаралық кездесулер, дөңгелек үстелдер, конференциялар, уағыздар, дәрістер, көрмелер, семинарлар және т.б.) өткізілетін болады. Қажет болған жағдайда халықаралық маңызы бар туындайтын өткір проблемаларды шешуге жәрдемдесетін шұғыл іс-шаралар ұйымдастырылуы мүмкін.

4.2.6. Съезд құрылымдары халықаралық ұйымдармен және ұлттық үкіметтермен серіктестікте съездаралық кезеңде **өңірлік дінаралық конференциялар** (консультациялар) өткізуге ниетті. Аталған іс-шаралар Съездің миссиясын, мақсаттары мен декларацияларын ілгерілетуге, сондай-ақ өзекті өңірлік сын-қатерлерді шешуге жәрдемдесуге бағытталатын болады.

4.2.7. Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері съезінің қатысушылары мен құрылымдары халықаралық ұйымдармен және ұлттық үкіметтермен, сондай-ақ Съездің басқа серіктестерімен өзара іс-қимыл жасай отырып, әлемнің әртүрлі өңірлеріндегі даулар мен қақтығыстарды бейбіт жолмен шешу мақсатында **медиация**

рәсімдеріне қатыса алады.

4.2.8. Діни лидерлер қақтығыстан кейінгі қоғамдарда және қарулы қақтығыстардан айыққан аумақтарда бейбіт өмір мен «жеккөрушілік жараларын» емдеуге ықпал ету үшін діннің күшін пайдалануға ниетті.

4.2.9. Съездің құрылымдары қазіргі жас ұрпақты толғандыратын мәселелерді шешу үшін **халықаралық жастар диалогы мен ынтымақтастықты дамытуға ықпал ететін болады.** Съезд құрылымдары дінаралық және мәдениетаралық өзара түсіністікті ілгерілету мақсатында діни және зайырлы жастар ұйымдарымен, соның ішінде AIESEC, SIFE, Жастар түсіністігі үшін, Халықаралық жастар палатасы, Еуропалық құқық студенттері қауымдастығымен (ELSA) және басқа да ұйымдармен ынтымақтасатын болады. Осы мақсатта Съезд аясында **жастар ұйымдары өкілдерінің қатысуымен түрлі іс-шаралар** өткізілетін болады.

4.2.10. Съезге қатысушылар **жастарды экстремистік идеологиялардың ықпалынан қорғап қалуды** маңызды міндет деп санайды және жастар ортасында радикализмнің таралуына қарсы тұру кезінде халықаралық қоғамдастықтарға және ұлттық үкіметтерге жәрдем көрсететін болады.

4.2.11. Съездің миссиясы, мақсаттарын және декларацияларын ілгерілету мақсатында **діни лидерлерінің және олардың өкілдерінің** Қазақстанның және басқа елдердің жастарымен кездесулері ұйымдастырылып, өткізілетін болады.

4.2.12. Съезге қатысушылар форум аясында **еріктілер қозғалысын қолдайды және дамытады.**

4.2.13. Съезге қатысушылар және құрылымдар БАҚ және басқа да медиа-платформалар арқылы жеккөрушілік тілін қолдануға, дін, нәсіл немесе этнос белгілері бойынша зорлық-зомбылыққа итермелеуге қарсы тұруға, осы саладағы жастарға білім беру жөніндегі бірлескен күш-жігерін жұмсауға ниетті.

4.2.14. Съезге қатысушылар мен құрылымдар

діни рәміздердің, ғибадатханалардың және діндар адамдардың сезімдеріне қатысты түрлі арандатушылықтардың алдын алу жөніндегі бірлескен жұмыс жүргізуге ниетті.

4.2.15. Съезд қызметі туралы жұртшылықтың хабардар болу деңгейін арттыру, съездің миссиясын, мақсаттарын ілгерілету және декларацияларын іске асыру мақсатында тұрақты негізде **ақпараттық-ағарту іс-шаралары** өткізілетін болады. Оған қатысушылардың, сондай-ақ халықаралық ұйымдар өкілдерінің, мемлекет және қоғам қайраткерлерінің, ғалымдар мен сарапшылардың рухани мәтіндерінің, Съезд материалдарының, баяндамаларының және еңбектерінің электрондық кітапханасын қамтитын **халықаралық рухани білім онлайн-орталығы** құрылатын болады. Съездің миссиясы мен мақсаттарына жауап беретін деректі фильмдер, подкасттар, кітаптар, альбомдар және басқа да медиа-өнімдерді шығару жоспарлануда.

4.2.16. Съезд құрылымдары **оқу орындарымен, зерттеу орталықтарымен**, ғалымдармен және сарапшылармен, оның ішінде БҰҰ-ның «Академиялық ортамен өзара іс-қимыл» (ЮНАИ) бастамасы шеңберіндегі **ынтымақтастықты** дамытуға ниетті. Съезге қатысушылар мен оның құрылымдары дінаралық және этносаралық қатынастар саласындағы зерттеулерді, дінаралық диалог пен өзара іс-қимылды нығайтуды, діндердің қазіргі қоғамдағы рөлін қолдайтын болады. Съезд құрылымдары ғылым және білім беру құрылымдарымен серіктестікте діни диалог тақырыбын зерттеушілерге арналған **Дінаралық ынтымақтастық жөніндегі стипендиялар бағдарламасын** бастауға, сондай-ақ осы саладағы басқа жобалар мен зерттеулерге қолдау көрсетуге ниетті.

4.3. Рухани дипломатияны дамыту, Съездің халықаралық институттармен және алаңдармен серіктестік қатынастарын нығайту,

4.3.1. Съезд құрылымдары конфессияаралық және өркениетаралық диалог саласындағы **беделді халықаралық ұйымдармен** ынтымақтасады. Халықаралық күн тәртібіндегі

маңызды мәселелерді ілгерілетудегі көпжақты алаңдардың маңызды және барған сайын өсіп келе жатқан рөлін ескере отырып, Съезд диалогқа қатысушылар шеңберін кеңейтуді және халықаралық ұйымдармен ынтымақтастықты нығайтуды жалғастырады.

4.3.2. **БҰҰ Өркениеттер Альянсының** дінаралық және мәдениетаралық диалогы арқылы мәдениетаралық шиеленісті төмендету және қауымдастықтар арасында көпір салудағы жоғары рөлін мойындай отырып, сондай-ақ Альянс қарайтын мәселелердің күн тәртібін кеңейте отырып, Съезд құрылымдары осы халықаралық ұйыммен ынтымақтастықты нығайтуға ниетті.

4.3.3. Съезд құрылымдары **Съез өкілдерінің БҰҰ пікірталастарына қатысу** мүмкіндігін, сондай-ақ ЮНЕСКО, ШЫҰ, ЕҚЫҰ, АӨСШК, ИЫҰ, ИСЕСКО және басқа да ықпалды халықаралық ұйымдармен ынтымақтастықты тереңдетуді ілгерілетуге ниетті.

4.3.4. Съезд құрылымдары «Бейбітшілікке арналған діндер», Дүниежүзілік ислам лигасы, әл-Азхар ал-Шариф, Мұсылман ақсақалдарының кеңесі, Хамада Королінің Жаһандық бейбіт қатар өмір сүру орталығы, Дохадағы Халықаралық дінаралық диалог орталығы, Діни және дәстүрлі бітімгерлер желісінің Хатшылығы, Король Абдалла ибн Әбдел Әзиз атындағы Халықаралық дінаралық және мәдениетаралық диалог орталығы және басқа ұйымдар мен серіктестер сияқты **мақсаттары мен міндеттері бойынша ұқсас көпжақты алаңдармен ынтымақтастықты дамытуды жалғастыруға ниетті.**

4.3.5. Съезд құрылымдары **жаңа серіктестермен және ұйымдармен халықаралық ынтымақтастықты кеңейтуге** бағытталған. Серіктестікті және ынтымақтастықты кеңейту Съездің мақсаттарына қол жеткізуге, оның декларацияларын іске асыруға, форум алаңында әзірленген идеялар мен бастамаларды ілгерілетуге, Съездің қызметіне назар аударуға бағытталатын болады.

4.3.6. Қазіргі әлемнің жаһандық проблема-

ларын жеңілдету мақсатында әлемдік және дәстүрлі діндердің лидерлері рухани дипломатия мүмкіндіктерін дамытуға жәрдемдесетін болады. Осы мақсатта Съезге қатысушылардың шешімімен **Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері съезінің Ізгі ниет елшілері** тағайындалады. Елшілердің кандидатураларын Съезд Хатшылығы ұсынады және қарайды.

4.3.7. Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері съезінің Ізгі ниет елшісі тиісті мәртебені тағы бір мерзімге ұзарту мүмкіндігімен үш жылға тағайындалады. Съезден кейін бірлескен жұмыс мерзімі аяқталғаннан кейін Съездің Құрметті Елшісі мәртебесі берілуі мүмкін. Конвенцияда Елшілердің саны шексіз болуы мүмкін.

4.3.8. Елшілер қатарына Съездің мақсаттары мен идеяларын халықаралық деңгейде ілгерілетуге мүдделі көрнекті және жоғары беделді діни, саяси және қоғам қайраткерлері, өнер, әдебиет, ғылым, спорт немесе қоғамдық өмірдің басқа да салаларының өкілдері шақырылуы мүмкін.

4.3.9. Съездің Ізгі ниет елшілері ерікті негізде әрекет етеді, Съездің миссиясын, мақсаттары мен декларацияларын ілгерілету үшін өз мүмкіндіктерін пайдаланады, оның іс-шаралары мен жобаларына қатысады.

V. СЪЕЗД ҚҰРЫЛЫМЫ

5.1. Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері съезінің қызметін ұйымдастыруды қамтамасыз ету мәселелерін шешу, сондай-ақ осы Тұжырымдаманы іске асыру **Съезд құрылымдарына** – Діни лидерлер кеңесіне, Съезд Хатшылығына, Хатшылықтың жұмыс тобына жүктеледі.

5.2. **Діни лидерлердің кеңесі** – отырыстарды өткізу туралы шешімді Съезд Хатшылығы қабылдайтын, Съездің тұрақты емес органы. Кеңестің құрамы Съезд шешімімен құрылады. Кеңес отырыстары әртүрлі елдерде өткізілуі мүмкін.

5.3. Съездің тұрақты жұмыс істейтін алқалы атқарушы органы **Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері съезінің Хатшылығы** болып та-

былады.

5.4. Хатшылықтың құрамына Съезге қатысушылар не олардың өкілдері кіреді. Қазақстан Республикасының өкілі Съезд Хатшылығының төрағасы болып табылады. Хатшылық Қазақстан Республикасының астанасы Астана қаласындағы Съездің штаб-пәтерінде орналасқан. Хатшылық өз отырыстарын жыл сайын өткізіп отырады.

5.5. Хатшылық Съездерді және оның негізгі құжаттарын (*күн тәртібі, декларация, қатысушылардың құрамы, бағдарлама және басқалар*) дайындауды, сондай-ақ өзге де іс-шараларды өткізуді қамтамасыз етеді. Съезд Хатшылығы, Хатшылық төрағасының басшылығымен мемлекеттік, халықаралық немесе өңірлік ұйымдармен және форумдармен қарым-қатынаста Съездің атынан өкілдік етуге құқылы.

5.6. Хатшылыққа жүктелген нақты міндеттерді шешу үшін Хатшылық басшысының шешімімен тұрақты немесе уақытша органдар – жұмыс тобы, комиссиялар құрылуы, жауапты тұлғалар тағайындалуы мүмкін.

5.7. Съезді ұйымдастыру және өткізу, сондай-ақ оның құрылымдарының қызметін қамтамасыз ету мәселелерімен **«Конфессияаралық және өркениетаралық диалогты дамыту жөніндегі Н.Назарбаев орталығы»** КЕАҚ айналысады. Съездің, кеңестің және Хатшылықтың шешімі бойынша «Конфессияаралық және өркениетаралық диалогты дамыту жөніндегі Н.Назарбаев орталығы» КЕАҚ Съезд аясында іс-шараларды ұйымдастырады, қажетті материалдарды дайындайды, ақпараттық-ағарту және зерттеу жұмыстарын ұйымдастырады және жүргізеді, дінаралық диалогты дамыту жөніндегі бастамаларды халықаралық деңгейде ілгерілетеді.

VI. ТҰЖЫРЫМДАМАНЫ ІСКЕ АСЫРУ НӘТИЖЕЛЕРІНІҢ ПАЙЫМЫ

6.1. Әлемдік және дәстүрлі діндер съезі 2023-2033 жылдары **жаһандық дінаралық диалог пен ынтымақтастықтың тиімді алаңы**

ретінде дамитын болады. Съездің қатысушылары мен құрылымдары діни бірлестіктермен, ұлттық және халықаралық институттармен, қоғамдық ұйымдармен өзара іс-қимыл жасай отырып, өзекті жаһандық проблемаларды шешуге бағытталған діни лидерлердің бастамалары мен күш-жігерін іске асыруға жәрдемдесетін болады.

6.2. Съезд алаңында, сондай-ақ съездаралық кезеңде Съезд құрылымдары рухани лидерлердің, саяси және қоғам қайраткерлерінің, ғылыми, шығармашылық зиялы қауымның ықпалды өкілдерінің нәтижелі кездесулері мен келіссөздерін өткізу үшін жағдайлар жасайтын болады. Съездердің қорытынды декларацияларын іске асыру жөніндегі Жол картасы құралын енгізу, Съездің Ізгі ниет елшілерінің қызметі, жас діни лидерлері форумын құру, волонтерлік қозғалысты қолдау, Съезд өкілдерінің медиа-ция рәсімдеріне қатысуы және Съезд аясында зерттеу, ағартушылық және басқа да жобаларды іске асыру Съезд қызметінен практикалық қайтарымды арттыруға ықпал ететін болады.

6.3. Съезге қатысушылардың қызметі мен ауқымы кеңейеді. Инклюзивтілік қағидатына сәйкес форум жұмысына түрлі конфессиялар мен діни қауымдастықтардың өкілдері, мемлекет және қоғам қайраткерлері, жастар, әйелдер, ғылыми және шығармашылық зиялы қауымы, медиа қоғамдастығы кеңінен тартылатын болады.

6.4. Рухани дипломатия құралдарын пайдалану арқылы Съездің халықаралық институттармен өзара іс-қимылы кеңейіп, нығая түседі. Съездің қызметі мәдениетаралық және өркениетаралық ынтымақтастықтың жаһандық жүйесіне біріктірілетін болады.

6.5. Осы тұжырымдаманы іске асыру нәтижесінде Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің съезі әртүрлі діндер, мәдениеттер мен көзқарастардағы адамдар арасындағы сыйластыққа, өзара түсіністікке және ынтымақтастыққа негізделген бейбітшілікті қалыптастыруға маңызды үлес қосады деп күтілуде, мұндағы қақтығыстар мен қайшылықтар адамгершілік пен әділеттілік туралы жалпы идеялар негізінде татуласуға әкелетін сенімді диалог арқылы шешіледі.

6.6. Осы тұжырымдамада баяндалған тәсілдерді іске асыру рухани дипломатияның әлеуетін неғұрлым белсенді пайдалануға және адамзат алдында тұрған аса маңызды сын-қатерлер мен қатерлерді еңсеру үшін діни лидерлердің күш-жігерін біріктіруге ықпал ететін болады.

6.7. Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері съезінің қатысушылары мен құрылымдары форумның мақсаттары мен құндылықтарымен, сондай-ақ осы Тұжырымдамада айқындалған бағдарлармен бөлісетіндердің барлығымен ынтымақтастыққа мүдделі.

Электронная версия «Концепции развития Съезда лидеров мировых и традиционных религий на 2023-2033 гг.» на других языках по QR-коду.

